GORENJSKI GLAS

Leto XLIV — št. 2 — CENA 8 din

Kranj, torek, 8. januarja 1991

str. 3
Največji občinski problem je RUŽV

str. 8
Poznam tistega, ki jemlje, in tistega, ki daje

ljubljanska banka
Gorenjska banka Kranj
GORENJC IN BANKA PRIHRANKA
FORMULA 1

Škofja Loka (ne) praznuje

9. januar je po statutu občine Škofja Loka občinski praznik. Tako je bilo skoraj četrt stoletja in stoji zapisano še zdaj. Vendar pa letos tradicionalnega praznovanja s kopico kulturnih, športnih in sploh prireditev, z rezanjem trakov pred vrati novih tovarniških, šolskih, trgovskih poslopij, značilnih za socrealistične čase, ne bo. Ne bo niti slavnostne seje občinske skupščine, na kateri bi župan spregovoril o zmagah minulega leta in razdelil občinska priznanja zaslužnim ljudem. Od vsega blišča ostaja le drobec, spominska svečanost v Dražgošah, ki so si jo nekdanji borci uspeli na novo izboriti.

Obletnica boja partizanov iz Cankarjevega bataljona s premočnim sovražnikom 9. januarja 1942 v Dražgošah je bila kot datum občinskega praznika menda rahlo sporna že ob izbiri. Današnji čas pomen tega dogodka, iz katerega so kot poraženci in žrtve izšli nedolžni Dražgošani, prikazuje v stvarnejši luči.

Da to ni dan, ki bi se ga veselili in ga občutili kot praznik vsi občani Škofje Loke, so se že jeseni zedinili v vseh loških političnih strankah. Slovenska demokratična zveza je šla še dlje, predlagala je nov datum; 30. junij, ko je Škofja Loka 973. leta v darilni listini nemškega cesarja Otona II. freisinškemu škofu prvič zaznamovana. Na ta datum, s katerim se ne more ponašati vsako staro slovensko mesto, bi bili Ločani res lahko upravičeno ponosni. In tudi so, če sklepamo po bučnem slavju, s katerim so še v socrealističnem času proslavili tisočletnico Škofje Loke.

Datum, čeprav bolj simpatičen in praktičen od zimskega, kajpak ni povšeči starim partizanom. Sprevračajo ga v akt germanskega zasužnjevanja Slovencev. Besedna bitka še ni končana, iz časopisnih stolpcev se seli v klopi parlamenta. Kateri bo dobil več glasov? Zdi se, da ljudstvu dvoboj ni dosti mar. V teh časih imajo najbrž drugačne skrbi (preživetje) od tehtanja, kaj naj malikujejo.

Jutri bo torej praznik Škofje Loke brez praznovanja. Približno tako bo kot minulega 29. novembra, ki se ga je večina veselila samo zaradi prostih dni. ● **H. Jelovčan**

Ustavna komisija pospešila pripravo nove slovenske ustave

Politično in strokovno usklajevanje

Ustavna komisija slovenske skupščine se je odločila oblikovati komisije za posamezna področja iz osnutka ustave, sestavljene iz članov komisije in strokovnjakov.

Ljubljana, 7. januarja - Po skoraj poldrugem mesecu premora se je ponovno sestala komisija za ustavna vprašanja skupščine Republike Slovenije. Pred člani je osnutek ustave, razen njega pa še kopica pripomb iz javne razprave, ki je bila uradno zaključena konec lanskega novembra, pa generalna odločitev, kakšna naj nova ustava sploh bo.

Gre torej za politično in strokovno usklajevanje, kako obsežna naj bo nova ustava, brez ideologije, za kar je bilo v ustavni komisiji doseženo soglasje, ni pa še soglasja, kaj vse v ustavo sodi. Tega oreha tudi na današnji seji ustavne komisije niso strli, saj bi vsaka stranka rada spravila v ustavo nekaj svojega, čeprav vsi prisegajo, naj bo ustava kratka, precizna in sodobna. Najodgovornejša za pripravo ustave je ustavna komisija, ki je sestavljena strankarsko, zato se ne bi smelo dogajati, da ustavna komisija sklene eno, posamezne stranke ali vodje poslanskih klubov pa povsem nekaj drugega. Glavni "center moči" naj bo ustavna komisija. Ta se je danes zedinila, da kratkost in preciznost ustave ne pomeni izločitev pripomb iz javne razprave, ampak se splača potruditi in upoštevati pripombe, ki na osnovi strokovne presoje sodijo v ustavo, druge pa naj bodo pripomoček za sestvaljalce zakonov.

Na današnji seji skupščinske ustavne komisije je bil storjen korak naprej pri nastajanju nove ustave, ki je obveza slovenske oblasti, tako po Deklaraciji o suverenosti Slovenije kot po Zakonu o plebiscitu. Za devet ustavnih področij so imenovali komisije, v katerih bodo, razen članov ustavne komisije, tudi strokovnjaki. Komisije so zadolžene, da v 14 dneh ocenijo pripombe iz javne razprave in povedo, kaj sodi in kaj ne sodi v ustavo, vprašanja, kjer so razhajanja, pa bodo domena politične in strokovne koordinacije, verificirana predhodno v strankah. Večina članov ustavne komisije zagovarja sprejem nove ustave v polletnem roku, ne glede na usodo predloga republiške vlade, da bi za učinkovitejšo izpeljavo sklepov plebiscita dopolnili sedanjo ustavo. ● **J. Košnjek**

V Prešernovem gledališču

Predstava znamenite monodrame

Kranj - Sarajevski dramski igralec Zijah Sokolović začenja v četrtek gostovanje na odru Prešernovega gledališča.

V četrtek, 10. januarja, ob 19.30 se začenja gostovanje sarajevskega igralca Zijaha Sokolovića v okviru abonmajskih predstav na kranjskem odru. Predstavil se bo v svoji monodrami Glumac... je... glumac je glumac. Njegova drama je skozi njegov izrazit igralski nastop zaznamovala osemdeseta leta na jugoslovanskih in svetovnih odrih. Več kot tisoč odigranih predstav v izvedbi Zijaha Sokolovića in uspešne predstave tujih igralcev v Parizu, Varšavi, New Yorku, Melbournu in drugje zagotavljajo izjemen gledališki dogodek. Zijah Sokolović bo za abonmajsko občinstvo Prešernovega gledališča odigral del predstav januarja, del pa februarja. Briljantnost njegovega nastopa postavlja Sokolovića med najpomembnejša igralska imena srednje generacije. ● **/ar/**

VIDEOTEKA
PALMA
Pajerjeva 3, 64208 Šenčur

Odkup in prodaja obveznic v Gorenjski banki

Brez zapletov

Kranj, 7. januarja - Tisti, ki so v minulem letu kupili obveznice Republike Slovenije, jih te dni lahko brez težav vnovčijo v vseh enotah Ljubljanske banke na Gorenjskem. Kot je povedal **Jože Kristan pomočnik direktorja Gorenjske banke,** je kljub novemu tečaju te dni dosti zanimanja za nakup obveznic, nikakršnih težav pa ni tudi pri vnovčenju kupljenih pred novim letom. Mnogi, ki so imeli pred devalvacijo denar, so ga namreč pretopili v republiške "razvojne" obveznice, saj deviz ni bilo moč kupiti, z nakupom obveznic (nominiranih v markah), pa so tako prehiteli devalvacijo. Ker pa banka deviz ne prodaja tudi še sedaj (in se ne ve, kdaj jih bo spet), pa je nakup obveznic še vedno dobra investicija.

Banka za vnovčenje obveznic zaračunava 1,5-odstotno provizijo, na Gorenjskem pa je moč vnovčiti le obveznice, ki so bile kupljene v enotah LB Gorenjske banke. ● **V. Stanovnik**

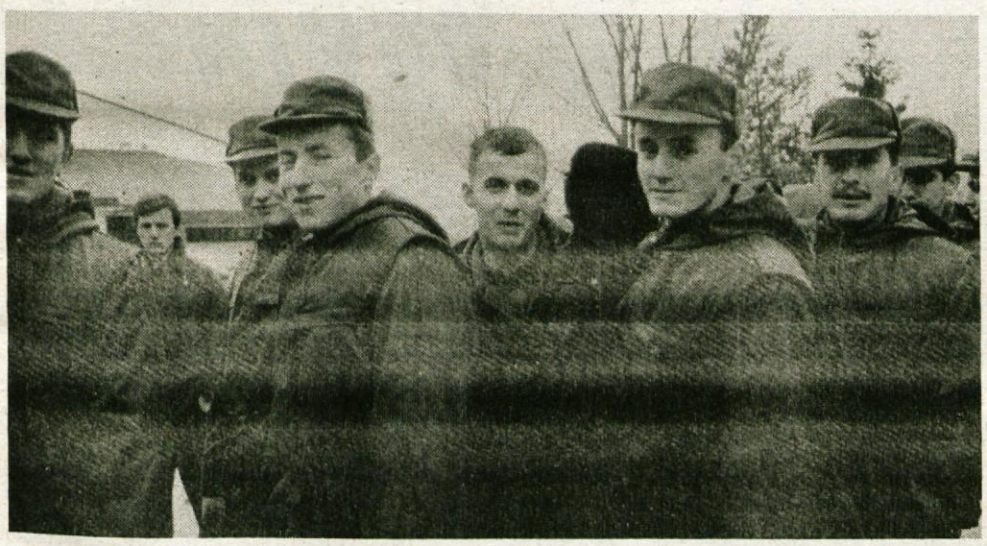

POSTALI SO PRAVI VOJAKI - Minulo soboto so v vojašnicah ljubljanskega korpusa po Sloveniji pripravili slovesnosti ob zaprisegi obveznikov, ki so prišli decembra na služenje vojaškega roka. Tako kot drugod, je bilo ob tej priložnosti svečano tudi v vojašnici na Bohinjski Beli, od koder je naš posnetek. Vzdušje je bilo dokaj domače, saj je približno četrtina vseh fantov v vojaški suknji iz Slovenije; tudi iz kranjske občine je decembra večina fantov odšla prav v to vojašnico. Foto: J. Cigler, besedilo: S. Saje

Vzgledno delovni začetek leta

Izvršni svet Skupščine Republike Slovenije je začel novo leto zelo delavno, saj je zasedal vse tri prve delovne dni tega leta - od četrtka do vključno sobote. Že iz predplebiscitarnega časa izvira opozorilo in obljuba, da je pred nami izredno zapleteno leto, ki ga bo mogoče uspešno prebroditi le s trdim delom, znanjem in modrostjo. V četrtek je bil sprejet dogovor o najpomembnejših nalogah, ki so pred izvršnim svetom: ocena razmer po plebiscitu, ocena razmer po zadnjih sprejetih ukrepih v federaciji ter program dela za uresničitev plebiscitarne odločitve za samostojno slovensko državo, drugi dve seji pa sta bili že namenjeni konkretnim zadevam. Kako zahtevne naloge so to, pričajo rezultati sej v četrtek in petek, ko so bile naloge le začete, nekateri sprejeti sklepi pa kažejo na grobost časov, v katere se podajamo. Samo sklep o zamrznitvi plač po ostrejših merilih slovenskega zakona, kot je to predlagal Markovič za Jugoslavijo, je potrdilo za to. Delovni zagon vlade pa vsekakor lahko služi za vzgled. Podrobneje o delu vlade na 3. strani. ● **Š. Ž.**

DISKONT
NADA JELOVČAN
GRENC 2, 64220 ŠKOFJA LOKA, tel. 064-632 094

ZUNANJEPOLITIČNI KOMENTAR

Sveti egoizem

Če smo v zadnjem lanskem komentarju opravili nekakšno inventuro zunanjepolitičnih dogajanj, potem bi jih kazalo v prvem letošnjem napovedati. To pa - če je sploh mogoče - nikakor ni lahko. Napovedati je pravzaprav mogoče le, kje bo najbolj vroče - v upanju, da ne bo prevroče in da bi generacija, rojena po zadnji vojni (pripada ji tudi pisec teh vrstic), vojne vendarle ne doživela; bila bi verjetno prva slovenska generacija te vrste sploh?! Toda: kdo za božjo voljo (ali za vraga) nam daje pravico na tako sebično upanje? Zlodej je egoist in tudi, če je taka božja volja, zlepa ne stori ničesar, kar bi nekomu dobro delo. Tako Goethejev Faust in tako je tudi v svetovni politiki; egoizem je ena od stalnic, ki jo določajo. Mar ni sebično osredotočenje na lastne interese vsake od udeleženih strani tisto, ki poganja krizo v Zalivu, ki žene v razpad sovjetskega imperija in njegove jugoslovanske pomanjšave, tisto, ki ločuje bogate od revnih in hkrati razločuje njih same na evropsko, severnoameriško in pacifiško interesno območje? Zahodna Evropa je sicer pripravljena pomagati evropskemu vzhodu, a ne iz altruizma, temveč zato, da bi se zavarovala pred navalom obubožanih množic na njene lonce, polne mesa. Posebne vrste egoizem je tisti, ki je vgrajen v temelje rasnih razlikovanj in sovraštva do tujcev, človeški egoizem kot tak pa je tudi generator ekološke krize. "Egoist je tisti, ki iz svoje lastne sreče naredi zakon za tiste, ki ga obdajajo." (Alain) Človek je svojo srečo gradil na ne-sreči naravnega okolja, v katerem živi in to mu zdaj vrača milo za drago.

Kibernetična civilizacija, ki povezuje svet v celoto, temelji na znanju, v duhovnem, svoj materialni temelj pa ima - v pesku, iz katerega pridobivajo silicij za čipe... Pod peskom pa ležijo tudi največje svetovne zaloge življenjske tekočine te civilizacije - nafte. Paradoks kibernetičnega univerzuma, katerega razpoznavni znak je intelektualna premoč nad prejšnjim in sobivajočim, je torej v tem, da ne more brez svojega materialnega temelja, ki pa je geografsko umeščen ravno v "manjvredno". Za obrambo lastnega blagostanja ni nobena cena previsoka; čeprav bo bencin po pet mark za liter in kljub strupenim in črnim oblakom, ki se bodo valili nad zažganimi naftnimi polji tako visoko, da bodo zasenčili sonce. Da o človeških življenjih niti ne govorimo. Egoizem svetovnega severa je pripravljen na brezkompromisni obračun z egoizmom nekega arabskega diktatorja, ki je z okupacijo Kuvajta postal gospodar četrtine svetovnih zalog nafte, če bi nadaljeval svoj osvajalni pohod še v sosednje emirate in v Saudovo Arabijo, pa bi jih obvladoval polovico. "To bi bil za Zahod, ki - kot še danes drži trditev znamenitega šejka Jamanija - najbrž ne bo nikoli našel alternative nafti, resnično najhujši možni udarec. Zato se je svet v trenutku dvignil na noge, mobiliziral vse svoje potenciale in preprečil Huseinu nadaljnje naftne igre." (Delo, 22. 12. 1990) Nafta je "božji grob" naše civilizacije in tistemu, ki bi si ga prisvojil, se obeta križarska vojna.

Kaj pa se v tem sebičnem svetu obeta Slovencem in našemu plebiscitarno izrečenemu "egoizmu"? Evropa nam odsvetuje, da bi šli na svoje, češ da to ni v duhu časa in da je še nekaj takih, ki bi hoteli enako. Najbolj zgovorni so v tem prigovarjanju Italijani, katerih "sacro egoismo" je bil celo stoletje in vse do nedavna vodilo njihove zunanje politike. Slovenija se osamosvaja v sebi nenaklonjenih mednarodnih razmerah, ki jih obvladujejo veliki egoizmi - in ti ne trpijo majhnih. Spomnimo se le lanske izjave predsednika Busha, da "so v dogovarjanju z Gorbačovom na kocki preveč usodne stvari, da bi jih žrtvoval zaradi Litve". Zaradi Slovenije jih najbrž tudi ne bo. Jih bomo (sa)mi?

Miha Naglič

Vsak prvi petek v mesecu

Debatni klub borcev

Škofja Loka, januarja - Lansko jesen so pri Občinskem odboru zveze borcev v Škofji Loki ustanovili Klub borcev, preko katerega svoje člane informirajo o najbolj aktualni problematiki. Tako so decembra organizirali razpravo na temo Narodnoosvobodilni boj ali državljanska vojna; tem vprašanju pripravljajo za februar okroglo mizo, ki se naj bi udeležili tudi predstavniki političnih strank Škofje Loke. Prvi petek v januarju pa so spregovorili o tem, kaj lahko Slovenci pričakujemo po plebiscitu. Dober obisk kaže, da bo Klub borcev vse bolj obiskan. ● **D. D.**

Obiskali vse bolne borce

Škofja Loka, decembra - V prednovoletnih dneh so krajevne organizacije zveze borcev škofjeloške občine obiskale vse svoje bolne in nepokretne člane. Denarja ni bilo veliko na voljo, vendar so s pomočjo sredstev, ki so jih zbrali s srečelovom na izletu na Vodiško planino avgusta lani, in z nekaj občinskimi dotacijami, uspeli kupiti drobno darilce več kot sto bolnim borcem na domovih in v domovih ostarelih. Danes škofjeloška organizacija zveze borcev šteje okrog 1700 borcev in aktivistov, njihova povprečna starost pa je 71 let. ● **D. D.**

GORENJSKI GLAS

Ob 35-letnici je kolektiv Gorenjskega glasa prejel red zaslug s srebrno zvezdo

Ustanovitelj in izdajatelj ČP Glas, Kranj, tisk ČGP Delo Ljubljana, TOZD TČR Ljubljana

Predsednica časopisnega sveta **Kristina Kobal**

Gorenjski glas urejamo in pišemo: **Marko Valjavec** (direktor), **Štefan Žargi** (v. d. glavnega urednika), **Leopoldina Bogataj** (v. d. odgovornega urednika), **Vilma Stanovnik** (šport, turizem, poslovne informacije), **Danica Dolenc** (za dom in družino, zanimivosti, Tržič), **Danica Zavrl - Žlebir** (socialna politika, gorenjski kraji in ljudje), **Andrej Žalar** (gorenjski kraji in ljudje, komunalne dejavnosti), **Lea Mencinger** (kultura), **Helena Jelovčan** (izobraževanje, iz šolskih klopi, kronika, Škofja Loka), **Cveto Zaplotnik** (kmetijstvo, Radovljica), **Darinka Sedej** (razvedrilo, Jesenice), **Stojan Saje** (družbene organizacije, ekologija), **Jože Košnjek** (notranja politika, šport), **Marija Volčjak** (gospodarstvo, Kranj), **Gorazd Šinik** (fotografija), **Igor Pokorn** (oblikovanje), **Ivo Sekne, Nada Preve** in **Mirjana Draksler** (tehnično urejanje) in **Marjeta Vozlič** (lektoriranje).

Naslov uredništva in uprave: Kranj, Moše Pijadeja 1, Kranj
Tekoči račun pri SDK: 51500-603-31999
Telefoni: direktor in glavni urednik 28-463, uredništvo 21-860 in 21-835, ekonomska propaganda 23-987, računovodstvo, naročnine 28-463, mali oglasi 27-960.

Neobjavljenih pisem in slik ne vračamo. Časopis je oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju 421-1/72.

Slovenija na poti v samostojnost

Koraki odklaplanja

Prva ponovoletna dvodnevna seja slovenske vlade kaže odločenost za samostojno urejevanje vseh pomembnih vprašanj v poplebiscitarni Sloveniji.

Ljubljana, 3. - 5.januarja - Izvršni svet Skupščine Republike Slovenije je vse prve delovne dni novega leta 1991 zasedal in obravnaval razmere in ukrepe, ki jih narekuje plebiscitarna odločitev Slovencev za samostojno državo in paket ukrepov zveznih organov in skupščine sprejet ob zaključku leta. Že jeseni začeti proces izstopanja Slovenije iz pravnega reda SFRJ po vseh teh odločitvah terja izredno pospešeno delo, saj obstaja precejšnja nevarnost zmede, pravnega nereda, ki utegne zaplesti že tako, v časih velikih sprememb na vseh ravneh, ne ravno enostaven in pregleden položaj. Hkrati pa je očitno zelo navzoče spoznanje, da je 6-mesečni rok odklopitve od Jugoslavije oziroma osamosvojitve Slovenije glede na obseg vsega, kar je potrebno storiti, resnično kratek.

Iz gradiv in posredovanih informacij, ki smo jih novinarji dobili na tiskovni konferenci o delu slovenske vlade na že omenjenih sejah, je očitna osnovna usmeritev v urejanje razmerij Slovenije do Jugoslavije ter želja za čimprejšnjo ureditev novega položaja naše republike kot države. Vlada se je odločila predlagati slovenskemu parlamentu dva ustavna zakona o izvajanju ustavnih amadmajev k ustavi Republike Slovenije, s katerimi dopolnjuje spremembe zvezne zakonodaje, za katero smo se v Sloveniji odlocili, da jo na nekaterih področjih ne upoštevamo in posamezna vprašanja urejamo po svoje. Spremembe se nanašajo na podaljšanje roka, v katerem se prenaša pristojnosti samoupravnih interesnih skupnosti na ustrezne upravne organe, ukinitev možnosti odvzema pokojninske dobe zaradi boja na strani okupatorja brez obsodbe, republiško pristojnost za predpisovanje načina vodenja trgovskih knjig, način urejevanja osebnih dohodkov, prekinitve delovnih razmerij, pripadnosti davkov in prispevkov in urejanje lastniskih pravic tujcev pri nepremičninah.

Ko je Izvršni svet obravnaval postopek "državljenja" Republike Slovenije, je ugotovil, da je potrebno s sprejemom nove slovenske ustave pohiteti, čeprav kvaliteta tega temeljnega državnega dokumenta zaradi tega ne bi smela trpeti. Za prehodno obdobje je sklenil predlagati nekatere nove dopolnitve veljavne slovenske ustave, ki bi pomenile vključevanje plebiscitarne odločitve v ta temeljni zakon. Predlog novih dopolnil bo obravnavala ustavna komisija v ponedeljek, 7. januarja.

Kot osrednja točka na dvodnevni seji slovenske vlade pa so bile teze za program dela za osamosvojitev države Slovenije, ki naj bi predstavljal okostnico za načrtno in usklajeno delo vseh organov. Posebej je bilo poudarjeno, da tak program ne bi bil le program vlade, pač pa osnova za delo vseh, ki morajo v tem procesu sodelovati ali zastopati Slovenijo v oblikovanju novih odnosov tudi navzven. Zato naj bi program sprejela slovenska skupščina.

Ustavo Republike Slovenije naj bi dopolnili z amandmaji, ki določajo:
- da je Republika Slovenija samostojna in neodvisna država;
- da državljani Slovenije odločamo o političnih, gospodarskih in socialnih odnosih v Republiki Sloveniji in odnosih z drugimi državami in mednarodnimi organizacijami;
- da Skupščina Republike Slovenije z zakoni ureja vsa razmerja skupnega pomena v Sloveniji;
- da Republika Slovenija kot pravna naslednica SFRJ ureja odnose z drugimi državami in organizacijami v okviru mednarodnih pogodb, ki jih je sklenila SFRJ;
- da se razveljavljajo vse določbe ustave Republike Slovenije, ki prenašajo njene suverene pravice na SFRJ in se z ustavnim zakonom uredi postopen prevzem uresničevanja teh pravic;
- da do sklenitve sporazuma o odnosih v SFRJ in pravnem naslednstvu SFRJ Slovenija ureja odnose v SFRJ na podlagi določb ustave SFRJ, zveznih zakonov in predpisov, ki se uporabljajo v Sloveniji;

Teze programa za osamosvojitev Slovenije obsegajo 10 točk:
1. Nova ustava Republike Slovenije naj bo sprejeta do 2. 7. 1991;
2. Novi ustavni amandmaji naj urede prehodno obdobje;
3. Zagotoviti je potrebno le najnujnejše tekoče delo federacije in način financiranja;
4. Dogovor oz. deklaracija republik o možnem bodočem sožitju v Jugoslaviji;
5. Osnutek pogodbe o konfederaciji oz. ekonomski ali drugi skupnosti;
6. Sprejem najnujnejše republiške sistemske zakonodaje;
7. Oblikovanje pogajalskih ekip;
8. Sporazum o pravnem naslednstvu SFRJ;
9. Aktivnosti za včlanjenje Slovenije v mednarodne organizacije;
10. Aktivnosti za vzpostavitev prostora za slovensko gospodarstvo v svetu.

Vlada je naročila, naj vsi organi pripravijo osnove za razdelavo tez tega programa do ponedeljka.

Poleg navedenega je vlada sprejela še vrsto drugih sklepov in predlogov za skupščino. Med drugim je predlagala, da Slovenija, razen zakona o začasnih ukrepih o skupni devizni politiki, ne sprejme nobenega od zakonov sprejetih v skupščini SFRJ. To med drugim pomeni, da bo v Sloveniji veljal decembra sprejeti slovenski zakon o omejevanju osebnih dohodkov, ki je strožji od zveznega, kljub dejstvu, da je bila rast in s tem prekoračitev v letu 1990 veljavnega tovrstnega zveznega zakona prav v Sloveniji z izjemo Makedonije najmanjša. Naj to ne bo naznanilo smeri odklaplanja iz zloglasnega konvoja. ● **Štefan Žargi**

Anketa med radovljiškimi družbenimi podjetji

Malo prostih poslovnih prostorov

Radovljica, 4. januarja - Ko je radovljiški izvršni svet na novembrski seji obravnaval poročilo o stanju zasebnega drobnega gospodarstva v občini, je med drugim sklenil, da naj uprava za gospodarstvo in družbene dejavnosti pripravi poročilo o možnosti pridobivanja poslovnih prostorov in da pobudo popoldanskim obrtnikom, da bi se v čimvečjem številu vključijo v redno obrt.

Uprava je vse direktorje gospodarskih družbenih podjetij povprašala o prostih poslovnih prostorih, ki bi jih bili pripravljeni dati (obrtnikom) v najem ali jih prodati. Odziv je bil skromen. Hotel Grajski dvor v Radovljici ponuja v najem predavalnici v prvem nadstropju hotela, Almira Radovljica pa v modni hiši Pristava na Bledu 74 kvadratnih metrov velik prostor. Inženiring Radovljica (IRA) ima v trgovski hiši na Bledu naprodaj dva trgovska lokala velikosti 112 in 167 kvadratnih metrov, lokal za gostinsko dejavnost (258 kvadratnih metrov) in prostor za diskoteko (226 kvadratnih metrov). Možnost, da bi pridobili nekaj poslovnega prostora, je še v Suknu in v Zoisovi plani v Bohinjski Bistrici. V prvem primeru gre za 900 kvadratnih metrov velik obrat mikane preje in morda še za 600 kvadratnih metrov veliko skladišče surovin, v drugem za 70 kvadratnih metrov velik poslovni prostor.

Tudi ponudba objektov, ki bi jih bilo mogoče urediti za potrebe drobnega gospodarstva, je razmeroma skromna. Sklad stavbnih zemljišč prodaja v grajskem vrtu v Radovljici bivši objekt oranžerije, ki bi ga bilo mogoče urediti v gostinski objekt z rastlinjakom in prodajno galerijo, ter stanovanjsko hišo v Trubarjevi ulici v Radovljici. Za izgradnjo proizvodnih in poslovnih prostorov so na razpolago zemljišča na Lisicah pri Bledu in v Dvorski vasi. SGP Gorenjc Radovljica bo letos gradil v Gradnikovi ulici v Radovljici objekt za trg, v katerem bosta dva lokala za storitvene dejavnosti ter po en lokal za gostinsko dejavnost in za prodajo delikates in zelenjave. IRA Radovljica pripravlja načrt za poslovni center v bližini zdravstvenega doma v Bohinjski Bistrici, v njem pa bo v prvi fazi 18 do 20 lokalov, velikih po 20 kvadratnih metrov. SGP Gorenjc pripravlja z Alpdomom dokumentacijo za stanovanjsko poslovni prostor v bližini cestne baze v ob Gorenjski cesti v Radovljici, v njem pa tudi 200 kvadratnih metrov poslovnih prostorov. ● **C. Zaplotnik**

jedilno rafinirano rastlinsko
Olje
CEKIN

V Mozirje nakazali več kot pol milijona dinarjev

Kranjski obrtniki za poplavljence

Kranj, 4. januarja - Obrtnikom v Mozirju, ki so v poplavah utrpeli škodo, je 580 kranjskih obrtnikov poslalo 553 tisoč dinarjev pomoči, ki so jo zbrali prostovoljno. Ob tem pa želijo natančno vedeti, kdo jo bo prejel, saj iz Mozirja prihajajo vesti, da pomoč delijo tudi kar po domače.

Kranjski obrtniki so za poplavljence zbrali 552.691,10 dinarjev, ki so jih 20. decembra poslali Obrtnemu združenju v Mozirju. Denar je podarilo 580 obrtnikov, kar je približno 60 odstotkov članov Obrtnega združenja občine Kranj. Največ, 20 tisoč dinarjev, so darovali Arvajevi.

Pri tem jih je tehnično pomagala kranjska davčna uprava, ki je razposlala položnice, tja so obrtniki tudi nakazali denar, zbranega so nato nakazali na račun kranjskega obrtnega združenja. Na nedavnem zboru obrtniku je bilo precej vprašanj, ali bo denar prišel v prave roke, zato so ustanovili petčlansko komisijo, ki naj bi ga odnesla v Mozirje. Vendar pa je praktično to težko, če sploh je izvedljivo, zato so denar nakazali mozirskemu obrtnemu združenju, ki bo denar razdelilo oškodovanim, kranjskim obrtnikom pa naj bi sporočili, kdo je dobil pomoč, vsak prejemnik pa naj bi to potrdil s podpisom.

Vsekakor bo zanimivo izvedeti, ali jim je uspelo natančno izvedeti, kdo je pomoč dobil, saj bo s tem odpravljeno nezaupanje, ki ga povzročajo vesti, da se Mozirju pomoč deli tudi kar po domače, kar so na časnikarski konferenci v Obrtnem združenju Kranj potrdili predstavniki nekaterih krajevnih skupnosti, ki so tja poslale pomoč. Takšni dvomi pri nas že tradicionalno spremljajo akcije zbiranja pomoči ob naravnih in drugih nesrečah, marsikdo reče, še več bi dal, če bi bil prepričan, da bo pomoč res prišla v prave roke. Zato je želja kranjskih obrtnikov razumljiva, če jim bo uspelo dobiti seznam prejemnikov pomoči, bo morda to vsaj malce razblinilo nezaupanje in povrnilo vero v poštenost. ● **M. Volčjak**

Ob prazniku občine Škofja Loka

Vincencij Demšar, predsednik škofjeloške vlade

Največji občinski problem je RUŽV

Fischerjev program nadomestnih dejavnosti v RUŽV je, razen ene, za občino sprejemljiv.

Škofja Loka, 7. januarja - Julija lani je bil izvoljen občinski izvršni svet v sedanji postavi, ki mu predseduje Vincencij Demšar. Že prav kmalu je moral ugrizniti v nekatera kisla jabolka, kot LTH Vincarje, klavnica, RUŽV, če omenimo le najbolj vpijoče aktualne probleme. Čeprav se na prvi pogled zdi, da se stvari počasi odvijajo oziroma se sploh ne premaknejo z mrtve točke (LTH, RUŽV), ni tako. Gre predvsem za to, da jih ni mogoče prehitevati, sploh pa ne po levi. O tem, kakšne so trenutne razmere v občini, kaj je bilo lani storjenega in kaj še čaka, smo se pogovarjali s predsednikom Vincencijem Demšarjem.

Če se ne motim, je bila ena prvih vsebinsko zahtevnejših točk dnevnega reda vašega izvršnega sveta prav LTH v Vincarjih?

»Res je. S tem vprašanjem smo se večkrat srečali. Ker je bilo toliko mnenj za in proti izselitvi tovarne iz Vincarij, smo organizirali javno razpravo in nato pripravili predlog za skupščino. Podobno kot LTH, je povzročila veliko hude krvi med meščani tudi klavnica. Tudi o njej smo se pogovarjali na javni razpravi, in čeprav je sprva slabo kazalo, smo se uspeli dogovoriti za trenutnim gospodarskim najbolj realno rešitev. Na podoben način je bila prižgana zelena luč krajanov tudi za povečanje komunalne čistilne naprave na Suhi. Za LTH, žal, še nismo uspeli najti rešitve, ki bi bila sprejemljiva za obe strani.«

Kaj pa drugi, manj problematični problemi?

»V izvršnem svetu smo lani namenili precej pozornosti tudi vprašanju vodovodov v nekaterih naseljih, ki niso imela zbiralnikov, pa telefoniji. Ne rečem, da odkar je nova vlada, je pa vse drugače. Tudi prejšnje vlade so na nekaterih področjih, denimo, prav pri telefoniji in cestah, ogromno premaknile, zlasti za ljudi v odročnejših naseljih. Tudi naše delo vodi želja, da ljudi zadržimo v okolju, kjer živijo. Trenutno nekako stagnira življenje v Lučinah, Davči, vaseh pod Ratitovcem. Telefoni in dobre ceste jih bodo prepričale, da bodo ostajali doma. Poleti je bila asfaltirana cesta v Spodnje Danje, v planu je asfalt skozi Todraž pa cesta v Davčo. V Selški dolini se je nekoliko zalomilo s prevozi otrok in delavcev s hribov v šolo in na delo. Do 1. februarja bomo zbirali ponudbe za najugodnejše prevoze. Precej daleč smo pripeljali tudi vprašanje ponovnega odprtja pokopališč v Retečah, Stari Loki in morda tudi v Škofji Loki. Z meščani se bomo zaradi različnih mnenj morali še pogovoriti. Na sploh nas v prihodnje čaka več takšnih pogovorov, tako tudi o razširitvi Terma na Trati. Pri tem ugotavljam, da se je težko pogovarjati samo z ljudmi iz enega dela mesta in ne iz mesta kot celote. To se je pokazalo že pri LTH, klavnici, Bandagu. Nekateri težnjo izvršnega sveta, da bi združili tri mestne krajevne skupnosti, čutijo kot pritisk. Združitve ljudem nikakor ne želim vsiljevati, menim pa, da delitev mesta ni smiselna.«

V Škofji Loki se vlada na sploh zelo veliko pogovarja z ljudmi. Se vam zdi ta pot prava, ali se s tem ne povečuje nevarnost, da bi strokovne rešitve padle pod pritiski nekega ozkega kroga ljudi, ki vidijo zgolj lastne interese?

»Zdi se mi, da po lanski pomladi in koncu minulega leta ljudje niso več tako togo vsak na svojem bregu. Če se z ljudmi pogovarjamo, izmenjamo informacije, argumente, če smo pripravljeni drug drugega poslušati, je probleme veliko lažje premakniti. Vse se da dogovoriti. Tipičen primer se mi zdi občinska skupščina. Sprva smo bili, vsaj moje opažanje je tako, vkopani vsak na svoje, napadalni, zdaj se sicer še o nekaterih stvareh trdo pogovarjamo, vendar se vzpostavljajo normalni odnosi. Javno mnenje, ki vedno ni na strani stroke, včasih res lahko podre kakšno strokovno rešitev, vendar to ne jemljem za zelo slabo. Kot sem dejal, pomembno se je pogovarjati. Direktorja Komunalnega podjetja in Mesoizdelkov sta se šla pogovarjat s sosedi, od hiše do hiše, in se dogovorila z njimi. Brez tega, sem prepričan, bi bil blok nasprotovanja vedno močnejši.«

Družbene dejavnosti so na pragu novih sedmih suhih let. Je bil na tem področju v minulem letu vendarle narejen kakšen premik?

»Dokončali smo obnovo šole na Bukovici, dogradili in obnovili šolo v Železnikih, obnavljamo šolo v Retečah, obnovljen je precejšen del gradu v Puštalu, kjer je glasbena šola, polepšano dvorišče na loškem gradu, izdelani projekti za obnovo kašče na Spodnjem trgu. Da, mislim, da smo kljub tanki mošnji denarja veliko naredili.«

Eden kroničnih problemov Škofje Loke oziroma kar cele občine je pomanjkanje prostora za stanovanjsko gradnjo. Lahko odgovorite, kje bodo ljudje v prihodnje gradili?

»Dejansko se je stanovanjska gradnja praktično ustavila. Nekaj malega stanovanj je bilo zgrajenih na Trati, v okviru stanovanjske zadruge gre h kraju gradnja Pod Plevno, gradijo v Dašnici, na začetek se pripravljajo v Žireh. Nisem za odpiranje velikih novih zazidalnih površin, kar bi povzročilo nenormalno rast krajev, ampak bolj za to, da se poiščejo prostori, kjer je možno še graditi. Površine so zajete v katastru, tudi Škofja Loka ni povsem zaprta za gradnjo. Prostori naj bodo za domačine. Res pa je, da so zdaj lastniki zemljišč apriori proti vsaki gradnji. Ko bo zemlja dobila tržno ceno, me ne skrbi, da bi ne imeli kje graditi. Res pa je, da bo prostor treba drago plačati in tudi sama gradnja, komunalna oprema, bo dražja, ker ne bo več mogoča na najboljši zemlji. Tako kot se je razprodal Podlubnik, se v prihodnje iz prostora ne bomo več norčevali.«

Če parcel ni - v stanovanjski zadrugi čaka nanje bojda blizu 300 kandidatov - je zelo nevarno, da se začnejo množično pojavljati črne gradnje. Kakšno je vaše stališče do črnih gradenj?

»Na spisku imamo okrog dvajset črnograditeljev. Ločil bi jih na dva tipa. Prvi so tisti, ki so se naveličali čakanja na razna dovoljenja in so enostavno začeli, drugi pa so taki, ki imajo stanovanja, hiše, pa vlagajo denar še v nove. Do prvih sem precej toleranten in zahtevam, da se postopki izdaje dovoljenj, če je ovira v občinski hiši, hitreje odvijajo, zadruge pa težko čakam nove, strožje zakonodaje.«

Vaša predhodnica je nekoč izjavila, da je vloga izvršnega sveta in občinske skupščine v praksi zamenjana, da v bistvu izvršni svet praviloma narekuje skupščini, kaj naj obravnava. Glede na to, da ste na zadnjo skupščino posredovali program dela izvršnega sveta, sklepam, da se praksa od tedaj ni spremenila?

»Do neke mere to morda drži, vendar bi rekel tole; izvršni svet mora skrbeti za zakonitost in sprotno urejanje vprašanj. Zakonodaja in plani strank iz predvolilnega obdobja so osnova našemu delu. V tem ne vidim nič spornega. Program je le treba imeti, ne nazadnje je potreben tudi za nadzor nad našim delom.«

Občina oziroma politika naj bi se čim manj vtikala v gospodarstvo, po drugi strani pa od njega živi in ji zato ne more biti vseeno, kaj se v gospodarstvu dogaja. Kako vi spremljate škofjeloško gospodarstvo?

»Bil sem v nekaterih slabših in boljših podjetjih, s podjetji, ki želijo, sodelujem, udeležujem se sestankov direktorjev, želim poznati finančne razmere podjetij, jim pomagati premoščati likvidnostne težave z začasno odložitvijo plačila občinskih prispevkov, z delavci podjetja, ki je v krizi, sem pripravljen iti tudi k ministru Rejcu, da vidim, kako bi se dalo pomagati. Več zaenkrat v izvršnem svetu še nismo naredili. Boli pa nas, da se denar seli iz škofjeloške občine v Kranj, namesto da bi se obračal doma. V Škofji Loki smo imeli svojčas svojo banko, zdaj nam je, če rečem poenostavljeno, ostalo samo še nekaj okenc za poslovanje z občani. Z novim letom se je nekaj pristojnosti spet preselilo iz loške enote v Kranj. Prizadeval si bom, da se v Loki naredi kaj več kot le nekaj okenc. Čeprav bo sedanja občina razpadla na manjše, bo neka organizacijska povezava gotovo ostala in bo morala biti bančno drugače pokrita.«

Poplave so škofjeloški občini naredile krepkih 300 milijonov dinarjev škode. V parlamentu so vam očitali, da ste iz republike premalo iztržili.

»Z druge strani sem pa slišal, da sem bil na sestanku predsednikov izvršnih svetov preveč agresiven. Doslej smo iz republike kot posojilo, upam, da bo nepovratno, dobili dvakrat po pet milijonov dinarjev, predvidevam, da bomo v naslednjih treh mesecih dobili še nekaj. Doslej se je nateklo skupaj petnajst milijonov dinarjev pomoči, nekaj od tega je bilo neposredno nakazano prizadetim. Nismo ostali sami. Pomoč je prišla iz vse Slovenije, zlasti z Gorenjske, posebno zahvalo dolgujem mestu Ljubljani.«

Ste najhujše že prebrodili?

»Normalno življenje je steklo, ravno pred Božičem je bil odprt tudi začasni most v Železnikih. Računam pa, da bomo rane lizali vsaj še dve, tri leta. Ta čas bodo morali nekateri drugi plani počakati.«

Sami pravite, da je največji problem vaše občine Rudnik urana Žirovski vrh. Kako se razpleta njegova usoda?

»Problem RUŽV je tako velik, da se ob njem vse stranke poenotimo. Kaj narediti s tem prostorom, za kaj je primeren, za kakšno dejavnost, kako skrbeti za zdravo okolje? Tako v izvršnem svetu kot v parlamentu se zavedamo, da moramo biti karseda previdi, ne stati križem rok, ker moramo sami najbolj vedeti, kaj bi v opuščenem rudniku radi in kaj bi zmogli. Gre za prihodnost naših ljudi.«

Kako gledate na rudnik kot možno odlagališče odpadkov?

»Rudnik je naša velika rana, zato je razburjenje ljudi razumljivo. Zame je to vprašanje, o katerem se nisem pripravljen pogajati in barantati.«

Bili ste na predstavitvi Fischerjevega projekta o RUŽV; kakšni so njihovi predlogi?

»Dokler ne dobimo nič pisnega, se o tem ne želim pogovarjati. Rečem lahko le toliko, da bi bil po tem projektu rudnik razdeljen na več delov oziroma dejavnosti. Vse, razen ene, se mi zdijo sprejemljive. Pobude za preusmeritev pa prihajajo tudi od drugod, o vseh bomo govorili v našem parlamentu.«

Tudi Tavčarjev dvorec na Visokem je ena od stalnic v izvršnem svetu. Že imate novega ponudnika?

»Visoko je povezano z vprašanjem razvoja turizma v občini. Če bomo iz njega hoteli dobiti kaj dobrega, bomo morali plačati. Natečaj za oddajo dvorca je bil v tujini, že objavljen, doma bo te dni. Po 90 dneh bomo strnili pobude in se odločali.«

Dotakniva se še enega velikega problema, loške obvoznice v Poljansko dolino. Je stvar že zrela?

»Manjka še eno od petih strokovnih vrednotenj. Predlog bo prišel v skupščino v začetku pomladi. Možne variante, kolikor sem jih uspel videti, obetajo dobro rešitev. Kot občan in poslanec v parlamentu se lahko opredelim za eno od njih, to je tunelska varianta, h kateri pa bo tudi Loka morala prispevati svoj delež, čeprav bo težje breme padlo na republiko. Mislim, da so realne možnosti, da obvoznico, ki bo pomenila tudi povezavo s Primorsko, dobimo v naslednjih petih letih. Fischer v tej gradnji vidi eno od nadomestnih dejavnosti za RUŽV.«

Vam bo ostalo še kaj moči za druge naloge?

»Čaka nas varstvo zraka v Škofji Loki, odlagališče v Dragi, rešitev spora okrog idrijskega odlagališča Raskovec. Verjetno se bomo morali sprijazniti s tem, da se bo katero podjetje preoblikovalo. Zelo se zavzemam za javna dela za brezposelne. Upam, da se bo veliko koristnega izcimilo iz srečanja programa Optima s programom zaposlovanja. Pri izvršnem svetu bomo negovali nekatere operativne odbore, ki so se v preteklosti pokazala za uspešna, denimo, odbor za telefonijo, odbor za plinifikacijo ipd. Z njimi in s člani izvršnega sveta, ki jih celo cenim in jim zaupam, se ne bojim dela.« ● **H. Jelovčan**

Občinske nagrade da, praznovanja ne

Prof. dr. Anton Polenec častni občan

Škofja Loka, 6. januarja - Občinski parlament je na zadnji seji sprejel sklep o imenovanju prof. dr. Antona Polenca za častnega občana Škofje Loke. Imenovanje sovpada z njegovo 80-letnico in je izraz spoštovanja Škofjeločanov do njegovih strokovnih, raziskovalnih in znanstvenih dosežkov doma in v mednarodnem strokovnem svetu. Parlament je z večino glasov potrdil tudi predlog desetih dobitnikov občinskih priznanj za leto 1990.

Malo plaketo občine bodo dobili Peter Ažman za zavzeto sodelovanje pri razvoju obrtništva v občini, Jože Bogataj za dolgoletno uspešno delo v podjetju in organih krajevne skupnosti Gorenja vas, Valentin Bogataj za dolgoletno prizadevno in požrtvovalno delo na kulturnem in vzgojnem področju, dr. Anton Ramovš za bogato študijsko in raziskovalno življenjsko delo in Anka Skrušny za gospodarske dosežke v tekstilni industriji s pravim posluhom za kvalitetno proizvodnjo in moderno trženje. Nagrado občine Škofja Loka bodo prejeli Anton Rupnik za zgledno in požrtvovalno delo pri vodenju obrata, Stane Rupnik za strokovno delo pospeševalca za urejanje kmetijskih zemljišč in aktivno vodenje sveta krajevne skupnosti ter Janez Zupančič za življenjsko delo na področju razvoja strojniške visoke tehnologije, pismeno priznanje pa Alojz Božnar za uspešno vodenje usmerjene kmetije in Gorenjevaški oktet za 20-letni jubilej ljubiteljskega petja.

Glede letošnjih občinskih nagrajencev si odborniki niso bili povsem enotni. Franc Rupar je prenesel stališče kluba poslancev Demosa, naj bi predlog zadržali, razširili kriterije, podaljšali razpis, predloge na novo ovrednotili ter vsebinsko in oblikovno obogatili dejanje podelitve občinskih priznanj. Večina odbornikov je menila, naj bi poslovnik za zdaj pustili, kot je, za prihodnje leto pa bi oblikovali in sprejeli nove kriterije za podeljevanje občinskih nagrad. Kot je povedal predsednik skupščine Peter Hawlina, bo občinski praznik 9. januarja 1991 očitno minil brez praznovanja. Predsedstvo skupščine je menilo, naj bi občinske nagrade podelili ob kulturnem prazniku 8. februarja. ● **H. Jelovčan**

Dražgoše naj ostanejo Dražgoše

Škofja Loka, januarja - Še zadnje priprave potekajo za tradicionalno slovesnost in športne prireditve v Dražgošah ob škofjeloškem občinskem prazniku. Tokrat le na ramah domačih borcev. A letošnje Dražgoše bodo najbolj zgovorno pokazale, da to je praznik, ne le Dražgoš in Škofje Loke, temveč vse Gorenjske in tak naj ostane tudi za prihodnje rodove.

"Hočemo dokazati, da ni res, da so ljudje prisiljeni hoditi vsakega januarja v Dražgoše. Če bi ne hoteli, bi ljudje ne prihajali tako množično kot prejšnja leta," so poudarili borci na petkovem sestanku organizacijskega odbora. "Ker pa hodijo s srcem, z zavestjo, da Dražgoše ne pomenijo le požganih vasi, žrtev, temveč upor slovenskega naroda proti okupatorju in dokaz, da slovenski narod ni le narod hlapcev, temveč narod junakov, ki se v kritičnih časih dvigne in tudi za ceno svojih življenj ohranja svojo deželo slovensko, prihajajo. Peščica novostrankarjev nove škofjeloške občinske vlade, ki hoče izničiti naš narodnoosvobodilni boj, ponuja sicer, naj Dražgoše ostanejo zimski športni dogodek, občinski praznik pa naj bo daljnji dan pred tisoč leti, ko je Škofja Loka prešla v last Freisinga. Nekateri ljudje so za novosti, a ne na tak način, da bi izbrisali vse, kar je bilo, na kar je naš narod lahko ponosen. Dražgoše so bile junaško dejanje. Tako ne misli le 1700 še živečih borcev in aktivistov škofjeloške občine, temveč vsa Gorenjska, vsa Slovenija."

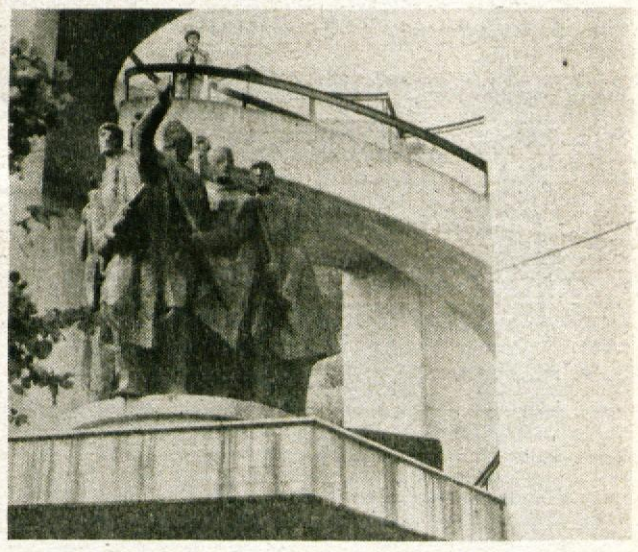

Sodelovanje pri organizaciji proslave v Dražgošah so letos odpovedali vsi izvršni sveti gorenjskih občin, čeprav odlok o spominskih zimsko športnih prireditvah "Po stezah partizanske Jelovice", objavljen v Uradnem vestniku Gorenjske 27/69, še vedno velja in so prireditev gorenjske občine dolžne financirati po točno določenem ključu. Prav tako je še v veljavi 8. člen statuta Skupščine občine Škofja Loka, ki določa, da je 9. januar njen občinski praznik. Breme organizacije je torej na borcih samih, vendar proslava vseeno bo. Škofjeloška občina jim je dala v ta namen 11.000 din, kar je le ena šestina potrebnih sredstev, vse ostalo bodo morali zbrati po podjetjih. Loški borci pa postavljajo javno vprašanje, kako si upa skupščina občine Škofja Loka in z njo tudi vse ostale gorenjske občine, kršiti vse te odloke.

Proslava in športne prireditve torej v nedeljo, 13. januarja, v Dražgošah bodo. Prejšnjim športom se bo pridružilo še tekmovanje z gorskimi kolesi. Tudi za vse ostalo bo poskrbljeno. Verjetno bo udeležba članov novih strank gorenjskih občin manjša, pa bi bilo vseeno prav, da bi prisluhnili besedam govornikov, športnikov in kulturnikov, kaj vse njim in ljudem Gorenjske Dražgoše resnično pomenijo. ● **D. Dolenc**

KRATKE GORENJSKE

Iz radovljiških gozdov

Radovljica — Na zadnji seji sveta delovne enote Radovljica GG Bled so delegati razpravljali in sklepali o prošnjah za dodelitev lesa za domačo porabo za gradnjo in vzdrževanje gospodarskih in stanovanjskih objektov. Na seji pa je bila podana tudi informacija o gospodarjenju v delovni enoti Radovljica v letu 1990.

Z minimalno biološko amortizacijo v letu 1990 kmetom odobrili za domačo porabo skupaj 1303 kubične metre lesa, od tega 883 kubičnih metrov lesa že med letom.

V radovljiški enoti so v letu 1990 zgradili nad 10 kilometrov gozdnih vlak za kolesnike in 2,5 kilometra za goseničarje. Očistili so skoraj vse gozdne ceste v enoti, opravili so za 8061 ur gozdnih gojitvenih del in pogozdili 15 hektarov gozdnih površin. Kdo bo v prihodnje skrbel za vlake in gozdne ceste ter gojitvena dela in pogozdovanje, pa bo določal novi zakon o gozdovih. Ker le-ta še ni bil sprejet, na seji še ni bilo govora o načrtu za letošnje leto, vse pa kaže, da bodo morali v prihodnje v radovljiški enoti GG Bled zmanjšati število zaposlenih.

C. Rozman

Gasilsko izobraževanje

Kranj, 4. januarja - V ponedeljek, 7. januarja 1991, se začenja tečaj za nižje gasilske častnike, ki ga organizira Gasilska zveza občine Kranj. Za to obliko strokovnega izobraževanja se je tokrat prijavilo več kot 50 članov iz 14 društev. Čeprav so s številom udeležencev zadovoljni, pa bi si v OGZ Kranj želeli tudi več kot enotretjinsko zastopanost vseh društev. Tečajniki bodo v 126 urah obogatili svoje gasilsko znanje v vseh pogledih. Najprej bodo do konca februarja poslušali teoretična predavanja, marca pa bo na vrsti praktični del izpopolnjevanja. ● **S. Saje**

PRITOŽNO KNJIGO PROSIM

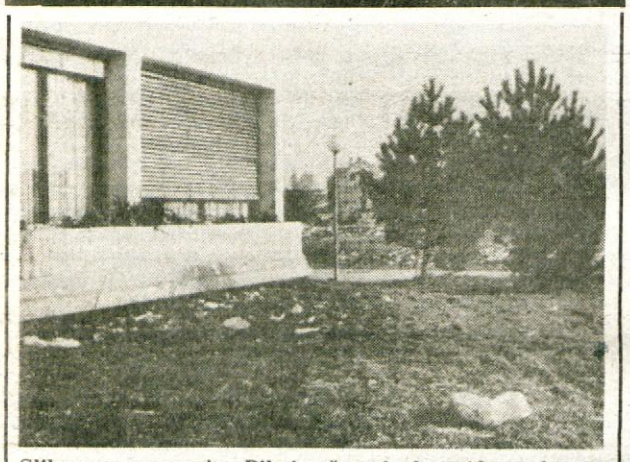

Slika po praznovanju - Bilo je v četrtek okrog 13. ure, ko nas je poklicala naša bralka in povedala, da okolica novega Dijaškega doma v Kranju kaže precej nenavadno sliko nedavnih praznikov oziroma "proslavljanja" konca leta. Ko smo si potem ogledali "sliko", ki je bralko tako motila, smo ji lahko samo pritrdili. Menda imajo v Rimu takšno navado, da ob polnoči za novo leto mečejo skozi okna na ulico najrazličnejšo opremo. Kako je bilo v posameznih prostorih v Dijaškem domu, ne vemo, sodeč po tem, kako je bilo okoli doma, pa bi sklepali, da je bilo še kako "razburljivo"...

Desa, trgovina s ponudbo mešanega blaga

Škofja Loka - Na Sorški cesti 34 v Škofji Loki je bila pred kratkim odprta trgovina z mešanim blagom Desa. Območje pod škofjeloškim zdravstvenim domom in v bližini novega stanovanjskega naselja Pod Plevno je bilo precej nepokrito s trgovsko ponudbo, zato je bil izziv še toliko večji, poudarja **Desa Luskovec**, lastnica klasično-samopostrežne trgovine, za katero se je odločila po 14-letnem delu v trgovskem podjetju Kokra Kranj.

"V lastni stanovanjski hiši smo predelali 30 kvadratnih metrov površine v trgovino, enako površino pa smo namenili še za skladiščne in pomožne prostore. Nudimo živilske izdelke, ki so potrebni za vsakdanjo uporabo, pijačo, delikatesne izdelke, sadje, uvožene in domače sire. Kruh nam dostavlja Pečjak iz Škofljice, ponudbo pa smo še posebno popestrili z delikatesnimi izdelki nekaterih priznanih zasebnih mesarjev, kot je Zorman iz Zbilj, Lajči iz Plješivice pri Vrhniki, moč pa je dobiti tudi izdelke MIP-a iz Nove Gorice. Na zalogi pa imamo tudi drugo mešano blago špecerijskega tipa od čistil, kozmetike do pralnih praškov. Poskušali smo zagotoviti ponudbo proizvajalcev in dobaviteljev, ki so še neznani na škofjeloškem območju. Trudimo se, da bi privabili čim več kupcev, upoštevali njihove želje in se poskusili prilagoditi njihovim potrebam," je povedala **Desa Luskovec. Trgovina z mešanim blagom Desa je odprta vsak dan od 7.30 do 12. ure in popoldne od 14. do 20. ure ter ob sobotah od 7. do 15. ure.** Blago pa kupci lahko naročijo tudi po telefonu **633-326** tudi izven delovnega časa, lahko tudi ob nedeljah in nad vrednostjo 500 din ga pripeljejo tudi na dom v oddaljenosti 10 kilomerov.

Drago Papler

IZ PENZIONA JANEZ,
RIBČEV LAZ 63, BOHINJ
vas vabimo, da preživite zimske počitnice pri nas.
Ugodne cene in prijetna smuka na bližnjih smučiščih Vogel in Kobla.
Informacije: 064/723-469

Krajevna skupnost Železniki

Program naj bo realen

Naloga vodstva krajevne skupnosti ni, da program spreminja, marveč, da sprejeti program čimbolj dosledno uresničuje.

Železniki, 7. januarja - S športnimi prireditvami, ki so se začele takoj po novem letu, so v 23 naseljih in vaseh v krajevni skupnosti Železniki v Selški dolini začeli letošnje praznovanje krajevnega praznika. Zaključili ga bodo v nedeljo s pohodom v Dražgoše, osrednja prireditev v tej, eni največjih krajevnih skupnosti v škofjeloški občini, z blizu 3900 prebivalci pa bo v petek. Ob 18. uri bo v kulturnem domu v Železnikih zaključna slovesnost letošnjega krajevnega praznovanja.

Letošnje praznovanje praznika krajevne skupnosti Železniki poteka v svojevrstnem in nekako nenavadnem trenutku. Tako rekoč že na izteku mandata dosedanjemu vodstvu krajevne skupnosti, katerega predsednik je bil **Franc Benedičič**, je vodna ujma v krajevni skupnosti naredila ogromno škodo. Tudi zato z izvolitvijo novega vodstva v krajevni skupnosti niso hiteli. Škodo je bilo namreč treba oceniti, opredeliti strokovno sanacijo in dinamiko odpravljanja posameznih poškodb.

Franc Benedičič, dosedanji predsednik sveta KS

Izvolitev novega vodstva je tako sovpadla tako rekoč z začetkom letošnjega tradicionalnega krajevnega praznovanja. In še ena posebnost obeležuje praznični trenutek v krajevni skupnosti. Izteka se namreč plačevanje večletnega krajevnega samoprispevka (marca) v krajevni skupnosti, katerega program je bil za dosedanje vodstvo krajevne skupnosti nedvomno velika in odgovorna naloga.

"Že ob razpravi o srednjeročnem programu sem bil odločno proti tako obširnemu načrtovanju in sprejemanju tako obsežnega programa krajevne skupnosti," je pred dnevi rekel dosedanji predsednik sveta krajevne skupnosti Železniki **Franc Benedičič. "Zgodilo pa se je, da sem se nazadnje, ko sem bil izvoljen za predsednik sveta, sam znašel v precepu, da sem moral ta program zagovarjati in uresničevati. Novemu vodstvu bi zato svetoval, naj se opredeli za objektiven in realen program, ki pa naj ga potem vztrajno in dosledno tudi uresničuje (ne pa spreminja). Čeprav sem že na začetku ocenil, da program, ki nas je čakal, ni realen (finančno), smo se ves čas zavzemali za uresničitev. In čeprav so danes med krajani mnenja najbrž različna, tudi drugačna, mislim, da smo v krajevni skupnosti v zadnjih letih veliko naredili in da smo v obdobju velike inflacije ter gospodarskih težav v kraju, občini ozirom nasploh z denarjem dobro gospodarili. Novemu vodstvu nismo pustili finančnega dolga. Nasprotno. Ima tudi finančno garancijo, da bodo lahko zgradili načrtovane mrliške vežice."**

Izgradja mrliških vežic je pravzaprav še edina obveza iz programa prejšnjega vodstva. Športna hala, to je bilo v vodstvu krajevne skupnosti jasno že na samem začetku mandata, je bila nerealna in finančno nepokrita investicija oziroma programska naloga. Ostali del programa pa so v krajevni skupnosti uresničili. V štirih vaških odborih so asfaltirali in urejali ceste, v Zalem Logu so dogradili dom in mrliške vežice, zgrajena je bila telefonija, dobili so pretvornike za dva TV programa... Od časa do časa je bilo sicer moč slišati pripombe ali pa tudi kakšen očitek, da vodstvo skrbi preveč za okoliške kraje in premalo za center krajevne skupnosti. Težko bi temu pritrdili. Nenazadnje je vodstvo uresničevalo sprejeti program, ki ga samo ni moglo samovoljno spreminjati. Res pa je tudi, da je bilo v centru krajevne skupnosti precej narejenega pri šoli, trgovini, cesti in nezadnje tudi glede križišča, kjer pa zadeva še ni dokončana.

Jernej Gortnar, novi predsednik sveta KS

Dosedanje in novo vodstvo krajevne skupnosti ob letošnjem praznovanju v krajevni skupnosti želita krajanom, da bi tudi v prihodnje skupaj uspešno uresničevali dogovorjene cilje.

Sicer pa zdaj čaka novo vodstvo krajevne skupnosti, ki je bilo izvoljeno sredi decembra lani, najprej izgradnja mrliških vežic in nadaljevanje strokovne sanacije po poplavah. **"Nimam posebnih izkušenj,"** pravi **Jernej Gortnar,** novi predsednik 15-članskega sveta krajevne skupnosti. **"Vendar pa upam, da bomo znali zastaviti delo na območju celotne krajevne skupnosti. Vežice, sanacija po poplavah, skrb za olepšavo kraja, prizadevanja za cesto po dolini... so naloge, ki se že ta hip kažejo. Podpirali bomo kmetijstvo in obrt in kljub težavam, s kakršnimi se danes nasploh srečujemo, sem prepričan, da bomo s skupnimi močmi zmogli prenekatero nalogo, saj smo nenazadnje tudi industrijska krajevna skupnost... "** ● **A. Žalar**

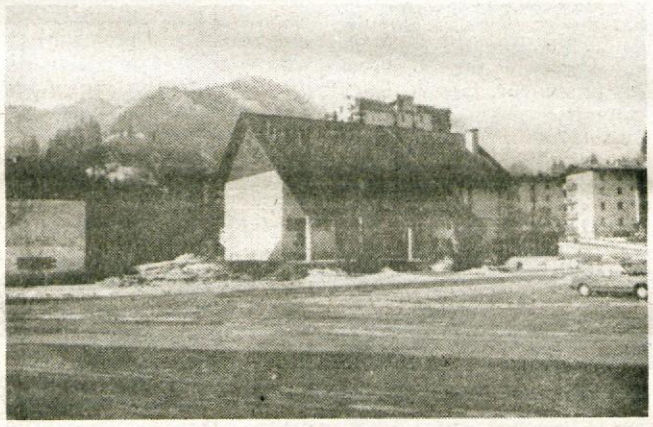

Gasilsko društvo Duplje

Novo orodišče za jubilej

Duplje, 4. januarja - Dolgoletno prizadevno delo dupljanskih gasilcev je dalo vsem opazne rezultate. Za letošnjo 85-letnico društva bodo lahko izročili namenu prizidek k domu, ki so ga začeli graditi 1985. leta. Vendar bo treba do takrat, kot pripoveduje predsednik GD Duplje Andrej Kuhar, postoriti še marsikaj.

Gasilsko društvo je v 85 letih delovanja obdržalo svojo tradicijo v kraju. Danes je v njem včlanjenih kar 86 prebivalcev, od teh tudi tri Dupljanke. Po številu je gotovo najbolj množično domače društvo, seveda pa je tudi njegova dejavnost precej obsežna in raznolika.

»Tri članske desetine skrbijo za izpolnjevanje operativnih nalog,« razlaga **Andrej Kuhar**, ki je že 18 let gasilec in celo desetletje opravlja predsedniško dolžnost, **»vendar, na srečo, že dolgo niso imele doma dela z gašenjem požarov. Vseeno z rednimi vajami in drugimi dejavnostmi izpopolnjujemo usposobljenost. Šest naših članov se bo tudi udeležilo letošnjega tečaja za podčastnike. Več dela kot z gasilstvom smo zadnja leta imeli z gradbeništvom. Najprej smo prenovili streho na starem gasilskem domu. Od 1985. leta gradimo in urejamo prizidek k domu; samo lani, ko smo naredili fasado, smo člani opravili več kot 1700 ur prostovoljnega dela. Veliko smo se zadržali tudi z napeljavo telefona. Vsega tega pa ne bi zmogli brez pomoči drugih krajanov, obrtnikov, vodstva KS in TD Partizan, zavarovalnice in občinske gasilske zveze. Tako bomo lahko ob praznovanju 85-letnice društva začetek julija izročili namenu novo prodišče in garderobo za gasilce, v zgornjem delu doma pa bodo prostori krajevne skupnosti.«**

Do praznika čaka dupljanske gasilce še veliko dela z urejanjem notranjosti doma. Urediti želijo tudi okolico prizidka in pozneje popraviti fasado na starem domu ter staro orodišče preurediti v sobo za sestajanje članov. Obenem že mislijo na prihodnost, ko bodo morali zgraditi zbiralnik vode za gašenje požarov v Spodnjih Dupljah in zamenjati že sedaj ostarelo gasilsko vozilo. ● **S. Saje**

Ciril Potočnik s Hotavelj

Vedno pripravljen pomagati

Gorenja vas, januarja - Ko sem novembra in decembra lani obiskoval razne kraje v škofjeloški občini, ki so jih prizadele poplave in zemeljski plazovi, sem še posebej v Poljanski dolini pogosto slišal za Cirila Potočnika, ki je bil s stroji že prve dni po ujmi, pa potem ves november in december, vedno tam, kjer je bilo najhuje...

Ciril Potočnik

Srečala sva se potem nekega mrzlega sončnega dopoldneva, ko je pripravljal cesto Hotovlja-Bukov vrh za asfaltiranje. **"Brat je pred 20 leti začel, jaz pa že 18 let delam po dolini ceste in najrazličnejša druga dela. Ko sva z bratom začenjala, so bile povsod v občini, kjer je danes na cestah asfalt, v glavnem še grape... Vedno sem prijel za vsako delo. Zdaj, ko nas je zadela povodenj, vem, da je treba hitro delati, kajti bliža se zima... Kako bo s plačilom? O tem ne razmišljam; zdaj je čas najbolj dragocen. Res pa je tudi, da se je škode treba lotevati strokovno, da se ne bo že ob prvi večji vodi spet še huje pokazala. Vedno sem pri gradnji cest poudarjal, da je treba delati strokovno in ne hiteti; bolje kakšen meter asfalta manj in kasneje, kot pa potem škoda..."**

Nackov Ciril, ki je bil že od začetka v operativnem štabu za odpravo škode v krajevni skupnosti Gorenja vas, je v naglici potem še povedal, da bo delal, dokler bosta zima in mraz to dopuščala. Sicer pa časa za oddih tako rekoč ne bo. Čez zimo bo treba popraviti stroje, spomladi pa, če le ne bo prevelika "suša", spet naprej... ● **A. Ž.**

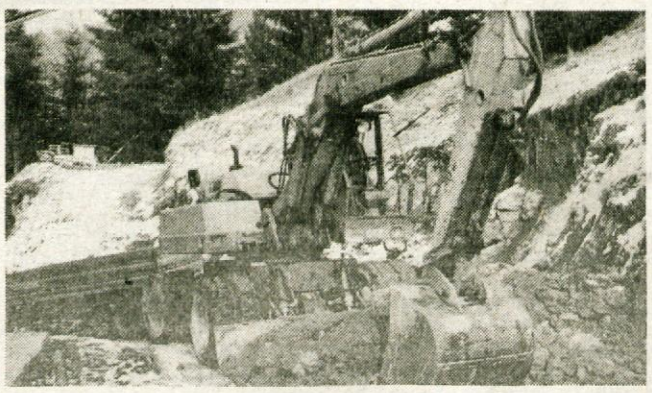

"O denarju bomo potem, ko bodo stroji zaradi vremena počivali..."

Novi Zavod Matevža Langusa

Iz Kamne Gorice v Radovljico

Po načrtih iz leta 1986. naj bi v Sloveniji obnovili ali na novo zgradili 21 socialnih zavodov. Med zadnjimi petimi je tudi Zavod Matevža Langusa iz Kamne Gorice.

Radovljica, 4. januarja - V Radovljici, kamor se bo iz Kamne Gorice preselil zavod, so že zakopali gradbeni stroji in če jim bo sreča mila, se bodo prizadeti otroci že letošnjega septembra preselili pod novo streho. Z denarjem za specialno opremo bodo tedaj precej na tesnem, kar jih je decembra lani spodbudilo k organizaciji dobrodelnega koncerta v ta namen.

»Koncert, ki smo ga priredili ob pomoči radovljiške liberalno demokratske stranke, je doživel izreden odmev,« je ocenil **Franc Markelj**, pomočnik ravnatelja kamnogoriškega zavoda, ki tudi vodi izgradnjo novega zavoda. »Prodali smo 450 vstopnic, kar je za radovljiško območje in še v takih časih veliko. S koncertom smo zbrali 40.000 dinarjev, namenili pa jih bomo za nakup igral. Sicer pa smo od 21 zavodov, ki so od leta 1986 v Sloveniji predvideni za gradnjo, v Kamni Gorici med zadnjimi. Sprva smo nameravali obnoviti stari zavod, vendar bi bilo to po mnenju strokovnjakov predrago, zato smo se ogreli za novogradnjo. Z lokacijo smo imeli sprva nekaj težav, ob veliki pomoči in posluhu občinske vlade pa smo slednjič našli prostor na Poti na Jezerca, kjer bo stal objekt v izmeri 2200 kvadratnih metrov. V njem bo prostora za največ 80 varovancev, med njimi tudi za 20 nepokretnih. Poleg učilnic, delavnic in internata bo imela stavba tudi dovolj prostorov za nego in fizioterapijo, ki so ju potrebni težje prizadeti.«

Franc Markelj

V kamnogoriškem zavodu zdaj domujejo prizadeti otroci stari od 6 do 18 let, pa tudi nekaj starejših, ker zanje ni ustreznih bližjih zavodov. Medtem ko je v Sloveniji za prve dobro poskrbljeno, je žal še premalo storjenega za starejše zmerno in težje prizadete osebe, ko se znajdejo brez skrbstva staršev. Radovljiško društvo za pomoč duševno prizadetim je že izrazilo željo, da bi zanje kasneje morda usposobili stari zavod v Kamni Gorici, ko ga sedanji prebivalci izpraznijo.

Varovanci kamnogoriškega zavoda, ki se tu izšolajo, so imeli do nedavna zagotovljeno varno delovno prihodnost, saj so jih na delo jemali v Elanu, Verigi, Lipu, Plamenu, Almiri... Zadnja tri leta pa jim ne kaže najbolje, saj so se v splošni krizi zaposlovanja znašli med težje zaposljivimi osebami. Nekateri so se po končani šoli v zavodu izobraževali še naprej na skrajšanih in prilagojenih programih srednjega izobraževanja, denimo v ŽIC Jesenice, na lesarski šoli v Škofji Loki, na gradbeni in tekstilni. Tudi zdaj se še lahko, toda s tem se njihov problem (nezmožnost zaposlitve) zgolj za dve leti odloži.

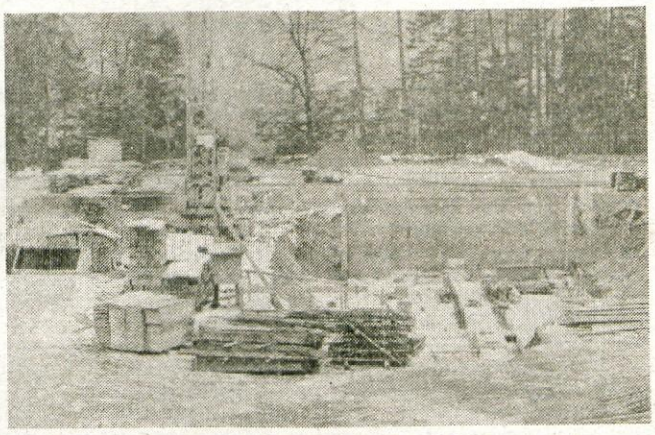

Ob poti na Jezerca v Radovljici so že začeli graditi nov zavod.

Santina Bezjak

»V zavodu je trenutno 57 otrok, 27 v šoli s prilagojenim programom in 30 v oddelkih delovnega usposabljanja,« je povedala tamkajšnja socialna delavka **Santina Bezjak**. »K nam so prišli kar iz 19 slovenskih občin, največ s Ptuja, z Gorenjske, kjer smo edini zavod tega tipa, pa je tudi 20 otrok. Zavodi za zmerno in težje prizadete so večidel v vzhodnem delu Slovenije, kar je za gorenjske otroke predaleč, zlasti če naj starši za časa zavodskega življenja ohranijo vezi z njimi. Zato je prav, da so tovrstni zavodi grajeni za bližnja območja, da se te vezi ne pretrgajo. Starši naših otrok večinoma skrbno vzdržujejo stike, tudi tisti od dlje, čeprav si težko privoščijo vse dražje prevoze. Poskrbeli smo, da imajo otroci iz bolj oddaljenih krajev prevoz organiziran, kar njim in nam olajšuje delo. V novem zavodu bo mesta v glavnem za zmerno in težje prizadete osebe, prednost bodo imeli domači otroci. Ni se nam treba bati, da bi zavoda ne napolnili, saj je zlasti za težje pokretne tod okoli veliko povpraševanja po zavodskem varstvu.« ● **D. Z. Žlebir, Foto: G. Šinik**

DELAVSKI ODVETNIK ODGOVARJA

Dolžnost izobraževanja

Vprašanje:

Že 10 let delam na delovnem mestu, za katerega pa nimam predpisane strokovne izobrazbe. Pred kratkim sem prejel odločbo, s katero me podjetje napotuje na obvezno izobraževanje za pridobitev manjkajoče strokovne izobrazbe. Zanima me, ali sem se dolžan izobraževati skladno z odločbo in kakšne so v zvezi s tem moje pravice.

Odgovor:

Uvajanje instituta trga delovne sile močno spreminja tudi zakonsko obravnavo izobraževanja delavcev. Delavec, ki hoče v razmerah trga delovne sile ohraniti delovno mesto, se bo moral stalno izobraževati. Tisti, ki ne bo imel potrebnega znanja, bo skladno z zakonom razporejen na drugo delovno mesto, če pa takega delovnega mesta v podjetju ni, mu bo delovno razmerje prenehalo po samem zakonu.

Pogoji za uresničevanje pravice in obveznosti delavcev do izobraževanja ter vrsta in obseg pravic in obveznosti delavcev in podjetja v zvezi z izobraževanjem se uredijo s kolektivno pogodbo oz. s splošnim aktom. Splošna kolektivna pogodba za gospodarstvo v tem pogledu uvaja tri vrste izobraževanja delavcev in sicer:

- če je delavec napoten na izobraževanje,
- če se delavec izobražuje v interesu podjetja,
- če se delavec izobražuje v svojem interesu.

Vaš primer očitno sodi v prvonavedeno kategorijo izobraževanja, kajti na izobraževanje ste bili izrecno napoteni z odločbo podjetja. Bistvena značilnost tovrstnih primerov pa je ravno v tem, da neupravičena odklonitev izobraževanja predstavlja kršitev delovnih obveznosti. S splošnim aktom oz. podjetniško kolektivno pogodbo je ta kršitev lahko celo uvrščena med tiste, za katere je mogoče izreči ukrep prenehanja delovnega razmerja. Po drugi strani pa tovrstno »obvezno« izobraževanje delavcu zagotavlja tudi večji obseg pravic, kot bi jih imel, če nanj ne bi bil napoten s strani podjetja. Poleg t. i. študijskega dopusta, ki delavcu pripada, če je izobraževanje organizirano izven delovnega časa, je podjetje v tem primeru dolžno pokrivati ali povrniti tudi vse stroške, povezane z izobraževanjem (prevoz, kotizacija oz. šolnina, stroški prehrane, stroški bivanja, strokovna literatura). Po končanem izobraževanju pa je podjetje dolžno delavca takoj razporediti v skladu s pridobljeno izobrazbo. Prav pri tej dolžnosti podjetja splošna kolektivna pogodba žal ostaja precej nedorečena, kajti za njeno kršitev s strani podjetja ni predvidena nikakršna sankcija, čeprav se v praksi pogosto dogaja, da podjetje delavca po končanem izobraževanju zaradi spremenjenih razmer ni več sposobno ustrezno razporediti. Zato priporočam, da to vprašanje posebej uredite v pogodbi o izobraževanju. Smiselno bi bilo določiti najmanj to, da je delavec v takšnem primeru prost obveznosti vračila stroškov šolanja, če se zaposli v drugem podjetju oz. pri delodajalcu.

Vodja pravne službe sveta kranjskih sindikatov: Mato Gostiša, dipl. iur.

SVET BREZ BLEŠČIC

»Tamutasta«

Z otroškimi spomini mi prihaja naproti žena, ki jo poznam pravzaprav samo po materini pripovedi. A mama mi je vedno tako nazorno in prizadeto opisovala mutasto nezakonsko mater, da imam njeno predstavo iz otroštva še danes živo pred očmi v vsej njeni sirotnosti.

Tamutasta, kakor so ji rekli, je vsako leto prišla v vas. Prišla je spomladi, ko se je ogrelo. Naše hiše nikoli ni zgrešila, ker je poznala gostoljubne roke naše stare mame. Moja mama se je kot otrok bala, saj je »gnala čudne štime«, ker je bila gluhonema. Mahala je z glavo in z vogali svoje bele rute, ki jo je imela »nazaj« pokrito. Tudi njeno temno rjavo krilo je bilo še daljše, kot je bilo takrat že sicer v navadi. Vsakič je dopovedovala, kako hudo je bilo takrat, ko ji je umrl otrok. Ker ni mogla tega izraziti z gladko besedo, je to pripovedovala z drugačno govorico: z mimiko in čudnimi glasovi, ki jih je mukoma trgala iz sebe. Prav zato je ustvarila v hiši neko grozljivo tragično vzdušje. Strica je začela sunkovito stresati za ramena, in ga vleči k stenskemu koledarju, da bi mu pokazala, kdaj se je tisti otrok rodil - mislim, da je bila deklica - kako mu je bilo ime itd. Potem je z rokami začela zibati, pestovati, ga pritiskati k obrazu... Nenadoma se je strašno začela hudovati, najbrž nad njegovim nezakonskim očetom, ki je njo, revo, izkoristil. Nato je pokazala, kdaj je otrok umrl; sprožila je tri prste, toliko je bil namreč star; pokazala je na tla, kako so ga zagrebli v jamo. Pantomimično je začela vleči vrvi; tako so mu zapeli zvonovi in začela je krčevito jokati. Stari mami se je v dno duše zasmilila. Prijazno jo je posedla in postregla ter ji zavila še popotnico za s seboj, pa še nekaj denarja je primaknila. Tudi stric, ki je mizaril v hiši, je brez besed segel po denarnici in še iz svojega dodal.

Naša mama je bila takrat še majhna in najmlajša, edina deklica med devetimi otroki. Zato ni vsega še prav dobro razumela, ko je Tamutasto prvič zagledala. Sprejemala jo je z mešanimi občutki bojazni in sočutja. Vedela je, da se ji je moralo zgoditi nekaj hudega. Pa še mati so bili tako prijazni z njo! Še dolgo so zamišljeno strmeli skozi okno, ko je odhajala.

Nekateri pa so se ji celo smejali in jo oponašali. Pri sosedu so ji najraje zaklenili. A nekoč je tako neusmiljeno pritiskala na kljuko, da so ji morali odpreti. Prav prisrčnega sprejema po vsem tem gotovo ni bila deležna.

Potem je že nekaj pomladi ni bilo več. Gotovo je bila že beležna. Morda je umrla...

Kadar je nanesel pogovor na Tamutasto, sem vedno spraševala, od kod je bila doma, koliko je bila stara, kako ji je ime, ali je imela koga od svojih. Mama je te nadrobnosti pozabila, če je sploh vedela zanje, a tragiko njenega življenja mi je znala tako živo prikazati, da me je vedno zabolelo otroško srce, ko mi je spet pripovedovala to zgodbo.

Ko takole zdaj oživljam mamine pripovedi, razmišljam o ljudeh, ki so trpeči in morda tudi nadložni, kakor bi rekel Ivan Cankar, ali imajo kakšno vlogo in nalogo na svetu. Prav on je zapisal, da jo imajo, da jo morajo izpolniti prav tam, kakor jih je bila postavila Nevidna roka. Trpljenje in bolest je njihova življenjska naloga, ta pa je težja in večja kakor bleščeče vloge zmagovalcev, ki so dosegli cesarske prestole.

Človeško življenje ima lahko največji smisel prav v svoji največji bedi. Ta uboga mutasta žena ni živela zaman, če je le pri peščici ljudi predramila pristna človeška čustva.

Marija Cvetek

KRATEK STIK

Povečevanje pokojnin

Našega bralca, novopečenega upokojenca, je zanimalo, kako se bodo letos usklajevale pokojnine. Lani, ko je bil še zaposlen, ga dogajanja na pokojninskem področju še niso toliko zanimala, zdaj pa je slišal za spremembe, ki da upokojencem niso ravno v prid.

Kako se bodo torej letos usklajevale pokojnine, smo povprašali **Viktorja Eržena**, člana predsedstva skupščine Skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja.

»Poprej so se pokojnine povečevale vsak mesec sproti, odslej pa se tudi v Sloveniji ravnamo tako kot drugod po Jugoslaviji. Pokojnine se bodo usklajevale vsakič, ko bo rast osebnih dohodkov dosegla 5 odstotkov. Poglejmo to na primeru: če se januarja osebni dohodki povečajo za denimo dva odstotka, februarja 2,5 odstotka in marca za 3 odstotke, to znese 7,5 odstotka. Za toliko se lahko povečajo pokojnine, vendar šele od 1. aprila dalje.«

Poračunov za nazaj torej v prihodnje ni pričakovati vsak mesec kot doslej. Sredi januarja pa bodo upokojenci vendarle še prejeli poračun, ki ga jim ob zadnji lanski uskladitvi še dolguje pokojninska skupnost. Ta finančno že lani ni bila v posebno dobri koži, saj se je ves čas otepala z nelikvidnostjo, tako tudi ob zadnjem izplačilu. Da bi v prihodnje teh težav ne bilo, smo se v Sloveniji prilagodili jugoslovanskemu načinu usklajevanja pokojnin. V tem letu pa začasni finančni načrt SPIZ predvideva dva glavna denarna vira, prispevni stopnji zavarovancev in delodajalcev. Obe bosta enaki, le podjetja, ki zaposlujejo delavce z beneficirano delovno dobo, bi plačevala nekaj več. Stopnji naj bi bili 14,4 odstotka od bruto dohodka. Pričakujejo, da bodo na ta način zbrali dovolj denarja - letos ga bo SPIZ potrebovala okoli 30 milijard dinarjev. ● **D. Ž.**

Stroški višji od naših zmožnosti

Za november izračunani življenjski stroški spet sežejo v astronomske višine. Tričlanska družina je tedaj za pokritje povprečnih stroškov potrebovala 19.443 dinarjev, za minimalne 11.209 in za najnujnejše 7.100 dinarjev. Štiričlanska družina pa je preživela z že 8.749 dinarji, medtem ko so njeni minimalni stroški znašali 13.944 dinarjev, povprečni pa kar 24.146 dinarjev.

Povprečna plača se je konec lanskega leta gibala tam okoli šest tisočakov, torej sta dve tolikšni plači pri hiši ravno zadoščali za pokritje ne povprečnih, pač pa minimalnih življenjskih stroškov. Resda je statistika eno, resnično življenje pa drugo, vendar nam je ob takih številkah vsakokrat manj jasno, kako nam uspe preživeti. Kako neki se ob teh stroških prebija ne več tako majhno število tistih, ki zaslužijo samo zajamčeni osebni dohodek? Ta novembra ni znašal niti tri tisočake, v nekaterih tovarnah (denimo v Unitelu na Blejski Dobravi) pa številnim delavcem niso izplačali niti toliko.

Potrošniška košarica ni nič prerazkošna, nasprotno, daleč pod evropskimi standardi. Toda naše plače so hudo skromne, zato prihaja do takih nesorazmerij med njimi in višino življenjskih stroškov. Skrivnost preživetja je najbrž v »drobtinicah«, ki jih statistika pušča ob strani: sivi in črni ekonomiji, nakupih na več čekov, samoprehranitvi iz domačih vrtičkov in podobnem... ● **D. Ž.**

POMISEL

Dvorezni meč prezgodnje upokojitve

Še pred tremi leti so na Slovenskem trije zaposleni delali za enega upokojenca, proti koncu minulega leta pa sta le še nekaj več kot dva delavca na enega upokojenega. Hude gospodarske težave so povzročile zmanjšanje zaposlovanja na eni strani in naglejše upokojevanje na drugi, ki sta kriva, da se rušijo prejšnja razmerja med aktivnim in »vzdrževanim« prebivalstvom. Kot smo pred časom v Radovljici slišali govoriti Vinka Šimnovca s kranjske enote Skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja, je beg v pokoj najbolj množičen prav na Gorenjskem, največji pritisk pa zadnje mesece minulega leta.

Danes dobrodošlo predčasno upokojevanje, večkrat tudi z dokupom delovne dobe, s katerim se danes mnoge tovarne v stiski rešujejo odvečne delovne sile, se utegne v prihodnje prevesiti v svoje nasprotje. Če tokrat zanemarimo ceho, ki jo bo zavoljo tega plačevala družba v celoti, jo bodo na svoji koži močno občutili tisti, ki se zdaj odločajo za zgodnejši pokoj. Zanj se odločijo bodisi zato, ker jim zdravje ne služi kot poprej, vendar niso zares »zreli« za invalidsko upokojitev, bodisi ker so v tovarni kot odvečna delovna sila pod stalnim pritiskom, bodisi ker so si preračunali, da bo pokojnina celo višja od plače, kar zadnje leto ni bila redkost v tovarnah, ki so jih davile gospodarske stiske. Toda zgodnejši odhod v pokoj skriva tudi več pasti, o katerih bodočega upokojenca v tovarni ob naštevanju prednosti kajpada ne poučijo. Predčasna pokojnina ne bo nikoli polna, trajno bo okrnjena za toliko odstotkov, kolikor manjka delovni dobi do izpolnitve. Zaradi predčasne upokojitve pa so ljudje prikrajšani tudi do pravic, kakršna je denimo varstveni dodatek, dokler ne napolnijo 60 (moški) oziroma 55 let (ženske). Na taka in podobna dejstva bodoči upokojenci ne mislijo, ko jim, denimo, tovarne ponujajo vabljivo možnost dokupa let ali izplačujejo razlike zaradi zmanjšane pokojnine in druge denarne nagrade. Zlasti še, če je odhod v pokoj začinjen tudi s strahom, da bo že letos nova pokojninska zakonodaja povečala starostno mejo za upokojitev, okrnila pravice do predčasne pokojnine in na drug, za upokojence manj ugoden način, izračunavala pokojninske osnove. Kot zatrjujejo pristojni, je ta strah neutemeljen, toda mnogim priletnejšim delavcem se kljub vsemu zdi varnejši nekoliko manj udobno postlan pokoj kot negotov delovni jutri. ● **D. Z. Žlebir**

VESTI

Predavanje »S poti prijateljstva«

Kulturna sekcija pri Društvu upokojencev Kranj organizira predavanje pod naslovom »S poti prijateljstva II. del«, ki bo v sredo, 9. januarja, ob 17. uri v sejni dvorani upokojenskega društva na Tomšičevi 4. Predaval bo Janko Avsenik, priznani planinski fotograf. Vstopnine ni.

PREJELI SMO

Odgovor javnega pravobranilstva Gorenjske na odprto pismo Frančiška Vrankarja

V odprtem pismu, objavljenim v Gorenjskem glasu, dne 7. 12. 1990, Frančišek Vrankar ugotavlja, da, čeprav že nekaj časa vlada nova oblast, mnoge družbene dejavnosti delujejo po starem sistemu neodgovorno in zahrbtno. Navaja, kakšne težave je imel v zvezi z uporabo stanovanja in pooblaščenim upravljalcem, organizacijo Domplan Kranj, ki mu je tudi grozila s sodnijo za stanarino, čeprav je imel plačano, in zagrešili so tatvino z njegovega tekočega računa. Opis svojih težav zaključuje z opozorilom Demosu, da se je ob volitvah zadolžil za pravično in pošteno urejanje družbe in je skrajni čas za izpolnitev dane obljube, torej zaključuje proč z Domplanom in tudi v pravobranilstvu in tožilstvu je treba takoj zamenjati ljudi in navade, da bodo novi kadri stopili na prste družbenim strukturam in ne samo delavcem.

S 1. 1. 1990 je bilo upravljanje nalog Samoupravne stanovanjske skupnosti preneseno na občine. Ker je Javno pravobranilstvo zakoniti zastopnik občine, je prevzelo zastopanje v vseh sporih, ki so jih pred sodišči imele samoupravne stanovanjske skupnosti; med njimi je bila tudi tožba stanovanjske skupnosti zoper Marijo Vrankar, Naklo, ki je dolgovala najemnino za 8 mesecev od 20. 11. 1988 do 20. 6. 1989. Sodišče je tožnici dne 11. 12. 1989 izdalo plačilni nalog, po katerem bi morala plačati dolgovano glavnico, zamudne obresti in sodne stroške. Ker je dolžnica zoper plačilni nalog ugovarjala, o tem pa se je odločalo po 1. 1. 1990, je zadevo prevzela občina in zanjo pravobranilstvo. Tožnica je dne 11. 7. 1990 plačala 76,90 din, zato smo tožbeni zahtevek skrčili za že plačani znesek in vztrajali pri plačilu ostalega dolga. Dolgovana glavnica 59,90 din je po letu in pol visoke inflacije res postala neznatna, zamudne obresti, ki so znašale 824,20 din, pa visoke v primerjavi z glavnico, vendar zamudnih obresti ne določa ne pravobranilstvo ne sodišče, ampak so določene z zakonom.

Tožnica Marija Vrankar je tožbeni zahtevek kot utemeljen v celoti tudi pripoznala. Sodba je pravnomočna. Pravno je spor zaključen in res ni razumljivo, zakaj pisec pri takem dejanskem stanju opozarja Demos na dane obljube in poziva na zamenjavo ljudi in navad, saj v nobeni pravno urejeni, gotovo tudi ne v demokratični družbi, ni ljudem dopuščeno, da ne plačujejo svojih dolgov.

Javna pravobranilka
Darinka Novak - Zalaznik

»Mrzle« hiše - ne toplotne črpalke »Pod Plevno«

Glede na objavljen članek v vašem časopisu, dne 11. decembra 1990, pod naslovom »Mrzle« toplotne črpalke »Pod Plevno«, smo dolžni posredovati nekaj pojasnil, če jih že vaša novinarka ni »hotela« poiskati v Stanovanjski zadrugi Sora.

V tem naselju bo v končni fazi zgrajenih 96 stanovanjskih hiš in ne 99, kot je navedeno v članku. Vsak zadružnik je bil ob sklenitvi pogodbe in pri prevzemu tehnične dokumentacije seznanjen z načinom ogrevanja v tej stanovanjski soseski, kar je tudi lastnoročno podpisal. Izjava s podpisi zadružnikov se hrani v arhivu zadruge, oziroma je bila že predložena fotokopija na Občino Škofja Loka - Sekretariat za družbeni razvoj. Sedaj se pa začenja šele pravi problem. Vsa tehnična dokumentacija je bila izdelana za ogrevanje objektov s toplotno črpalko na sistem ogrevanja 55/35° C. Tako so tudi izračunana vsa ogrevalna telesa v stanovanjski hiši. Po priporočilu projektanta, da je za tak sistem ogrevanja najprimernejše talno ogrevanje, smo za vsak tip objekta naročili še izvedbeni projekt za tako ogrevanje. Za montažne objekte pa kombiniramo: pritličje talno ogrevanje, v podstrešju pa radiatorsko, zaradi edinomožne tehnične rešitve.

Pri gradnji objektov, ki so jih zadružniki gradili v lastni režiji, niso upoštevali vseh projektiranih zahtev, zato so objekti bolj mrzli in porabijo več energije za ogrevanje. V projektu je predvidena izolacija fasade z 8 centimetrov demit fasade. Na številnih objektih je debelina izolacije le 5 centimetrov, nekateri imajo 7,5 centimetra, 10 centimetrov izolacije nima noben objekt v tem naselju. Toplotna izolacija nad kletno ploščo je predvidena 8 centimetrov, nad zadnjo ploščo pa 15 centimetrov, kar ni zgrajeno v nobenem objektu. Med gradnjo so nekateri zadružniki povečali tudi stanovanjsko površino, novega izračuna za ogrevanje pa niso izdelali. Skoraj vsi graditelji pa so izdelali ogrevalni sistem kot, če bi ogrevali objekt z vodo temperature 90/70° C in imajo tako občutno premajhna grelna telesa. Če bi graditelji med gradnjo upoštevali vse zahteve iz tehnične dokumentacije, bi bili objekti topli in ne mrzli, seveda če bi zgradili predvsem talno ogrevanje. Zadruga razdeli samo stroške Elektro Kranj za porabljeno energijo in nikakršnih drugih stroškov. Ob koncu bi povedal le še eno, ko bo priključenih več objektov, bodo tudi višji stroški, ker sedaj obratuje le ena črpalka, v končni fazi pa bodo morale obratovati štiri ali pa najmanj tri. Čas obratovanja črpalk je odvisen od zadružnikov in ne od stanovanjske zadruge.

Vprašam pa se, le kateri lastnik v zasebni gradnji ogreva sedaj pri razmeroma visoki zunanji temperaturi svoj objekt 24 ur na dan. Strinjam pa se s predlogom, naj Izvršni svet prepove ogrevanje objektov v tem naselju na trda goriva.

Vodja SZ Sora:
Matevž Dagarin

Avtocesta na meji radovljiške občine

Morda se danes večina ljudi niti ne zaveda, kako pomembna so vprašanja izgradnje avtoceste skozi radovljiško občino, o katerih je pisal g. Avgust Mencinger v svojem prispevku, objavljenem v Glasu 14. decembra. Njegova "vprašanja" in pobude so vredne vse pozornosti in seveda tudi podpore, še posebej občinske skupščine in njenih organov, ki bodo pripravljali strokovne podlage za dokončno odločanje o trasi nove avtoceste.

Avtocesta bo odločilno vplivala na vrednote krajine oziroma naravne dediščine, saj je radovljiško polje največji odprti prostor na Gorenjskem severno od Kranja, ki bogati prekrasen alpski svet ter omogoča vsestranski kmetijski razvoj ter pestro, policentrično urbano ureditev naselij. Kmetijstvu kot strateški dejavnosti bi morali podrediti vse druge dejavnosti in v največji meri omejiti nadaljnje "obremenjevanje" krajine, ki je že tako ali tako večkrat presekana z magistralno cesto, lokalnimi cestami, železnico in daljnovodi ter v veliki meri "zapolnjena" z naselji, še posebej z novimi gradnjami.

Nova avtocesta, grajena tako po južni kot po severni varianti, bo radovljiško polje grobo (g. Mencinger pravi, da za desetletja) presekala in spremenila pogoje za obstoj flore in favne, za kmetijstvo in nasploh bivanje ljudi na tem območju. Tranzitni promet, ki je verjetno eden od glavnih interesov "kapitala", tujega in domačega, ki bo preko različnih institucij močno vplival na določanje trase, bo povzročil onesnaženje okolja - zraka, ki ga nihče ni strokovno dovolj ocenil in predstavil. Zato je edina logična zahteva, da se tranzit preusmeri na železnico z izgradnjo "ranžirne postaje" takoj po izstopu iz predora ter s posodobitvijo železniške proge. To bi bil pravi korak pri vstopu v Evropo 92 in hkrati učinkovita zaščita avtohtonih kmetijskih površin, kjer bi lahko ohranili pridelovanje kolikor toliko zdrave hrane. Razmišljanje g. Mencingerja, da naj trasa avtoceste poteka po obstoječi magistralni cesti, pa je še posebej vredno podpore. Vkopana avtocesta, učinkoviti protihrupni nasip in njegova ozelenitev ter ohranitev velikih kmetijskih površin se dopolnjujejo in sami po sebi ponujajo tako rešitev.

Seveda, vprašanje denarja oziroma kreditov in meddržavne obveznosti bodo terjali ponovno razpravo v občinski skupščini. Odgovornost, ki bo naložena delegatom ob odločanju o nepopravljivem posegu v prostor enkratne krajinske vrednote, pa mora postati in ostati tudi odgovornost predlagateljev, načrtovalcev in nosilcev projekta. Izkušnje razvite zahodne Evrope so pokazale, da je gradnja avtocest eno od ključnih ekoloških vprašanj, da mora načrtovanje prometne infrastrukture spremljati ustrezna zakonodaja o zaščiti okolja, da je vpliv avtoceste v ekološkem smislu pogojen z razvojem tehnologije, npr. avtomobilske industrije. Že res, da se z avtocesto odpiramo v razviti svet, je pa tudi res, da nas ta razviti svet zna dodobra izkoristiti, ker potrebuje prometne poti in se pri tem ne zanima za naše težave pri ohranjanju okolja in zdravega načina življenja.

V predvolilnem obdobju in ob ustanovitvi občinske organizacije socialistične stranke smo socialisti poudarili pomen ekoloških vprašanj in ohranjanja narave, krajinskih in etnoloških vrednot. Trdimo, da avtocesta ne more biti iz centra načrtovani prometni in gospodarski objekt, pač pa dobro premišljeni in strokovno preverjeni poseg v prostoru z najmanjšimi možnimi vplivi na okolje in ljudi, ki ob cesti živijo. Priseganje na prioriteto finančnih kriterijev pri tem spominja na obdobje industrializacije in ekstenzivnega razvoja, katerega posledice bodo občutile še prihodnje generacije.

Upajmo, da bo čimveč takih, ki se bodo res povzpeli na sv. Petra ali na Ajdno in se prepričali, da kanimo izgubiti za vselej veliko naravno lepoto. Upajmo, da bodo načrtovalci cestninske postaje na Črnivcu razumeli nesmisel in neracionalnost take odločitve. Zato podprimo g. Avgusta Mencingerja, našega poslanca v republiški skupščini, kjer bi tudi moral opozoriti na posledice gradnje avtoceste in predstaviti naše interese in zahteve.

Tajnik Občinskega odbora
SSS Radovljica Brane Grohar

Zakaj so nacionalizirali lokal?

(Glas z dne 27. 11. 1990)

Pod tem naslovom je Matjaž Hafner reagiral na moj prispevek v Delu, ki je bil objavljen že 28. 8. 1990. Hafner je to storil očitno zato, ker sem citirala tudi njegovega pokojnega strica Petra Kavčiča - Jegorova in ker sem nekaj vrstic namenila njegovemu stricu Niku Kavčiču, po vojni najbolj znanemu škofjeloškemu oznovskemu veljaku. M. H. meni, da je moj prispevek nastal v nekakšnem »boljševiškem krožku«. Meni pa stari škofjeloški boljševiki niso nič mar in z nobenim od njih nisem nikoli spregovorila ene same besede. M. H. hoče bralce prepričati, da ima moj prispevek v Delu nekakšno posebno ozadje in da sem dokumente, ki sem jih citirala, dobila v Loškem muzeju. V resnici pa sem citate povzela po javno objavljeni razpravi v 30. številki Loških razgledov iz leta 1983. Po mnenju M. H. sta citirani izjavi lahko v ponos vsakemu Slovencu. In zakaj naj bi bil kdo lahko ponosen na to, da je Jegorov »prišel do točnih dokazov, da je mesto (Škofja Loka) eno samo oportunistično gnezdo«? Razen M. H. najbrž tudi ni nihče ponosen na pismo Tineta Kalana - Dolinskega, ki je članom partije, zaradi kršitve partijske discipline, grozil s smrtjo. Mojemu očetu je leta 1943 pisal: »Opominjam te, da boš, kot član Partije ponovno kršitev plačal s smrtjo. Enako velja za vsakega člana KPS, ki se ni izkazal discipliniranega, in vsakogar, ki bi kršil tega opomina konspiracijo! Molči in stori svojo dolžnost!« Dolinski in njegovi so grožnje sicer nekoliko omilili in očeta niso ustrelili. So ga pa, kot za zabavo po vojni kar šestkrat zaprli, skupaj za eno leto. Matjaž Hafner naj bo na svoje strice in vzornike še kar naprej ponosen, če mu je to v zadovoljstvo. Jaz pa bom še naprej ostala ponosna na svoja starša, ki sta se takim nečloveškim metodam uprla.

M. H. pravi, da so se v času službovanja mojega moža v Škofji Loki krivice nadajevale in da so v tem času njegovemu očetu vzeli mlin in žago. Čista laž! Mlin in žago si je Matjažev oče pridobil leta 1947. Leta 1964 pa sta objekta z darilno pogodbo prišia prav v last Matjaža Hafnerja.

Moj mož pa za Matjaža Hafnerja in njegovega očeta še slišal ni. Nikoli tudi ni sodeloval pri kakšnih odvzemih ali krivicah in bo Matjaž Hafner dobil priložnost, da bo na sodišču lahko dokazoval nasprotno.

Človek mora biti ali totalno zaslepljen ali pa pošastno zloben, da me po 46. letih sprašuje, zakaj leta 1944 niso zaprli in ustrelili mojega pokojnega očeta. Ali Hafner res ne ve, da so samo najbolj zadrti stalinistično udbovski elementi klicali ljudi na odgovornost zato, ker jih Nemci niso pobili. Te metode je že več kot pred četrt stoletja obsodila njihova lastna partija. Poslužuje se jih samo še Hafner oz. tisti, ki mu je naročil, kaj naj napiše. Na tako vprašanje je leta 1946 njegovemu udbovskemu stricu že odgovorila moja mati. Odgovor pa je bil tako pošten in odločen, da si je z njim prislužila šest mesecev zapora. Hafner bi lahko pomislil vsaj to, da tudi njegovega očeta ni bilo ne med aretiranimi ne med ustreljenimi, pa mu tega najbrž nikoli ni nihče metal pod nos.

Škofja Loka, 5. 12. 1990

Anuška Urevc - Bogataj
Škofja Loka
Blaževa ul. 13

NOV NOČNI LOKAL V TRŽIČU
ROBINSON club TRŽIČ
DETELJICA
(v novem delu prodajnega centra)

Alojzij Žibert

Pod Marijinim varstvom

Spomini Slovenca - nemškega vojaka - na drugo svetovno vojno v letih 1941 - 1945.

Potrjen

Dober, rekli so oficirji,
menim, da takih možje so veseli.
Glejte ga no, to vam je junak!
Mislili so si pa so me vzeli.

Bistro oko, železna pest,
prsi jeklene, rast kakor hoja;
Pet jih pade, pade jih šest,
kamor udari desnica moja.

Spaka ti pritlikava, v kot
sedi za peč za kolovrat sukaj;
Sključen pod košem imej život,
plevi korenje in repo pukaj!

Mi pa imamo drugačen glas,
skrij se pred nami, druhal strahopeta!
Puške na rame in sabljo za pas,
gledala bodo za nami dekleta.

Jožef Stritar

Nabor

Blagoslov Rainerjeve proklamacije je kaj kmalu prizadel skoraj vsako gorenjsko družino, predvsem pa mlade, ki so morali na vojaški nabor.

V prvi skupini sem se moral javiti v lesenih barakah poleg Adamičeve tovarne na Zlatem polju v Kranju tudi jaz, ki sem bil letnik 1924. Istočasno je bil na naboru tudi letnik 1923. To je bilo decembra 1942. Štajerski fantje so takrat že odhajali k vojakom pod močno stražo.

V dvorani hotela Stara pošta v Kranju je bila za vse potrjene pripravljena pogostitev. Nemški oficir je v svojem nagovoru poudarjal čast služiti v slavni nemški armadi. Povedal je, da bodo vsi danes potrjeni v kratkem dobili pozivnice za službo pri Državni delovni službi. Apeliral je, naj se vsi pozvani temu pozivu točno in disciplinirano odzovejo. Vsak, ki se bo upiral ali pobegnil v gozdove, je avtomatično obsojen na smrt. Ta kazen pa zadene tudi vse ožje svojce in tiste, ki so vedeli za to ali pri pobegu kakorkoli pomagali. Premoženje kaznovanih bo zapadlo v korist države.

Ta dan se ni nihče napil. Sklonjenih glav smo odhajali domov in premišljali, kam smo zašli, kaj nas še čaka in kakor se bo ta drama končala.

Moje tretje leto vojne v državno delovno službo - Reichsarbeitsdienst

Živeli smo v nenehnem pričakovanju poziva. Hodili smo na obiske eden k drugemu in se tolažili med seboj. V poznih večernih urah, ko smo se vračali proti domu že po policijski uri, smo vkljub vsemu naredili prenekatero fantovsko.

Prehitro pa je nastopilo usodno leto 1943. Že prvi dan po novem letu sem dobil poziv. Dobili so jih tudi vsi tisti, ki so bili na naboru decembra 1942. Poziv je zahteval, da se moramo dne 11. januarja 1943 zglasiti v Kranju na Zlatem polju. S seboj je treba vzeti kovček s potrebno opremo za osebno higieno. Zbor je bil določen za 14. uro.

Sorodniki, sosedje in prijatelji so nas vpoklicance tolažili, da sicer gremo, vendar bo vojske prav kmalu konec in se bomo vrnili domov. Fronte verjetno niti videli ne bomo. Nemčija je že oslabljena od večletne vojne, zato ne bo mogla dolgo zdržati vsega pritiska in odpora.

Očetje in tisti starejši, ki so že bili v prvi svetovni vojski, so dajali nasvete, kako se je ravnati, če bi le prišli na fronto. Vsi so predlagali, kako se je treba narediti »marod« ali pa se prebiti v ujetništvo.

Mi smo bili prepričani, da nas vpoklicance zasedenih ozemelj, ki ne obvladamo niti nemškega jezika, ne bodo poslali na fronto, pač pa nas bodo imeli za fizična dela, za stražarje ali kaj podobnega. Pri tem se bomo tako počasi seznanili z nemškim jezikom, navadami in se privajali šikanam raznih gefrajtarjev, feldwebelnov, špisov in drugih, o katerih nam tako radi govore očetje in strici. Privadili pa se bomo tudi komisa, menaže, čevljev in šufecnov, gasmask in tornister, šturmgepekov, šotorov, šicengrabnov, straže, pozdravljanja, ekserciranja in drugo.

Zadnje jutro smo skupaj pokleknili pred sliko Srca Jezusovega in Marijinega. Vsi smo se priporočali za skorajšnje srečno svidenje. Vsi so me še za slovo pokrižali. Ata me je potem odpeljal za hišo in pokazal kraj, kjer je zakopana pol metra globoko v zemlji steklenica, v njej pa je posestni list in še nekateri drugi važnejši dokumenti. Za vsak primer, če se ne bi več sešli skupaj, naj tisti, ki se vrne po tej veliki drami, izkoplje dokumente in zasede posestvo.

Ob enih popoldne so ata zapregli konja. Na voz sva postavila kovček, še enkrat sta me ata in mama pokrižala za slovo in poljubila, objeli smo se tudi z brati in sestro ter si brisali solze. Konj je stekel proti Predosljam, kjer je bilo zbirališče. Še en pogled na domačo vas, na prelepo kuliso Karavank in Bog ve, ali se bomo še kdaj videli.

Pred občino v Predosljah so nas takoj obkolili orožniki in policisti v civilu. Tam je bilo zbranih že veliko fantov pa tudi sorodniki, dekleta, ki so od svojih dragih jemale slovo, in radovedneži. Oh kako, da se takrat ni našel nihče, ki bi nas odvedel kam drugam, samo da ne bi bilo treba na tako negotovo pot v tujino.

Igralska parada na odru Prešernovega gledališča

IGRALEC JE... IGRALEC

Kranj - V četrtek zvečer bo na deske Prešernovega gledališča v okviru januarskega in delno tudi februarskega abonmaja stopil znani sarajevski dramski umetnik Zijah Sokolović, da bi tudi kranjskemu gledališkemu občinstvu kot avtor in igralec obenem predstavil svojo znamenito monodramo Igralec... je... igralec je igralec.

Kdo je Zijah Sokolović, kdo je ta igralec? Če boste tako vprašali sredi njegovega rodnega Sarajeva, bodo mislili, da zbijate šale; še posebej, če bo to pred Malim pozorištem ali pa pred Kamernim teatrom 55, prav tako sarajevskim gledališčem, kjer je Sokolović na začetku svoje igralske poti zdrsal nič koliko odrskih desk. Toda od leta 1983 je ta štiridesetletni Sarajevčan doma na vseh odrih.

Morda boste poskusili kje drugje povprašati po njem in ni treba imeti ravno velike sreče - marsikdo v bližini teatra v evropskih deželah bo ob tem imenu pokimal in verjetno navedel tudi njegovo monodramo, ki je taka, kot je, ali pa v priredbi obletela gledališka odra preko dvajsetih dežel na treh kontinentih, poznajo pa jo v nemškem, francoskem, angleškem, poljskem, norveškem in morda še v kakšnem prevodu.

Kaj je torej na tej Sokolovićevi monodrami Igralec... je... igralec je igralec, ki jo je avtor napisal zase kot dramsko delo za eno osebo, v njej pa so našli svoj izraz tudi gledališki igralci na drugih odrih. Kaj je v tej drami, da je v njegovi izvedbi v kratkem času doživela že tisoč ponovitev? Napisal je monodramo in je obenem sam prva oseba ednine v tej monodrami. Je to, kar vidi gledalec v igralcu tudi kot osebi zasebno in to ima tudi svojo draž, piše o tem Fabijan Šovagović. Je nakaza in lepota tega poklica obenem, torej njen popolni obraz. Smeši se, pa ne imitira nekoga drugega, saj se predstavlja kot igralec v vsej svoji kompletnosti. Ob vseh življenjskih različicah je Sokolović tudi igralec svoje različice, bogate različice, saj je sam njen avtor. Verjamemo, da je igralec doživel vse te smešnosti, o katerih govori. Govori v prvi osebi, dodaja možne "umetniške" laži, ki postajajo stvarnost, saj so podobne našim, in zato so smešne. Smešne so, ker so resnične. Postajajo tista barva resnice, ki pred nami razpada v nekem gledališkem življenju, ki je vsesplošen, pa tudi konkreten. Igralec in pisec sta ga izvlekla iz konkretnosti...

"Dobrodošli v gledališču! Veseli me, da ste se odločili večer preživeti v gledališču. To je lepo in prepričan sem, da se zavedate posledic. Lepo je tudi to, da še vedno lahko razpolagate samostojno s svojim prostim časom. To, da greste, kamor hočete, in da delate, kar hočete - tega ni nikjer. To je samo še en dokaz, da ste svobodni ljudje. Zavedam se, da živite v bogatem kulturnem okolju in da ste naklonjeni kulturi, gledališki morda še najbolj in da kultura kar gleda iz vas, in da veste, da se redko primeri, da igralec takole začne. Toda... sem v neprijetnem položaju. Iskren bom: predstava se ne more začeti. Žal mi je, da moram prav jaz to povedati..."

Takole se začenja Sokolovićeva monodrama. Začetek je duhovito zamišljen, gledalec zasluti možnost škandala in s tem je zbrisana gledališka iluzija. Toda občinstvo postane sestavni del predstave tisti trenutek, ko začne verjeti, da pač

predstave ne bo, saj ni prispela glomazna scena dvorca, pomembna za umetniški vtis in predstavo, piše o Sokolovićevi monodrami kritik Davor Korić. Sokolović pa vzpostavi možnost nove scenske iluzije, skozi katero duhovito ironizira stanje in problematiko sodobnega institucionaliziranega gledališkega dogajanja kot dela naše kulture, ob tem pa ne skriva nagnjenja in ljubezni do samega gledališkega dejanja, ki se začenja odvijati pred občinstvom.

"...Verjamem v nesmrtnost gledališča. To je najboljše pribežališče za vse, ki so na tihem ohranili svojo mladost in se na skrivaj oddvojili od drugih, da bi se z njo igrali vse do svoje smrti."

To lepoto fenomena gledališke igre, ki se zrcali v očesu vsakega pravega igralca in mu vse dopušča, občinstvo takoj prepozna in rado sprejema tudi takrat, ko se prepoznava v Sokolovićevi ironiji in posmehu; tudi takrat, ko ga igralec pripravi, da predstavlja gozd, grmovje in drevje... Vse to sodi v novo koncepcijo, ki jo v svoji monodrami vzpostavlja Zijah Sokolović, igralec, ki je s svojim notranjim čutom in senzibilnostjo sodobnega časa prispeval k še enemu temeljnemu spoznanju o fenomenu gledališča. Za Sokolovića se lahko gledališče rodi kjerkoli, na cesti ali v tramvaju, kjerkoli, tam pač, kjer je kdo, ki bo opazoval, nekdo, s katerim bo vzpostavil stik temelječ na radosti gledališke igre. Takrat bo tudi igra okoli problema scenografije postala osnova gledališke koncepcije, s katero stik postaja obojestranski. Skratka, Sokolovič bo lahko preskusil prikaz igralske transformacije v različne like, s prikazovanjem različnih razumevanj igralskega poklice v naši družbi - skratka v večnem prizadevanju, da teoretično pronikne v skrivnost fenomena igranja. Ko ima avdicijo za igralca z monologom iz Shakespearovega Macbetha ali ko vzneseno sporoča očetu, da bo postal "izvrševalec dramskih del", ko vadi slavni Hamletov monolog igralcem ali ko parodira nekega televizijskega režiserja, ko umira po naročilu ali za točke, kakor pač občinstvo želi, Sokolović nenehno raziskuje fenomen igralca; igralca, ki "igra igro, kot da mu nekaj je, kar mu pravzaprav ni, tako da gledalec verjame, kakor da je resnica, kar igra" - kot je rekel Krleža. "Človek, ki se tako prisrčno smeje, da nasmeje tudi druge, čeprav je morda sam zelo nesrečen, toda ljudje mu verjamejo... je dober igralec." In Sokolović je brez dvoma dober igralec. ● **L. M.**

SLIKARSTVO ZATIŠIJ

V kavarni Veronika v Kamniku razstavlja od 21. 12. 1990 do 20. 1. 1991 svoje slike v oljni tehniki Kamničanka Greta Boltar.

Slikarka je članica Likovnega društva Kamnik, ki povezuje likovne ljubitelje različnih stremljenj, usmeritev in generacij. Kot likovnica - amaterka je v slikarstvu dosegla kvaliteto, ki razven ljubiteljskega slikarstva povsem zadovoljuje, če ne celo presega. Slikarstvo Boltarjeve, ki je dokaj samobitno in razpoznavno, obsega predvsem tihožitja in izseke iz narave. Vehementno naslikana, pastozna, cvetlična tihožitja, v pastelnih tonih so izpovedno močnejša in likovno bolj kvalitetna od njenih podob z draperijami (tihožitja z deli garderobe narodnih noš), kjer je tu in tam opazno pomanjkanje risarskega predznanja in slikarske rutine. Še posebej so zanimivi svojevrstni kompozicijski izseki iz narave. To so intimna zatišja ob ribnikih z lokvanji (Volčji potok), zamaknjeni prostori, ki z diskretno barvno lestvico vzpostavljajo melanholična vzdušja in posebna razpoloženja. To, sicer v srebrnih in zelenih sivinah, dokaj umirjeno in bolj kot ne, dekorativno slikarstvo, nas vendarle spomni na podobne poglede na naravo, denimo, našega Vavpotiča. V skrajni konsekvenciji pa so te slike lahko tudi reminiscenca na znamenite impresionistične slike ribnika z lokvanji poznega Claudea Moneta.

Iz vabila k razstavi je razvidno, da je organizator razstave Florjan Mlakar, lastnik kavarne, ki v tem prostoru prireja tudi takšne in drugačne likovne prireditve že od odprtja lokala, kar je vsekakor vse pohvale vredno. Žal pa vse razstave niso dosegle zaželene kvalitete, zato bi kot akademski slikar in član Slovenskega društva likovnih kritikov, rad priporočil gospodu Mlakarju večjo kritičnost pri izboru razstavnega gradiva ob posameznih predstavitvah ali pa posvetovanje s strokovnimi likovnimi izvedenci. Stroki, občinstvu, avtorjem in kavarni v prid. Zgoraj navedeno ne velja za to razstavo, opozorilo pa ni mišljeno niti najmanj zlonamerno, temveč kot povsem dobrohoten nasvet.

Dušan Lipovec

MILADOJKA YOUNEED

Smo ljudje, pred katerimi so nas starši vedno strašili!

(Nemški poulični napis)

Kranj - Primskovo, decembra — Po postpunkovskem zatišju, ki je nastalo z razpadom Osumljenih, Frakcije užaloščenih klovnov..., je področje subkulture ponovno oživelo s koncertom Miladojke youneed. Številni skeptiki so po koncertu onemeli: koncert je uspel, občinstvo je bilo zadovoljno, konec koncev tudi izgredov, katerih so se organizatorji vedno bali, saj predstavljajo železni repertoar takih manifestacij, ni bilo.

Koncert je dal v razmislek občinstvu, organizatorjem in demokratični vladi - problem statusa subkulture. Pretekli sistem je ob ekspanziji postpunka v obdobju 1980-86 reagiral različno: nemalo je bilo nasilnih intervencij milice, političnih pritiskov na protagoniste »novih, drugačnih, nekonvencionalnih gibanj«. Po drugi strani pa je bilo veliko tistih, ki so podprli svetovni nazor mladih, njihovo željo po drugačnem načinu komunikacije s sistemom. Oba pola sta subkulturi dala pečat, status kulture, na katero je treba gledati enakovredno.

Razmerje med oblastjo in subkulturo v začetku osemdesetih in v začetku devetdesetih je spremenjeno: ne samo, da je prišlo do izmenjave generacij, temveč se je tudi izrazna moč, ideologija mladih očitno kompromitirala. Energija, ki se je nekoč uperjala proti sistemu s krčevito eksplozijo, se danes izreka za sistem. Načelo vsake demokratične družbe je pluralizem interesov, dovzetnost za drugače misleče: subkultura je del kulture. Ne pozabimo na proces rekrutacije mnogih umetnikov, ki so ob soglasju vladajočih družbenih struktur postali čez noč iz črnih ovc, znanilci nove kulture.

Koncert Miladojke youneed je pokazal omenjene atribute: začeli so v klubih in se sčasoma uveljavili kot skupina z lastno identiteto, svojim načinoma izražanja, ki vsekakor je na ravni evropske glasbene scene. Nastop je bil profesionalen. Stik z občinstvom prav tako.

Če se pomudimo pri občinstvu: zamenjava generacij je občinstvo osamila v občutku, saj leta nima kdove koliko klubske subkulturne prakse. Razlog je povsem jasen. Kranj kot mesto nima prostora, kjer bi mladi lahko izrazili svoje sporočilo, svoj upor.

Pred leti je bil dan predlog o mladinskem kulturnem centru, ki je kot tak ostal le spomin na up v srcu mladih. Mesta, kjer bi mladi subkulturniki nenehoma koncertirali, razstavljali, skratka delovali - ni. V tem kontekstu ne gre za zahtevo po poslopju, kjer naj bi se opijalo, razgrajalo in še kaj več. Gre za mesto ekspresijo: če še vedno velja starogrško reklo - v vinu in otrocih je resnica, potem se nimamo česa sramovati. Ali naj bi se sramovali Resnice?

Koncert Miladojke youneed ni bil ekses, temveč manifestacija mladih, ki niso konvencionalni, ki so - del nas, del naše kulture. To pomeni, da je subkultura legalno institucionalizirana kot kultura, le da nima prostora. Toda kljub temu je s svojo fleksibilnostjo, subkultura uspela, čeprav na periferiji, kjer je njen izvor, realizirati izjemen in nepozaben dogodek.

Tomaž Kukovica

KULTURNI KOLEDAR

KRANJ - V Prešernovi hiši je na ogled spominska razstava fotografskih del *Toneta Marčana,* mojstra EFIAP. V galeriji Mestne hiše pa je na ogled razstava ***Slovenska predvojna planinska fotografija.***
V galeriji Bevisa razstavlja akvarele akad. slikar ***France Slana.***
V Prešernovem gledališču bo v četrtek, 10. januarja, ob 19.30 predstava ***Glumac... je... glumac je glumac,*** s katero gostuje sarajevski dramski umetnik ***Zijah Sokolović*** - za abonma ***četrtek in izven.*** V petek, 11. januarja, ob 19.30 bo predstava za ***abonma petek I in izven.***
JESENICE - V galeriji Kosove graščine je na ogled razstava ilustracij akad. slikarja ***Zvonka Čoha.***
VRBA, DOSLOVČE - ***Prešernova rojstna hiša in Finžgarjeva rojstna hiša sta do 1. februarja zaprti.***
KRANJSKA GORA - Liznjekova domačija je odprta vsak dan, razen ponedeljka, od 9. do 13. ure.
RADOVLJICA - V fotogaleriji Pasaža je na ogled klubska razstava črnobelih fotografij Foto kinokluba Radovljica.
ŠKOFJA LOKA - V Groharjevi galeriji je odprta razstava članov ***Združenja umetnikov Škofja Loka.***
V galeriji ZKO - Knjižnica odpirajo danes, v torek, ob 19. uri razstavo slik Marijana Jesenovca.
V prostorih Loškega odra je na ogled ***9. občinska razstava škofjeloških foto klubov.***
Zbirke Loškega muzeja so na ogled ob sobotah in nedeljah od 9. do 17. ure.
ŽELEZNIKI - V galeriji Iskre Železniki razstavljajo člani likovne skupine Iskra Železniki.

RADOVLJIŠKI TORKOVI VEČERI

Radovljica - V knjižnici A. T. Linharta so že pripravili program prireditev za ves januar. Danes, v torek, ob 19.30 bodo v dvoranici knjižnice predstavili Krpanovo deželo. Ob diapozitivih bo o Notranjski in Dolenjski govoril Janko Avsenik. Naslednji torek, 15. januarja, bodo prišli na svoj račun ljubitelji živali, saj bo veterinar Tomaž Pirih povedal marsikaj koristnega o skrbi za hišne prijatelje, kot so psi, mačke, papige in drugi.

Večer tretjega torka v januarju bo popestrila Daniela Leskošek s popotnimi vtisi iz Egipta - ob predvajanju diapozitivov. Torkove januarske prireditve bo zaključil večer poezije Daneta Zajca in sicer 29. januarja. Pod naslovom "Za vse boš plačal..." ga pripravljajo člani Linhartovega odra, sodeluje pa tudi pesnik sam.

Najmlajši pa gotovo vedo, da se ob četrtkih popoldne med 17. in 19. uro v knjižnici dogaja nekaj zanje. Ta četrtek jim bodo vrteli risanke, naslednja dva četrtka bosta namenjena pravljicam, zadnji četrtek v januarju pa je na sporedu novost za ta otroški program - lutkovna predstava. ● **L. M.**

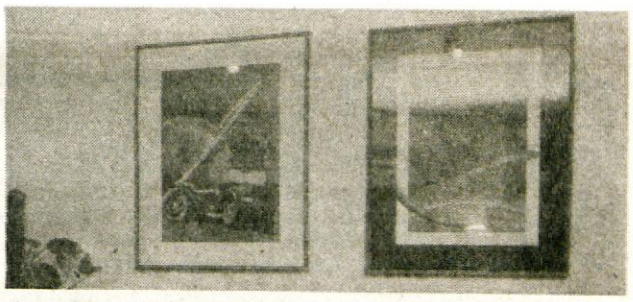

Kranj - Konec decembra so v Caffe Galeriji na Pungartu odprli razstavo originalov airbrush tehnike ali tako imenovane ameriške retuše zračnega čopiča. Razstavljata jih mlada Kranjčana iz grafičnega podjetja Nimbus, Tomaž Sedej in Uroš Bizjak. Oba se že nekaj časa ukvarjata s kreativnim airbrushom, svoje delo in znanje ter kreativnost pa sta združila lansko leto. Razstavljeni originali se spogledujejo s fotografijo in nadrealizmom, dopolnjujejo pa neslutene kreativne možnosti komercialnega predstavljanja in ponudbe. Tako z deli, ki so nastali v glavnem na podlagi predlog celostnih podob, različnih reklamnih akcij, prikazuje Nimbus nekaj popolnoma novega v našem kulturnem in likovnem okolju. Ob prvi predstavitvi sta razstavljalca pripravila barvni katalog svojega delovanja, ki sta ga razvila s pomočjo podjetja YCC ter tiskarne Šuliprint. Razstava je prodajnega značaja in je odprta do 20. januarja. ● Besedilo in slika: Gorazd Šinik

Nove knjige

ŽIVLJENJE IN DELO ANTONA JOBSTA

Tik pred koncem minulega leta je pri založbi Pegaz izšla knjiga Franca Križnarja z naslovom Anton Jobst 1894-1981.

Morda kaže že kar na začetku zapisati, da bi si tako celovite in natančne predstavitve zaslužil še marsikateri skladatelj in ne le Anton Jobst. Da pa je Jobstovo glasbeno delo in življenje predstavljeno v knjižni obliki, gre iskati vzgibe tudi v samem kraju in v škofjeloški občini sploh. Avtor se je obsežnega dela lotil najprej kot raziskovalne naloge, ki sta jo omogočili škofjeloška raziskovalna in kulturna skupnost. Toda ne zgodi se, da prav vsaka raziskovalna naloga izide tudi v knjižni obliki in je na ta način širše dostopna ljudem. V Žireh pa očitno imajo do svoje kulturne preteklosti izjemen odnos, zato je tudi v spomin žirovskemu glasbeniku Antonu Jobstu tudi lahko knjiga izšla.

Ob prebiranju knjige je bralcu očitno, da je avtor zares temeljito obdelal arhivsko gradivo dostopno pri nas, predvsem v Žireh, kjer je skladatelj preživel okoli sedem desetletij, dopolnjeval pa je podobo tega glasbi predanega moža tudi v rodni Ziljski dolini. Podrobno je razčlenjen ves Jobstov glasbeni opus tako posvetne glasbe kot tudi njegova sakralna glasbena ustvarjalnost. Kako obsežno delo je opravil, je razvidno tudi iz bibliografskega pregleda kompozicij. Avtor, sam muzikolog, uvršča Antona Jobsta med pomembne slovenske skladatelje, ob tem da se je uveljavil tudi na poustvarjalnem področju, vendar pa še zdaleč ne misli, da je s tem slika tega žirovskega glasbenika v celoti predstavljena. Monografija o Antonu Jobstu pa bo vsekakor pomemben prispevek k temu. ● **L. M.**

Slovenski zakon je ostrejši

Zvezna vlada je zamrznila plače, slovenski zakon je še ostrejši, predvsem pozna manj lukenj.

Slovenski zakon o izplačevanju osebnih dohodkov in nekaterih drugih prejemkov, ki ga je sprejela slovenska skupščina, bomo morali uporabljati s 1. februarjem, že na prvi pogled je ostrejši kot zvezni. Ko ga natančno preberemo, pa nam postane jasno, da temelji na Mencingerjevi tezi, da v socializmu plače nimajo naravnega sovražnika (beri lastnika) ter seveda na njegovem prepričanju, da je rast plač eden najpomembnejših spodbujevalcev inflacije, pred čemer smo doslej poskušali zatiskati oči. Poznavalci pravijo, da ne pozna lukenj, ki jih je bilo moč doslej vselej poiskati pri tovrstnih zveznih zakonih. Zato je moč pričakovati, da bomo tokrat zakon morali spoštovati in se nam obeta resnična zamrznitev plač.

Zakon velja za podjetja in druge pravne osebe s pretežno družbenim kapitalom, izpušča torej zasebna, ki imajo naravnega sovražnika plač. Za osnovo jemlje povprečne plače drugega lanskega trimesečja (april - junij) ali pa zajamčene, če so bile nižje od teh, povprečne plače slovenskega gospodarstva pa bodo lahko upoštevali tisti, ki so v prvem lanskem polletju dosegli le 35 odstotkov letnega prihodka.

Plače je bodo ravnale po rasti življenjskih stroškov v Sloveniji, vendar sorazmerno le do 5-odstotne mesečne inflacije, naprej degresivno: med 5- in 10-odstotno mesečno inflacijo se bo vsak odstotek pri plači poznal le 0,9-odstotno, nad 10-odstotno pa 0,8-odstotno. Če bo inflacija v treh mesecih zapored več kot 15-odstotna, bo vlada določila novo lestvico, da bi plače največ 10-odstotno zaostajale za inflacijo.

Podjetja, ki bodo zmanjšala število zaposlenih, bodo masi za plače lahko prištele 25 odstotkov njihove plače. Podjetja, ki bodo zaposlila nove delavce z nadpovprečnimi plačami, bodo mase lahko povečale za njihove plače. Zakon torej ne omejuje zaposlovanja strokovnjakov.

Določeno je tudi zgornja meja plač, najvišja je lahko 15-krat višja od zajamčene plače, s čimer dobivajo omejitev tudi menedžerske plače, v družbenih podjetjih seveda.

Izplačilo regresa za letni dopust ne bo smelo preseči povprečnega osebnega dohodka preteklih treh mesecev v podjetju pred izplačilom regresa, mesečno izplačilo za prehrano med delom pa bo lahko znašalo največ 1.100 dinarjev povprečno na delavca. ●
M. Volčjak

IZ GOSPODARSKEGA SVETA

Poslovnež leta

IMS Studio 6 - marketinška organizacija zveznega izvršnega sveta je prvič pripravila natečaj za najuspešnejšega jugoslovanskega poslovneža. Med 250 kandidati jih je do finala prišlo deset: Marjan Anžur iz IMV Novo mesto, Veljko Barbieri iz Adriatic kluba Jugoslavija ACY Reka, Anica Berglez-Volk iz Zlatarn Celje, Novica Djurica iz Soko Mostar, Zlatan Karabegović iz IPR Zagreb, Mirjana Marić iz podjetja za visoko modo ZM Beograd, Tome Mitkovski iz Oteksa Ohrid, Nikola Pavčić iz Sintelona Bačka Palanka, Jevto Subotić iz Biraća Zvornik in Ivar Tarle iz Croatia banke v Zagrebu. Zanimivo je, da sta v finale prišli dve ženski, saj vemo, da jih med našimi poslovneži ni prav veliko, torej so tiste toliko boljše.

Devetčlanska komisija je izmed njih kot najuspešnejšega izbrala Jevta Subotića, direktorja podjetja Birać iz Zvornika v Bosni. Podjetje je bilo pred stečajem, direktor Subotić pa ga je spremenil v uspešno podjetje, ki letno izvozi za 245 milijonov dolarjev.

IZ LETA 1938

»Peko«, tovarna čevljev, Tržič

Peter Kozina je bil eden izmed najproduktivnejših in najbolj velikopoteznih mož iz polpretekle dobe naše gospodarske zgodovine. Kot sin siromašnega kmeta iz ribniškega okoliša se je učil trgovine na deželi in se izkazal s svojo marljivostjo in bistroumnostjo. V mladeniški dobi se je kot potnik velike ljubljanske tvrdke seznanil z vsemi srednjeevropskimi trgi: tu je prvič prišel v stik s tržiščem čevljev. Kmalu se je osamosvojil ter skupaj z družabnikom Hitzlom osnoval tvrdko Hitzl & Kozina, ki se je bavila z razpečavanjem izdelkov kranjske domače obrti po vsem svetu. Leta 1903 je Kozina opustil tvrdko in ustanovil v zvezi z Gospodarsko oz. Zadružno zvezo tvrdko Peter Kozina & Ko. Ta je zgradila pod Tržičem svojo delavnico na mestu, kjer se danes dviga ponosna stavba Pekove tovarne čevljev. Izprva je delavnica vršila samo nekatera dela, ki so se dala s stroji izvršiti bolj smotrno kakor na roko, medtem ko so tržiški čevljarji ostala dela izvršili na domu. Delavnica se je vse bolj širila in se je končno razvila v tovarno. Leta 1917 je postal Kozina edini lastnik podjetja. Podjetje je stopilo v povojno dobo konsolidirano in z vsemi pogoji za uspešno delo, kajti mlada kraljevina Jugoslavija mu je nudila neomejene možnosti razvoja. Toda prišlo je drugače. Vrstile so se številne motnje in težkoče in podjetje se je močno zadolžilo. Najtežje je bilo leto 1927. Peter Kozina je umrl leta 1930, podjetje je pa že prešlo v druge, a domače roke. Od l. 1935 zaznamuje podjetje dobo novega, močnega poleta. Produkcija in prodaja naglo rasteta in omogočata zadovoljive gospodarske uspehe. Tovarna je vzorna, moderna industrijska stavba, ki je bila dovršena leta 1925. V vsaki izmed 5 etaž se nahaja po ena ogromna, svetla in zračna dvorana, ki so v njej smotrno in pregledno razporejeni najnovejši amerikanski stroji. Delavstvo, okoli 300 oseb, se rekrutira iz onih rodbin tržiške okolice, ki so že v davnih časih posvetile čevljarstvu. Uradništvo, mojstri in delavstvo predstavljajo v strokovnem oziru temeljito šolane domače moči. Vsi njihovi napori gredo za tem, da bi si čevelj Peko še bolj utrdil svoj sloves kot vodeči kvalitetni proizvod, ki pri vsej solidnosti v polni meri upošteva sodobne modne tendence. Cela organizacija, ki se k njej prišteva tudi 50 prodajalnic po vseh večjih krajih države, nudi vzor smotrne organizacije in dokaz, da se da tudi s samimi domačimi močmi ustvariti nekaj res lepega in koristnega in kar je lahko vsakemu Slovencu v ponos.

SLAVKO ERZAR - Družba GLOBAL Kranj

Poznam tistega, ki jemlje, in tistega, ki daje

Kranj, 4. januarja - Vse več je zasebnih podjetjih, dosti jih je zgolj na papirju, saj jih ljudje ustanavljajo za vsak primer, nekatera pa že resno poslujejo. Med njimi je tudi Global iz Kranja, ki se ukvarja s svetovanjem, s finančnimi, agencijskimi in drugimi storitvami, vodi ga Slavko Erzar, ki je prej delal v Gorenjski banki.

"Kako ste zaključili lansko leto?"

"Global uradno posluje od 1. julija 1990, leto bo zaključil s pozitivno ničlo, kar je uspeh za začetek poslovanja na področju storitev. Trdim, da sploh še ni razvito, veliko manj, kot sem mislil, ko sem se začel ukvarjati s tem."

"Na kakšne težave ste naleteli na začetku, če trg storitev sploh ni razvit?"

"Trga preprosto ni. Ob sorazmerno nizki kupni moči ljudi ekonomska nuja sili, da vsi delajo vse, vsak misli, da mora najprej sam poskusiti narediti vse. Če uspe, potem je to dobro, če ne, se zgodi, da se oglasi tudi pri meni. Pride do točke, ko se mu ustavi, običajno pri financah, pravi, saj je vse v redu, le denarja mi zmanjkuje in pride po nasvet. Vendar ne želi nasveta v zvezi z njegovo dejavnostjo, temveč hoče izvedeti samo, kako priti do denarja, ki mu ga zmanjkuje. Kar nekaj primerov sem imel, da je posameznik vložil 50, celo 100 tisoč mark in pričakoval hiter učinek, vendar se stvari niso odvile tako, kot je pričakoval, in zmanjkovalo mu je sape na vseh koncih in krajih. Ko se z njimi pogovarjam, ugotavljam, da bi z manjšim vlaganjem, enkrat, nemara celo dvakrat manjšim lahko dosegel prav tak učinek ali pa bi uspel, če bi vložil v vse, kar je potrebno za uspeh podjetja."

"Ste lahko konkretnejši, recimo, da je trgovec, teh je največ?"

"Ogromno je investiral v prostor, opremo, zaloge, pozabil pa na raziskavo tržišča in niti ne ve, koliko potencialnih kupcev ima. Pozabil je, da je potrebno vlagati v propagando, preprosto ne ve, kako naj to napravi. Ustavi se pred vprašanjem, da so stvari navidezno lepo urejene, trgovina pa je daje toliko, kot je pričakoval, v tej zagati vsak misli, da mu primanjkuje denarja, jaz pa pravim, denar je zadnji problem."

"Primanjkuje torej znanja, ne denarja?"

"V procesu privatizacije in podjetništva ga je nasploh premalo. Trgovine danes odpirajo ljudje, ki s tem niso imeli prej nobene zveze, včasih so obstajale trgovske akademije in družinska tradicija, zdaj tega ni več, vsak misli, da bo s trgovino zaslužil. Saj res zasluži, toda mnogi pozabljajo, kako pomembna je lokacija, kako pomembna je stroka, nasploh znanje."

"Ukvarjate se tudi s prodajo in nakupom poslovnih prostorov za svoje stranke?"

"Tudi, povpraševanja po centralnih lokacijah je izredno veliko, ponudbe pa skoraj ni, na obrobju mesta pa je obratno. V centru Kranja je skoraj nemogoče dobiti lokal, ponujajo se v nadstropjih, vendar to poslovno ni zanimivo, mimoidoče mora privabiti izložba, vsak dvajseti se morda ustavi. Na obrobju so nekateri že spoznali, da tam dejavnost ne uspeva."

"Kolikšna je razlika v ceni med poslovnim prostorom na obrobju in v centru?"

"Ena proti tri do ena proti pet, mislim, da je tako tudi prav. Zanimivo pa je, da so najemnine za poslovne prostore v centru celo višje kot v Celovcu, dvignilo jih je veliko povpraševanje, velik razkorak s ponudbo, v Avstriji so ustaljene, pri nas jih je veliko povpraševanje v letu dni pognalo kvišku. Ponudbe pa ni, vsi, tudi potencialni bivši lastniki to hranijo zase, za svoje otroke, sorodnike, čakajo, če se bo kdo izmed njih odločil za to dejavnost."

"Pričakovati je torej moč, da bo nekaj novih trgovcev propadlo?"

"Zlasti, če se bodo porušila devizna razmerja, predvsem tisti na obrobju, ki nimajo dovolj potencialnih kupcev, so v veliki nevarnosti. V vsaki trgovini se mora z novim letom po jugoslovanski zakonodaji nahajati knjiga o nabavnih in prodajnih cenah, prikazati bodo morali realno sliko, doslej so bile stvari ovite v skrivnost, veliko je bilo tudi preprodaje, prekupčevanja. Kaotične razmere se bodo sčistile, kar bo za dobre trgovce pomenilo, da bodo ostali, drugi bodo morali oditi."

"Postalo bo torej toliko bolj pomembno, kako so začeli?"

"V Globalu smo izpeljali nekaj projektov in pri njih evidentno ugotovili, da je načrtno moč s polovičnimi stroški oziroma kapitalom priti do enakega učinka kot nenačrtno, sam, brez pomoči strokovnjakov."

"Kje so prihranki največji?"

"Najprej v oceni, s kakšnim obsegom začeti. Nato pri zbiranju ponudb različnih izvajalcev. Ljudje tega navadno ne narede, temveč se dogovore, tebe poznam, ti mi boš to naredil in pri tem ne narede kalkulacije, predračuna, potem pa cene kar rastejo, sproti pa se kaže, še tole je treba narediti, pa še tole. Nekaj projektov smo naredili, izpeljali celoten proces, stranke so storitev plačale in so zadovoljne, moram reči, da so to stranke, ki bodo še leta ostale pri Globalu."

"Ukvarjate se tudi s finančnimi storitvami?"

"Posrednik sem v poslu, za tiste, ki povprašujejo po denarju, in za tiste, ki denar imajo in niso zadovoljni samo z naložbo v banki, temveč žele večji dobiček. Zanje poiščem primerni projekt, ki po moji oceni, pa še kakšni strokovni oceni, če je potrebno, lahko prinese realno 15, 20, 25 odstotkov dobička."

"Kakšna je garancija?"

"Gre za zaupanje v Global in v to, kar delam, s tem, da v imenu tistega, ki daje, poiščem nekajkratno zavarovanje vložka, da bi prišlo do poplačila, če bi se kaj zgodilo."

"Je to hipoteka?"

"Hipoteka ne, recimo dober avto, vredne nepremičnine, zazidljiva parcela in podobno. Pomembno vlogo pa seveda igra zaupanje."

"Koliko občutite posledice poloma Lesa, Trenda, so ljudje bolj previdni?"

"Vsak spominja Trend, Les in sprašuje, kje so vaše garancije, zato je zaupanje toliko bolj pomembno. Poudariti pa moram, da pri finančnem posredovanju delam na lokalni ravni, eden drugega poznamo, vem, kdo jemlje in kdo daje, če je nekdo sicer poslovno nesoliden, do posla sploh ne pride."

"Ukvarjate se tudi z iskanjem kadrov, tudi to je pri nas novost?"

"Z iskanjem, selekcioniranjem in posredovanjem kadrov tistim, ki jih iščejo, tudi to je proces, ki se podobno kot svetovanje zelo počasi odpira. Povpraševanje je še sorazmerno veliko, toda, ko naj bi posameznik nekaj vložil v preizkus njegovih lastnosti in sposobnosti, je to že novost, zaradi katere jih približno polovica odpade, kar je zame znak, da se ima na svojem delovnem mestu še kar dobro ali pa za spremembo noče nič tvegati.

Poudarjam, da se ukvarjam samo z najboljšimi, z visoko strokovnimi delavci, menedžerji, poslovneži, s srednje in nižje strokovno izobraženimi se v principu ne ukvarjam. Za uspeh štejem, da sem že sklenil nekaj pogodb z večjimi slovenskimi firmami, ki imajo svoje strokovne službe, vendar se vključujejo v moj projekt. Sicer pa ugotavljam, da samo najbolj razviti čutijo to potrebo, drugi malo ali sploh ne. Pričakujem, da bo s pritiskom na nezaposlenost tega dela več."

"Kakšen je ta preizkus lastnosti in sposobnosti?"

"Delam s skupino treh strokovnjakov v Ljubljani, ki dajo svoje mnenje in na podlagi tega da garancijo tudi Global."

"Je vsebina preizkusa skrivnost?"

"Seveda."

"Je težak?"

"Gre za ugotovitev lastnosti in sposobnosti posameznika, ker ima vsak o sebi dobro mnenje, je spoznanje včasih boleče in nekateri se zanj sploh ne odločijo. Pri pogumnih pa zadrege ni."

"Kakšnih strokovnjakov najbolj primanjkuje?"

"Največje je povpraševanje po finančnikih, po ekonomistih nasploh, po pravnikih in strojnikih, zanimivo pa je, da je upadlo povpraševanje po računalnikarjih. Zlasti tujci pa povprašujejo po poslovnih tajnikih oziroma tajnicah, z višjo ali visoko izobrazbo in znanjem tujih jezikov, saj so v bistvu organizatorji poslov, torej neke vrste menedžerji."

"Vodite strokovno skupino pri republiški vladi za prestrukturiranje delavcev ob zapiranju Rudnika urana Žirovski vrh, kako je prišlo do tega?"

"Vprašali so me, kaj delam, predstavil sem svojo dejavnost, če bo to uspelo, bom tako dobil reference za širše delo na območju Gorenjske in Global bo imel možnosti, da se razširi. Global pa si prizadeva, da bi dobil licenco za privatizacijo in se ukvarjal z vrednotenjem premoženja podjetij in s tem s prestrukturiranjem v celoti, do tega naj bi prišlo v mesecu, dveh."

"Je že znana usoda RUŽV-jevih delavcev?"

"Za prvih 165, ki so pripravljeni sprejeti odpravnine, je stvar že dokaj daleč pripravljena, za ostalih 450 projekt še ni končan. Od 150 do 200 naj bi jih ostalo pri zapiranju rudnika, razlika do 450 torej ni velika, za vsakega posameznika pa bo potrebno pogledati, kaj lahko storimo zanj. Pozitivno je, da je RUŽV že pred imenovanjem naše skupine najel dve svetovalni firmi, In-in iz Ljubljane in tujo firmo Fischer, naša skupina pa ima pooblastila, da lahko najame tudi druge."

"Se je na Global obrnila kakšna druga firma s takšnimi problemi, v Kranju jih ne manjka?"

"Sodelujemo z nekaj manjšimi na Gorenjskem, v glavnem pa so samozadostne, kakor hitro imajo ustrezne službe, mislijo, da nasvetov in informacij ne potrebujejo. V razvitem svetu je drugače, če pogledaš reference znanih svetovalnih firm, navajajo gigante, kot so Volkswagen, Mercedes itd., kar pomeni, da tudi najbolj razviti še vedno potrebujejo konzultante za posamezna področja."

"Za konec še vprašanje, imate kaj konkurence?"

"Mislim, da jo imam, saj je registriranih veliko svetovalnih podjetij, vendar pa o njej nimam prave predstave, zato bi zdaj rad videl njihove zaključne račune, ki bodo pokazali njihove dejavnost. Vem, da so, slišati o njih pa ni kaj dosti."

"Nobene ne srečate na trgu?"

"ITEO, Lavrenčiča in druge Ljubljančane, ki delajo že nekaj časa, teh novih pa ne. Prvi bomo seveda plačati ceho, ko bo trg razvit, bo novim lažje začeti." ● **M. Volčjak**

AVTO ŠOLA ZŠAM ŠKOFJA LOKA

Organiziramo tečaj CESTNOPROMETNIH PREDPISOV

v novem Gasilskem domu na Trati

Pričetek: januarja 91

praktična vožnja na vozilih OPEL CORSA in GOLF

INFORMACIJE tel. 631-729

Zakon o finančnih intervencijah v kmetijstvu

Za nezaupanje so krivi nestrokovni primeri

Res je, da se je predvsem pri hidromelioracijah v preteklosti delalo precej nestrokovno in na veliko; res pa je tudi, da bi s splošno oceno, da se je "vse delalo narobe", povzročili krivico področjem, kjer se je delalo strokovno in pozitivno.

Zbori republiške skupščine so na predzadnjem oziroma zadnjem lanskem zasedanju med drugim obravnavali tudi novi zakon o finančnih intervencijah v kmetijstvo, proizvodnjo in ponudbo hrane, ki naj bi z različnimi oblikami intervencij spodbujal ekološko sprejemljivo pridelovanje hrane, ohranjanje kulturne krajine, racionalno rabo kmetijskih zemljišč, zadostno proizvodnjo zdravstveno neoporečne hrane, primerno raven cen za potrošnika, kakovostnejšo pridelavo in trženje, ustvarjanje stabilnih pogojev gospodarjenja in pridobivanja dohodka... Zakon naj bi bil le podlaga za posamezne odloke, s katerimi bi izvršni svet, skladno s programi celostnega urejanja podeželja in obnove vasi, ohranjanja in razvoja kmetijstva in pridelave hrane ter zagotavljanja primerne ponudbe osnovnih živil na trgu, določil pogoje in merila za uveljavljanje intervencij. Kar zadeva oblike intervencij, tudi novi zakon predvideva premije (za pospeševanje določene pridelave), nadomestila za blažitev cenovnih razlik oziroma tržnih neskladij, regrese za pospeševanje uporabe kakovostnih reprodukcijskih materialov, finančne podpore in ugodnejša posojila (z regresirano obrestno mero) za pospeševanje in usmerjanje naložbene dejavnosti, odkup tržnih presežkov in sofinanciranje kmetijskih objektov, ki so pomembni za celostno urejanje podeželja in za obnovo vasi.

Čeprav je dr. Jože Osterc, republiški sekretar za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, v skupščinski razpravi kar nekajkrat poudaril, da zakon vsebuje le načine in namene finančnega interveniranja s proračunskim denarjem, ne pa tudi načine, kako se, na primer, izvajajo hidromelioracije, agromelioracije, komasacije in drugi za kmetijstvo pomembni posegi, pa se je razprava, v kateri so bili največkrat "pri besedi" poslanci Zelenih in Slovenske kmečke zveze - Ljudske stranke, dotaknila tudi teh vprašanj, ki jih sicer urejajo drugi zakoni. Poslanec kmečke zveze v zboru združenega dela, **kmet Ivan Dretnik**, je zavrnil očitek zavezancev, ki prispevajo denar v proračun tudi za različne oblike intervencije, češ da podpirajo kmeta, hrana pa je kljub temu draga. Resnica je nekoliko drugačna: vsi skupaj, plačniki in kmetje, podpiramo premožnega potrošnika, ki bi lahko plačeval polno ceno hrane, pa skupaj vedri "pod socialno marelo" z resno socialno ogroženimi. "Med kmeti prevladuje tudi mnenje, da gre denar, ki se nabira v državni blagajni, zelo nerad iz nje oziroma se porabi tako, da ga za namenska vlaganja ostane malo," je dejal Ivan Dretnik in poudaril, da v skupno vrečo radi segajo tudi tisti, ki pri pridelavi ne sodelujejo neposredno. Strinjal se je z eno resnico, da tudi kmetijstvo s pesticidi zastruplja zemljo, povedal pa je tudi drugo, da bi bilo človeštvo lačno, če pri sodobnem kmetovanju ne bi uporabljali mineralnih gnojil in zaščitnih sredstev. **Kmet in ekonomist Peter Kraner** je dejal, da so se pri hidromelioracijah v začetku delale napake in da bo moratorij, ki ga je o tem sprejela že prejšnja skupščina, lahko veljal le toliko časa, dokler bomo še imeli pred sabo polne krožnike. Navedel je primer iz lendavske občine, kjer imajo približno šeststo hektarov velik rezervat bele štorklje. "Tu so bili nekoč lepi travniki z dokaj kakovostno krmo, zdaj pa je vse zamočvirjeno. Odvodne jarke je preraslo grmičevje, trava je zanič, tri četrtine travnikov se več ne kosi... Približno polovico časa preživim na polju in vem, kje se giblje bela štorklja. Nikoli je še nisem videl hoditi po visoki travi, ampak pride na travnik, ko se pojavim s kosilnico. Zdi se mi, da s tem, ko smo na šeststo hektarih zemljišča prepovedali vsakršne posege, štorklje ne gojimo, temveč jo celo odganjamo," je dejal Peter Kraner.

Janez Kopač je dejal, da regresiranje obrestnih mer pri posojilih kmetom bolj malo koristi, državi niti to ne, koristi pa bankam, ki rade povišajo obrestne mere prav zato, ker vedo, da jih bo država posojilojemalcem (kmetom) regresirala. Učinkovitejša rešitev bi bila po Kopačevem mnenju državna kmečka hranilnica ali državna kmečka banka, ki bi kmetom dajala posojila po eno ali dvodstotni realni obrestni meri.

Poslanec zbora občin **Fedja Klavora** (Zeleni) je predlagal, da bi v posebej varovanih območjih, kakršno je tudi Triglavski narodni park, zagotovili denarna nadomestila za vzdrževanje kmetijskih površin in za negovanje avtohtone kulturne krajine. Sedanji zakoni in odloki le omejujejo kmetovanje in gospodarjenje, nalagajo prebivalcem, ki živijo na teh območjih, dodatne obveznosti in naloge, za to pa jim ne zagotavljajo niti marke nadomestila. **Janez Černej** je dejal, da so dosedanje melioracije povzročile dosti škode na kmetijskih zemljiščih in da bi morali v prihodnje zagotoviti nadzor strokovnjakov z različnih področij (vodarjev, biologov, agronomov itd.) že pri načrtovanju tovrstnih posegov, še posebej pa pri izvedbi. **Janez Žampa**, poslanec kmečke zveze, se s Černejem ni povsem strinjal o tem, da so bile melioracije neuspešne, in je dejal, da so iz zemljišč, kjer so se nekdaj redile kače in žabe, z melioracijami pridobili površine, na katerih so doslej pridelali že na vagone žita, koruze, sladkorne pese... **Matjaž Jež** (Zeleni) je s primerom dokazoval, kako je okolje v praksi zaščiteno pred neprimernimi posegi. Načrti za melioracijsko območje Filovci so bili strokovno narejeni, pri izvedbi pa je bilo vse narobe. Izvajalci so povzročili pravo ekološko opustošenje in med drugim preorali tudi zaščiteno arheološko gomilo. Ko je primer prišel pred sodišče, se je sodba v imenu ljudstva, izrečena novembra lani, glasila, da mora podjetje plačati kazen 450 dinarjev, odgovorna oseba pa 25 dinarjev. **Marko Stadler** (kmečka zveza), kmet in inženir agronomije, je izrazil prepričanje, da je mogoče v prihodnje zagotoviti takšne posege, ki bodo v zadovoljstvo kmetov in naravovarstvenikov, kmet **Karel Franko** iz Puconcev pa je bil mnenja, da bi veliko naredili že samo s tem, če bi obnovili sto in več let stare odvodne kanale. **Alojz Metelko**, poslanec kmečke zveze, je predlagal, naj bi izvršni svet ukrepal z blagovnimi rezervami takoj, ko bi cena osnovnih pridelkov padla pod zaščitno ceno. **Slavko Dragovan**, prav tako poslanec kmečke zveze, pa, da naj bi kmetijsko inšpekcijsko službo strokovno okrepili in jo primerno organizirali. "Težko verjamem, da bi lahko en kmetijski inšpektor, ki v našem primeru "pokriva" štiri občine, vse temeljito in pošteno obdelal", je dejal. ● **C. Zaplotnik**

Marjan Podobnik, podpredsednik Slovenske kmečke zveze - Ljudske stranke, je pri razpravi o hidromelioracijah in drugih oblikah urejanja kmetijskih zemljišč svaril pred skrajnostmi. Res je, da se je predvsem pri hidromelioracijah delalo precej nestrokovno in na veliko; res pa je tudi, da bi s splošno oceno, da se je "vse delalo narobe", povzročili krivico področjem, kjer je bilo urejanje strokovno in pozitivno. Podobnik se je zavzel tudi za to, da bi pomagali prevzemnikom zaščitenih kmetij pri izplačilu dedičev. Zdaj se namreč dogaja, da prevzemniki ne morejo izplačati dedičev, zato ubirajo pota, ki so za kmetijstvo slaba: dosežejo, da kmetija ni več zaščitena, nato pa jo razdelijo med dediče.

Čeprav je republiška skupščina na zasedanju 28. marca lani sprejela moratorij za hidromelioracije, se po zagotovilu Božidarja Voljča (Zeleni) v Sloveniji nadaljujejo. Na poslansko vprašanje, zakaj se zakoni ne spoštujejo, so Zeleni od komiteja za varstvo okolja dobili odgovor, da predvsem zato, ker ni zadosti inšpektorjev, da bi ukrepali. Voljč je poslance seznanil tudi z bavarsko zakonodajo, kjer so z zakonom zaščitili vsa močvirna zemljišča in preprečili regulacije, ter s predlogom evropske komisije za zaščito alpskih regij, da naj bi alpske dežele z zakonom uvedle desetletni moratorij za kakršnekoli regulacije naravno ohranjenih vodotokov.

Bo oživelo tudi potrošniško zadružništvo?

Klasično zadružništvo, kakršno se je razvilo in uveljavilo po domala vsej zahodni Evropi, je na Kranjskem "cvetelo" približno pol stoletja. Druga svetovna vojna ga je nasilno prekinila, po vojni se je dobro obnovilo, potem pa ga je oblast iz ideoloških razlogov, predvsem pa iz strahu pred njegovo gospodarsko močjo, kratkomalo likvidirala: zadružno lastnino je razglasila za družbeno, zadruge pa v času socialistične preobrazbe podeželja preoblikovala v podaljške državnega (politično-ideološkega) aparata, v nekakšna podjetja, ki pa so se še naprej imenovala kot zadruge.

Zadružna reforma, ki naj bi jo uzakonili s sprejetjem novega republiškega zakona o zadrugah (osnutek je že bil v skupščinski obravnavi), ne pomeni ničesar drugega kot le vračanje h klasičnim zadružnim načelom in k zadružništvu, kakršnega smo na Slovenskem in na Kranjskem že imeli. Zgodovina zadružništva pa kaže, da to zadružništvo ni bilo samo kmetijsko, ampak tudi konzumno (potrošniško-nabavno), predelovalno, finančno itd. Bo to zadružništvo pri nas ponovno oživelo? Priznani strokovnjaki za zadružništvo menijo, da je dovolj razlogov za organiziranje takšnega zadružništva: naša predelovalna industrija naj bi bila po njihovih ocenah dvakrat dražja kot v sosednjih državah, trgovina trikrat, bančni sistem celo desetkrat... Naj bo tako ali drugače: vse večji socialni problemi v slovenski državi bodo slejkoprej prisilili državo, da spodbudi organiziranje tovrstnih potrošniško-nabavnih zadrug, v katerih bo mogoče kmetijske pridelke in druge prehrambene izdelke kupovali ceneje kot, denimo, v (trgovskih) podjetjih, ki jim je glavni cilj dobiček. Države, ki so spoznale, da je zadružništvo dobra protiutež podjetništvu in pretiranemu dobičkarstvu ter pomemben socialni stabilizator, se doslej tudi niso ubadale z večjimi socialnimi napetostmi. Pri nas, kot kaže, to spoznavamo šele po padcu boljševizma, verjetno pa nekoliko prepozno, da bi uspeli preprečiti socialne konflikte, ki nam iz tedna v teden vse bolj grozijo. ● **C. Zaplotnik**

MEŠETAR

V Gozdnem gospodarstvu Kranj se cene gozdnih sortimentov niso spreminjale od 1. oktobra lani. Gre za prevzemne cene, ki se oblikujejo tako, da od prodajne cene odštejemo sredstva za gozdno biološko reprodukcijo, sredstva za tehnične naložbe in stroške gospodarjenja z gozdovi. Cene, ki jih navajamo, veljajo za les, dostavljen na najbližjo žago, železniško postajo ali v določeno skladišče; cene pa se lahko, odvisno od tržnih razmer, tudi znižajo.

Prevzemne cene za les listavcev

Gozdni sortiment	Cena (v din/m³) gozdna površ.	Cena (v din/m³) negozdna površ.
hlodovina — bukev		
F	1.503,75	1.744,35
L	1.203,00	1.395,48
I	957,00	1.110,12
II	821,25	952,65
III	601,50	697,74
hlodovina — hrast		
F 1	3.378,75	3.919,35
F 2	2.816,25	3.266,85
I — do 49 cm	1.405,50	1.630,38
I — nad 50 cm	1.687,50	1.957,50
II — do 39 cm	1.158,00	1.343,28
II — nad 40 cm	1.321,50	1.532,94
III — do 39 cm	829,50	962,22
III — nad 40 cm	990,00	1.148,40
pragovska	1.321,50	1.532,94
hlodovina — javor		
rebraš	3.455,25	4.008,09
F	2.534,25	2.939,73
L	1.734,75	2.012,31
I	1.014,75	1.177,11
II	814,50	944.82
hlodovina — jesen		
F	2.766,75	3.209,43
I	1.014,75	1.177,11
II	814,50	944,82
hlodovina — hruška		
F	1.843,50	2.138,46
I	1.014,75	1.177,11
II	732,75	849,99
hlodovina — češnja		
F	2.766,75	3.209,43
I	1.014,75	1.177,11
II	814,50	944.82
hlodovina — jelša, breza, vrba		
F	1.220,25	1.415,49
L	1.045,50	1.212,78
I	616,50	715,14
II	519,75	602,91
hlodovina — kostanj		
I	862,50	1.000,50
II	622,50	722,10

Iz (kmetijske) preteklosti

Razbijači s Podreče

Upravni odbor kmečke delovne zadruge na Podreči se 1952. leta ni pripravljal na letni občni zbor tako, kakor so se pripravljali po drugih zadrugah. Namesto da bi vodstvo seznanilo zadružnike z gospodarskim računom, z organizacijo delovnih enot in s poslovnikom zadruge, so predsednik, podpredsednik in vsi drugi člani upravnega odbora podali izstopne izjave. Kot navajajo časopisni viri tedanjega časa, so s tem "dokazali, da so jih vodili v zadrugo le špekulantski nagibi; ko pa se jim je zdelo, da je "situacija zrela", so se 1951. leta vrinili v vodstvo z upanjem, da bodo zadrugo razbili". Od septembra 1951. leta namreč upravni odbor ni spregovoril niti besede o zadrugi in njenem razvoju, zanemarjal je kolektivno obdelovanje zemlje in dopuščal uveljavljanje zasebnega načina gospodarstva. Pri takem vodstvu je lahko celo obveljala beseda Završanove Urše, ki je predlagala: "Sem za to, da se da vse žito zadružnikom. Če se bo komu zdelo, da ga je dobil preveč, naj ga da za obvezno oddajo."

Oblast je bila kajpak budna in je zadružnike opozarjala, da "taki niso in ne bodo "zastonj" kalili zadružnih voda". Spomnila jih je tudi na tedanji zakon, ki med drugim pravi: "Kdor bi kot član kmetijske zadruge z namenom, da bi izpodkopaval zadrugo, oviral njeno delo, izpodkopaval red in organizacijo dela v zadrugi in s tem povzročil motnje v njenem delu, neizpolnitev plana ali znatnejšo premoženjsko škodo, se kaznuje z zaporom ali s strogim zaporom do pet let." Sodišče pa jim sme poleg strogega zapora izreči tudi denarno kazen ali zaplembo premoženja; če pa se zadruga razbije, se storilec kaznuje s strogim zaporom do petnajst let in z zaplembo premoženja.

Še preden je bila "sodba v imenu ljudstva", je oblast izjavljala, da se zadružnemu vodstvu in njihovim pomagačem nič kaj dobrega ne obeta in da "imajo na glavi vse, kar zakon navaja".

Goveja ikričavost

Ker smo sredi sezone klanja govedi, naj vam opišem eno od težje razpoznavnih bolezni, ki se prenašajo od govedi na človeka. Goveja ikričavost je zajedalska bolezen govedi, ki jo povzročajo ikrice - razvojna oblika velike progaste človeške trakulje.

Pa pojdimo po vrsti:

Ikrice

so po velikosti in obliki podobne riževemu zrnu. To so mešički, napolnjeni s tekočino, v njih pa je ukrivljena glavica trakulje. Ti mešički so najpogosteje v gladkem mišičevju jezika, žvekalk, vratne medrebrne mišičnine in srca. Če je okužba množična, so ikrice lahko kjerkoli v mesu in organih.

Velika progasta človeška trakulja - Taenia saginata

je ploščat členast zajedalec, ki živi v tankem črevesju človeka. Dolga je od 6 do 12 metrov, glavica je majhna, s 4 priseski, sledijo členki - odrivki, katerih končni deli se izločajo z iztrebki. Zrela trakulja odvrže na dan 4 do 6 odrivkov, v vsakem od njih pa je ogromno število zelo odprodnih jajčec. Obolele osebe najdejo odkrivke na spodnjem perilu, posteljnini in v iztrebkih.

Vmesni gostitelj je izključno govedo, ki se okuži s hrano ali vodo (lahko na paši ali v hlevu). Iz jajčeca se v črevesju goveda razvije ličinka, ki preko krvi in mezgovnic pride v medmišično vezivno tkivo, zlasti progaste mišičnine. Te ličinke odrastejo v ikrice v 18 do 22 tednih, te pa živijo - so nevarne 7 do 9 mesecev, nato pa poapnijo in propadejo.

Pomembna je ugotovitev, da se ikričavost v zadnjih letih močno širi v zvezi s čedalje številnejšim turizmom, migracijo sezonskih delavcev in pa zaradi spremenjenih navad pri pripravi govedine (tatarski biftek, čevapčiči, ražnjiči).

Okuženi ljudje posredujejo jajčeca govedi, zlasti ob velikih prometnih cestah, v okolici gradbišč, ob neurejenih campih, v pitališčih mladih govedi z neurejenimi sanitarijami itd. Razen na pašniku se živali okužijo tudi z nakošeno travo ali senom, siliranje pa jajčeca uniči.

Tudi na Gorenjskem se število ugotovljenih primerov na klavnicah veča. V zadnjih letih je bilo ugotovljenih okoli 500 primerov ikričavosti govedi in 200 primerov trakuljavosti pri ljudeh letno v Republiki Sloveniji.

Meso ikričavih govedi s samo nekaj ikricami je užitno, s povečanim številom ikric pa je meso pogojno užitno (zamrzovanje), z zelo velikim številom ikric pa je meso neužitno.

Zapisal in priredil po literaturi
prof. dr. Vlada Gregoroviča A. Bedina, dipl. vet.

KERN

KOZMETIČNI SALON IN SAVNA
KERN MARTA KOROŠKA 5 64000 KRANJ
TEL (064) 23-650 (HOTEL CREINA)

Domači zdravnik

Zeljni list izvleče bolezen

Takole piše francoski zeliščar M. Messegue:

"Zelje spada predvsem v torbo prve pomoči za zdravljenje nujnih primerov. Za določene rane nimamo vedno pri sebi ustreznih zdravil, toda včasih lahko dobimo na vrtu ali pri najbližjem trgovcu z zelenjavo debelo zeljnato glavo, ki lahko naredi čudeže.

Pri opeklinah in pikih žuželk lahko zmehčan zeljni list, ki ga damo na prizadeto mesto, takoj omili bolečino in pospeši celjenje. Tako lahko zdravimo tudi vse druge zunanje poškodbe, odrgnjeno kožo, rane, ki se cedijo, zanohtnico, ognojke, tvore itd.

Zelje namreč izvleče vse strupene in gnojne snovi, ki razžirajo meso. Dodatno je treba rano samo še izprati s prekuhano slano vodo, da tako spravimo iz nje močno tekoč gnoj, nato pa znova nanjo polagamo obkladke iz zelja, dokler se dodobra ne zaceli.

Pri posebno globokih in bolečih ranah dajte pred uporabo zeljni list za nekaj minut v vrelo vodo, da se malo omehča. Sam sem pogosto uporabljal postopek, ki je zabaval moje paciente. Prosil sem za likalnik, odstranil zeljnemu listu rebro in ga potem toliko časa potrpežljivo likal, dokler ni postal gladek in mehak kot žamet. List lahko tudi približno eno uro namakate v olivnem olju, v katerem se omehča in se potem bolje oprime in bolj razvije antitoksične lastnosti.

Ko še niso poznali obliža, so zelo pogosto uporabljali zeljni list, ker je prožen in se dobro prime.

Tudi nekatere bolezni, ki tiče globlje, kot npr. krčne žile, tvori, tumorji, pasovec, hemeroidi in gangrena, čudovito pozdravimo z zeljnimi listi, ki jih pripravimo na zgoraj opisani način.

Mišične bolečine, kot so išias, nevralgije in revma, lahko z obkladki iz zelja omilimo. Vroče sesekljano zelje zavijemo v staničevino in ga položimo na boleči del. Moja babica, ki je trpela za artrozo (degenerativna nevnetna sprememba sklepov), je dala v volneno ruto, s katero si je zavijala koleno, vedno velik zeljni list. In velikokrat sem videl pri nas doma, kako so stari ljudje vtikali zeljni list v flanelast ovoj, s katerim so si pozimi greli ledvice.

Tople zeljne liste priporočam kot obkladke za vse boleče organe: pri jetrnih napadih, trebušnih bolečinah, driski, griži, menstruacijskih težavah; pri migreni ga položite na čelo, pri nahodu in astmi na prsi in grlo.

Pri angini uporabljamo zeljni sok, ki ga lahko pripravimo s sokovnikom. Zelo primeren je za grgranje, ker krči ožilje. Kdor pa je že izgubil glas, lahko zeljni sok, pomešan z medom, tudi počasi pije. Tudi pri notranji uporabi pokaže zelje številne dobre lastnosti. Priporočajo ga pri cirozi jeter (zlasti če bolezen povzroči čezmerno uživanje alkohola), griži in vseh črevesnih obolenjih, pri anemiji, artritisu, protinu...

Samo koristimo si, če uživamo zelje v vseh oblikah; kot sok, surovega, dušenega in kislega, a le, če tej izredno zdravi zelenjavi ne dodamo preveč mastnih klobas."

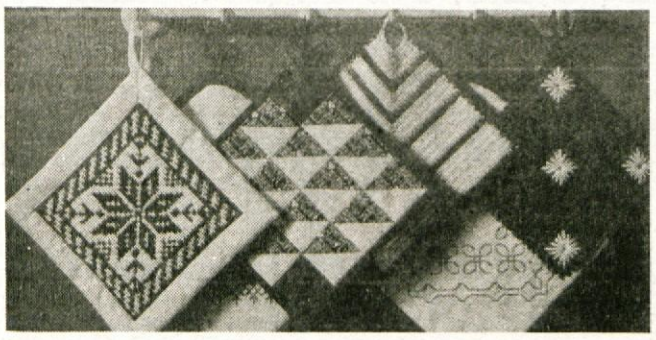

Za dolge zimske večere

Se vam ne zazdi včasih, da je škoda kar tako trdo sedeti pred televizorjem in buljiti v ekran? Vzemimo v roke kvačko ali pletilke in naredimo kakšno drobnarijo, kot so kvačkane krpe za prijemanje vroče posode iz garna. Tudi spletemo jih lahko, morda si izberemo vzorec norveške zvezde oziroma snežinke, obšijemo potem z blagom, prišijemo še trak za obešanje in v rokah imamo krpo, ki bo ne le okras naši kuhinji, temveč tudi drobno darilce, ki ga bo vsak vesel. Naše prijemalke so v kombinaciji rdeče in bele barve.

Kuhinjska ikebana

Koliko lepih šopkov so na zadnjem tečaju urejanja zimskih šopkov, ki ga je organiziralo kranjsko hortikulturno društvo pod vodstvom Anke Bernardove naredile tečajnice. Večino del so potem razstavile v paviljonu društva. Med toliko lepimi šopki pa je bil zame najbolj zanimiv prav tale, ki sem ga poimenovala kar "kuhinjska ikebana". Poglejte, kako preprosto, a lepo si ga je zamislila ta tečajnica: v keramično posodico je vtaknila vejico lovora, na malo daljših pecljih tri glavice česna, na posušeno steblo ene od vrtnih rož pa je prilepila suhe liste čebule. Njeni cvetovi so izgledali kot ravnokar odpirajoča se magnolija. Če bi jaz nagrajevala, bi ji zagotovo podelila prvo nagrado. ● D. D.

MODA

Ste za obleko

Ženske pravijo, da jim je počasi dovolj tesnih kavbojk, naj te ostanejo le za rekreacijo, one pa hočejo biti spet ženstvene. Prav, če je modna minica, tudi to še sprejmejo, toda rade bi mehkih ženskih oblik, mehkih materialov, ki kožo božajo, v katerih se tako udobno počutijo. Taka tkanina je jersey. Gorenjska predilnica nam ga izdeluje v vseh barvah, vzorcih, kvalitetah. Poglejmo malo za njenim blagom, morda ga imajo v temno vijoličasti ali temno modri barvi, ki se preliva malo na vijoličasto, v temno tirkizno zeleni, v nežni svetli violet barvi. Potem si najdemo še šiviljo - danes jih je že kar nekaj, ki čakajo na stranke - in sešila nam bo bluzo, obleko, dvodelno obleko, ki se bo mehko oprijela telesa, me pa se bomo božansko počutile. Posebno velikim postavam modni kreatorji priporočajo te modele, pa seveda vitkim.

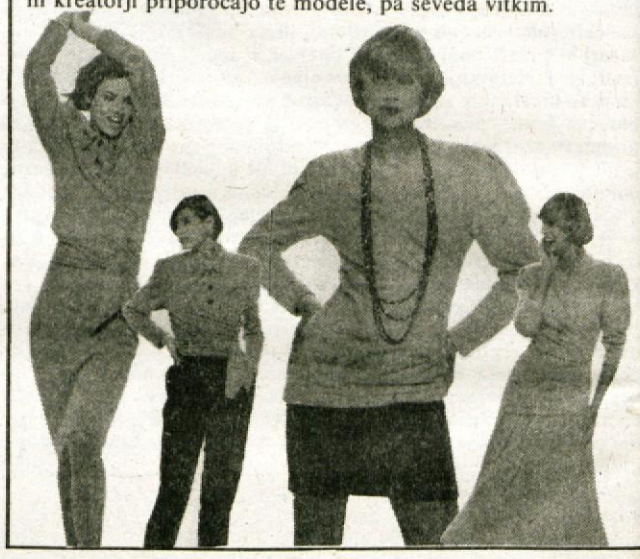

Poskusimo še me

Svinjske nogice

Takole mi je zadnjič pripovedovala svoj najljubši mesni recept Metka Suhačeva iz Ljubljane:

"V ekonom lonec daš 3 svinjske nogice, 1 lovorov list, 1 veliko čebulo, 5 strokov česna, malo peteršiljeve korenine, osoliš. Kuhaš 30 do 35 minut.

Če si za tople, nogice preprosto vzameš iz lonca, primeš v roke in uživaš v mehkem mesu.

Nogice pa lahko tudi pripraviš v solati, tako da meso odločiš od kosti, narežeš na primerne koščke, popraš, okisaš, dodaš še narezane čebule. Tudi ocvrte svinjske nogice lahko pripraviš potem, ko jih vzameš iz ekonom lonca. Meso, ki ga odločiš od kosti le povaljaš v moko in vržeš na vrelo olje."

No, če vas je več pri hiši, naj vsak dobi svojo nogico, gurmani pa seveda vsaj par, če ne še kakšno več. So že take vrste dobrote, ki jih zlepa ni dovolj. Poznam možaka, ki jih "zbriše" vsaj osem...

IŠČEMO DOBRE, PRIJAZNE UČITELJE

Tomo Kovačič

Doslej ste nam pošiljali predloge le za učiteljice, tokrat pa smo se na vašo željo pogovarjali s profesorjem telesne vzgoje na kranjski srednji ekonomski šoli. Po stažu je še silno mlad učitelj, saj je na šoli začel učiti šele v letošnjem šolskem letu. Vendar se je kot poklicni učitelj smučanja s pedagoškim delom srečeval že vrsto let, prve izkušnje s šolarji pa si je nabral, ko je sodeloval v šolah v naravi.

Pri svojih urah skušam vzpostaviti čimbolj sproščen odnos, saj mislim, da je mogoče resno delati tudi brez posebne strogosti. Ta je morda potrebna le v prvih letnikih, za začetek. Glede učnega programa smo tule učitelji prepuščeni lastni iznajdljivosti, saj so pogoji za delo skromni. Poleti je problemov manj, saj veliko uporabljamo igrišče pred šolo, pozimi pa smo v precejšnji prostorski stiski. Ker gostujemo v telovadnici sosednje osnovne šole, jo vsak dan lahko uporabljamo le tri šolske ure. Pomagamo si samo z majhnim predprostorom telovadnice, kjer pa je za dobro vadbo celega razreda premalo prostora. Tako pri dekletih vsestransko najbolj učinkovito izkoristimo uro, če izvedemo aerobiko, poleg tega pa pri pripravi teh ur aktivno sodelujejo tudi dekleta sama. Pravzaprav ves čas iščem take in drugačne spodbude, ki bi premagale pogosto nepripravljenost učencev za aktivno vadbo, vendar v takih razmerah od njih niti ne pričakujem veliko. Mislim pa, da smo se ujeli in da kar radi prihajajo k uram telovadbe.

Morda se zdi zanimivo, da je mladi Tomo Kovačič že po nekaj mesecih učiteljevanja predlagan za predstavitev v tej rubriki. Pa je kar razumljivo, da med pretežno dekliško zasedbo nov mlad obraz vzbudi pozornost, še posebej, ker je strogo disciplino, ki so jo bile vajene pri njegovi predhodnici, nadomestila sproščena vadba po njihovem okusu. Tomo Kovačič upa, da se bo sedanja zaposlitev za določen čas spremenila v stalno, saj mu sedanje delo zelo ustreza. Posebej, ker ima ob njem dovolj časa tudi za obveznosti, ki jih ima kot košarkarski sodnik v ženski in moški zvezni ligi. ● **T. J., foto: J. Cigler**

Moje nove drsalke

Za Miklavža sem dobil nove drsalke. S sošolci smo odšli na blejsko drsališče. Ker si še ne znam zavezovati drsalk, mi jih je zavezala tovarišica. Pogumno sem stopil na led. Po nekaj krogih mi je spodrsnilo. Padel sem in z brado zadel ob led. Tovarišica je takoj ukrepala.

To je bil preskus mojih novih drsalk.

Darko Djordjević, 2. d r. OŠ A. T. Linharta Radovljica

IZ ŠOLSKIH KLOPI

Smrečica je zaprosila: "Oj, pusti me živeti! Zrasla bom v mogočno drevo." Narisal Dario Lovrič, 4. b r. OŠ Petra Kavčiča Škofja Loka

Lovimo se

Moja najljubša igra je lovljenje. S prijatelji se lovimo pred blokom.

Ko se zberemo, začnemo izštevati. Kdor ostane zadnji pri izštevanju, lovi. Lovimo se okoli bloka, v gozdičku in na igrišču. Ko se utrudimo, rečemo, da je pik. Pik je na klopi in pomeni odmor.

Lovljenje je zelo lepa, vendar naporna igra.

Aljoša Pešec, 3. b r. OŠ Cvetka Golarja Škofja Loka

Zmeda

Moja skuštrana glava
je vroča kakor lava,
obraz rdeč,
kot sonce je žareč.

Komaj sem se oblekel,
si pižamo prepoteno slekel,
sem svoje cunje nase dal
in le s težavo v šolo se podal.

V šoli pa vse narobe,
noben učitelj ne razume,
da ta nora mlada leta
včasih kvari puberteta.

Nace Volčič, 6. a r. OŠ Staneta Žagarja Kranj

Obračun ob iztekajočem se letu

Ob vsem trušču in vrišču sveta sploh ne opazimo, da se bliža novo leto in z njim tudi kup novih stvari.

Pregledati moram bero letošnjega leta. Čimprej moram vrniti vse zvečilne in bonbončke, ki so mi jih dali prijatelji. Razčistiti pa moram tudi z bratom Juretom, ki trdi, da sem mu pojedel vse Miklavževe piškote. Ker pa nimam denarja za advokata, je najbolje, če zaprosim za pomoč žensko vladajočo stranko.

Na zborovanju notranje seje mojega možganskega sveta pa so delavci sklenili, da moram v roku enega tedna vrniti vse izposojene knjige v šolsko knjižnico. Njihov sklep sem sprejel. Sam pa sem se odločil, da sladkarije v bodoče ne bodo moj jedilnik. Več sadja, zlasti tropskega, zelenjave pa imamo sami doma dovolj. Predvsem pa si ob novem letu želim čimveč dobre volje, pa čeprav že v postelji.

Matiček Žumer, 6. b r. OŠ Matije Valjavca Preddvor

Ob novem letu imamo veliko želja

Tina: želim vsaj tri metre snega, da bi urednica objavila čim več naših spisov, v šoli same petke, ful dober radio in kasete, da bi bila šola bolj zabavna, da ne bi bilo treba hoditi k zobozdravniku, da bi lahko sama okrasila jelko, da bi očijevo darilo dobila čim prej.

Gorazd: želim čim več snega, dolge počitnice, da bi učiteljica ostala tako dobra kot sedaj, da bi bil bogataš, da bi bilo naše mesto bolj čisto.

Peter: želim veliko uspehov v šoli, da bi se lahko vsak dan smučal in sankal, da bi pred stolpnico zgradili bazen, da bi imeli svojo hišo.

Mina: želim leto brez potresov in poplav, da bi se domača naloga sama napisala, da bi se sankala po hišni strehi, veliko jezero pod mojim oknom, kjer bi se naselili labodi.

Aljaž: želim vsak dan smučati na Starem vrhu, boljše ocene, da se na smučanju ne bi polomil, veliko smešnih filmov.

Luka: želim veliko snega, novo šolsko torbico, da mi sestra ne bi toliko nagajala, da bi se ati in mami prej vračala iz službe.

Davor: želim, da ne bi več pokale petarde, da bi lahko dlje spal, da bi se peljal z letalom, da mi šola ne bi delala težav, da bi se naučil plavati.

Učenci dopis. krožka OŠ Ivana Groharja Škofja Loka

Tole ni navadna risbica sneženega moža, ampak drobcena knjižica, v katero so učenci 3. b razreda OŠ Ivana Groharja iz Škofje Loke nanizali prikupne pesmice o zimi in snegu. Seveda jim je pomagala razredničarka Dragica Možina.

Zjutraj vstanem in prižgem radio. Na vrsti so sporočila. Vsak dan isto; štrajki, zapiranje tovarn, plebiscit, vojna v Zalivu... Same slabe stvari. Ko bi se vsaj našlo še kaj dobrega! Po TV v Dnevniku spet slabe novice. Oče kar vpije na TV, čeprav ga ne slišijo.

Marko Kovačevič, 7. c r. OŠ heroja Bračiča Tržič

Koline

V petek zvečer smo zaklali prašiča. Zjutraj smo naredili krvavice in nato še pečenice. Oba strica in ati so imeli delo v prostorni garaži. Mami, mama, Sabina, teta in jaz pa smo v kuhinji razvrščale zrezke. Zvečer smo imeli posebno pečenko. Prašiča sta bila dva.

Marjana Markelj, 4. c r. OŠ Toneta Čufarja Jesenice

Nov prispevek k slovenski blaznosti ali

Komu je napoti Kramberger

Ljubljana, 4. januarja - "Če mene ubijejo, bodo prestrašili slovenski narod," pravi Ivan Kramberger, "saj bi z menoj odšel dobrotnik iz Negove, ki ga imajo Slovenci najbolj radi." Kaj res kdo meni, da je najboljši Kramberger mrtev Kramberger, ali pa je prometna nesreča, ki se je predsedniškemu kandidatu z lanskih volitev primerila v zadnjih dneh starega leta, zgolj naključje. Znameniti Negovčan je na novinarski konferenci v baru hotela Lev menil, da je bila prometna nesreča že vnaprej pripravljena in je potemtakem poskus atentata nanj.

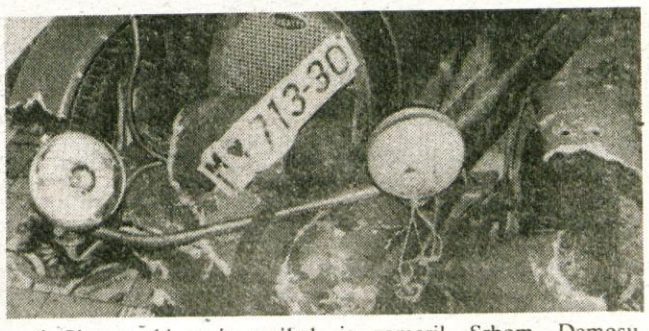

Začelo se je 25. novembra zvečer, ko je Ivana Krambergerja po telefonu poklical moški, ki se je predstavil za novinarja in je govoril nekakšno mešanico slovenščine, srbohrvaščine in italijanščine. Vabil ga je, naj naslednjega dne ob osmih zjutraj pride pred Prešernov spomenik v Ljubljano, kjer mu bodo organizirali novinarsko konferenco, kakršne v Jugoslaviji še ni bilo. Možakar je izrecno zahteval, naj se pripelje s svojim znamenitim bugattijem, ki je baje, po ocenah neke nemške revije, vreden celih 200.000 DEM. Ivan se je sicer izgovarjal na slabe gume, a je glas iz slušalke predlagal, naj si priskrbi nove, da mu bodo denar že povrnili.

Tako je Ivan Kramberger naslednjega dne, 26. decembra, ob 2.30 zjutraj sedel v svojega rdečega bugattija in se odpravil proti Ljubljani. Kot je povedal, je kar slutil, da se bo nekaj zgodilo, zato si je pod obleko čez prsi dal pločevinasti ščit. Do Maribora je, s sicer bolj počasno vožnjo, prišel brez problemov, tam pa se mu je, pri cestninski postaji pri vhodu na avtocesto pridružil bel avto italijanske registracije, ki ga je kmalu tudi prehitel in s svojo vožnjo prisilil Krambergerja, da je vozil še počasneje. Italijan se je dolgolasemu možakarju v bugattiju takoj zdel sumljiv, saj naj bi med vožnjo večkrat govoril po walkie-talkieju. Ko se je "atentirani" peljal skozi Šentrupert pri Celju, nekaj kilometrov z avtoceste, je iz tamkajšnje bencinske črpalke zapeljal drugi italijanski avto, ki da je tam čakal prav rdečega bugattija. Voznik belega italijanskega avtomobila je pritisnil na plin in izginil, nasproti vozeči Citroen, ki se je umikal onemu iz bencinske črpalke, pa se je znašel pred bugattijem. **"Jezusmarija nekaj se bo zgodilo,"** je izjavil Ivan Kramberger in počilo je.

Na prvo pomoč sta ponesrečena bojda čakala kar uro in pol, sumljivo pa naj bi se obnašali tudi miličniki, ki da so od italijanskega voznika, krivca za nesrečo, vzeli samo osnovne podatke in ga pustili odpeljati naprej. Do danes se pri Krambergerju ni oglasil še noben policaj, pa tudi javna občila niso nič poročala o nesreči, čeprav je od tega minilo že deset dni.

Torej, Ivanu Krambergerju se zadeva zdi zelo sumljiva, zato tudi trdi, da je bil to poskus atentata nanj. Ne ve, komu se je zameril, Srbom, Demosu, novi oblasti ali pa komu drugemu. Ker na vsak način hoče najti povzročitelje nesreče, je razpisal tudi visoko nagrado in bojda nemški zasebni detektivi že obdelujejo zadevo. Dobri človek iz Negove predvideva, da so storilci iz Slovenije, prepričan pa je, da bi o tem marsikaj lahko povedala tudi slovenska vlada. **"Sem na Yutelu preveč napadel slovensko vlado, je krivo, da sem nastopil proti plebiscitu?"** razmišlja najbolj priljubljen Slovenec.

Jeseni so zaklali Ančko, mar hoče nekdo njenega gospodarja poslati za njo? Kdo bi vedel? Zagotovo pa vem, da je Ivan Kramberger omenil naslednjo, že svojo enajsto knjigo. ● **Igor Kavčič**

LTH loške tovarne hladilnikov škofja loka

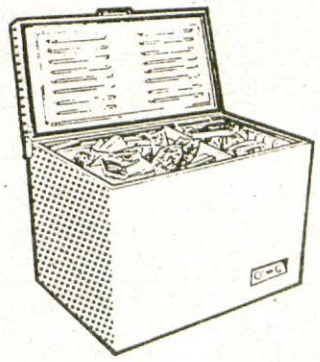

SPOŠTOVANI KUPCI!

Obiščite tovarniško trgovino LTH v Škofji Loki, Kidričeva 66, tel.: 064/631-301
MOŽNOST NAKUPA zamrzovalnih skrinj, hladilnih pultov, manjših gostinskih aparatov, el. brusilnih strojev, materialnih tehnoloških presežkov itd.

TRGOVINA JE ODPRTA VSAK DAN
od 8. do 16. ure in
v SOBOTO od 8. do 12. ure

Občanom in poslovnim partnerjem
čestitamo
za občinski praznik
Škofje Loke

Držali so obljubo

Kar tri razgrnitve načrtov

Tržič, januarja - Te dni bodo Tržičani dobili na ogled razgrnjene osnutke ureditvenih načrtov Križ in območja A-banka - uvoz BPT ter lokacijskega načrta obvoznice mestnega jedra Tržiča.

Do konca letošnjega leta so tržiški občinski možje Tržičanom obljubili izdelavo teh osnutkov in načrtovalci so jih ta torek razgrnili pred člani izvršnega sveta. Posebno težko svoj ureditveni načrt pričakujejo Križani, ki pred tem niso dovolili nikakršnega posega v svoj prostor. Osnutek, kakršen je predlagan, precej radikalno posega v sedanje Križe. Tako predlaga celo rušenje stanovanjskega bloka v Križah, namesto njega pa bi se našlo prostora za sedem individualnih hiš. Osnovna šola naj bi dobila nadzidavo in v neposredni bližini športno dvorano za potrebe vsega Tržiča. Zanimiv je tudi predlog ureditve starega vaškega jedra, kjer se bo tudi našel prostor za nekaj novih hiš, ob pokopališču pa so načrtovane tudi mrliške vežice. Sedanje zidave na območju starih vojašnic so vključene v osnutek. Pripravljen pa je tudi osnutek načrta komunalne ureditve Križ.

Tudi o tržiški obvoznici se govori že vrsto let. Osnutek načrta jo predvideva na levem bregu Mošenika, od BPT do Raven. Predvidevajo gradnjo v štirih fazah. Pri BPT je obvoz že narejen, ob Mošeniku pa bo potrebnih nekaj rušitev starih gradenj, med drugim garaž na Bračičevi ulici.

Tretji osnutek zadeva ureditev predela mesta od uvoza k BPT do A-banke. S prenovo Ošabnikove hiše je le-ta ostala brez pravega dohoda. S preureditvijo tega dela mesta, naj bi Tržič za hišami ob glavni cesti dobil blizu 30 parkirišč v dveh etažah, dohod do njih pa bi bil skozi uvoz BPT. Poleg tega pa predvideva tudi ureditev arkad in paviljončkov ob levi strani glavne ulice, ki bi se lepo vklopili v Paviljon NOB in nudili možnost razstavljanja del tržiških umetnikov, prostor pa bi dobile tudi okrepčevalnice, male, kvalitetne trgovinice.

Vsi trije osnutki bodo Tržičanom predstavljeni v prostorih Oddelka za prostor in okolje občine Tržič, posamezni pa v prostorih sedežev vseh treh krajevnih skupnosti, Križe, Ravne in Tržič - mesto takoj potem, ko bo sklep o razgrnitvi objavljen v Uradnem listu RS. ● **D. Dolenc**

SKUPŠČINA OBČINE KRANJ
ODBOR ZA STANOVANJSKO GOSPODARSTVO

RAZPIS
ZBIRANJA PONUDB ZA ODKUP STANOVANJ

Za skladno izvajanje prednostnih list za dodelitev solidarnostnih stanovanj, Odbor za stanovanjsko gospodarstvo pri Skupščini občine Kranj razpisuje zbiranje ponudb za odkup praznih enosobnih, dvosobnih in manjših trisobnih stanovanj.

V ponudbi je treba navesti:
- površino stanovanja (ločeno stanovanjski in tehnični prostori), lokacija in naslov, leto izgradnje,
- ponudbeno ceno, rok in način plačila,
- osnovne podatke ponudnika in izkaz o lastništvu

KRITERIJI:
- prednost imajo stanovanja z nižjo ceno,
- po komisijskem ogledu ponudenega stanovanja se ugotovi primernost,
- prednost imajo stanovanja v mestu Kranju,
- praviloma se kupuje stanovanja v večstanovanjskih objektih,
- davčne obveznosti poravna prodajalec.

Ponudbe poslati v desetih dneh po tem razpisu v zaprti kuverti z oznako "razpis stanovanj" na naslov: PODJETJE DOMPLAN KRANJ, POSLOVNA ENOTA STANOVANJSKA DEJAVNOST, Cesta JLA 14, Kranj.

Kam nameravajo letošnji osmošolci

Zanimanje za strojništvo in energetiko plahni

Kranj, 6. januarja - Letošnja generacija osmošolcev na Gorenjskem šteje 2758 učencev in je doslej največja; v primerjavi z lansko kar za 205 učencev ali za slabih sedem razredov. Največji pribitek se pojavlja v jeseniški in kranjski občini. Podobna konica, plod povečane rodnosti, bo nastopila čez dve leti, nakar bo priliv iz osnovnih šol strmo padal in ob koncu tisočletja pristal na 2600 učencih (upoštevaje podatke o "avtohtoni" rodnosti na Gorenjskem). V Zavodu za zaposlovanje Kranj so zbrali poklicne namere letošnje generacije.

Večina osmošolcev namerava po končani osnovni šoli naprej. Ciljajo dokaj visoko, saj jih misli več kot dve tretjini v štiriletne srednje šole, le pol odstotka pa se jih bo predvidoma zadovoljilo s takojšnjo zaposlitvijo ali s skrajšanimi programi. Neodločenih je še precej, več kot pet odstotkov osmošolske generacije.

Če k 2758 osmošolcem dodamo še učence, ki zaključujejo osnovnošolsko obveznost v nižjih razredih (večina se sicer odloča za podaljšanje), pričakovane ponavljalce iz prvih letnikov srednjih šol ter upoštevamo predvideno selitev gorenjskih učencev v šole zunaj Gorenjske in obratno, smemo sklepati, da bo srednješolska mreža za prihodnje šolsko leto, ki še ni znana, pretesna. V primeru, da bi delovalo lanskoletno razmerje med obsegom generacije in dejanskim vpisom, bi morali vpisne zmogljivosti v gorenjskih šolah povečati za približno sedem oddelkov.

Številne šole lahko naslednje šolsko leto računajo na pomembno večje število kandidatov, druge na upadanje. Na porazdelitev od prijav do vpisa bo odločilno vplivala vpisna politika. Če bo šolska mreža čvrsta, bo prišlo do omejitve vpisov in prerazdelitve učencev v manj zanimive usmeritve, v nasprotnem primeru bodo morale nekatere šole povečevati vpisne zmogljivosti, druge pa zmanjševati.

Če bodo osmošolci pri prijavah za vpis sledili nameram, ki so jih odkrili v anketi Zavoda za zaposlovanje, potem lahko pričakujemo izrazite presežke kandidatov v vseh smereh gostinstva in turizma, z izjemo natakarja, ter v gimnaziji, občutno manjše zanimanje (v primerjavi z lanskim razpisom) pa se kaže za vse smeri strojništva, razen za avtomehanika, ter na področju elektrotehnike za smer energetike. ● **H. Jelovčan**

Pohod borcev na Triglav združen z zborom aktivistov Gorenjske

Triglav naj ostane slovenski simbol

Bled, januarja - Pred kratkim so se na Bledu sestali organizatorji spominskih pohodov borcev in mladine na Triglav, da bi po petem pohodu pregledali dosedanje akcije in načrtovali za naprej. Tolminci so proti množičnim pohodom, Radovljičani in Jeseničani pa letos napovedujejo združitev 6. pohoda na Triglav z zborom gorenjskih aktivistov v Mojstrani in s proslavo 50-letnice vstaje.

Pet uspešnih pohodov borcev in mladine na Triglav je za njimi, so ugotavljali zbrani organizatorji na Bledu, vendar pa se je po zadnjem pohodu, ki ga je organizirala tolminska občina, razvnela po časopisih Delo in Primorske novice polemika, da Tolmnici v prihodnje množičnih pohodov na Triglav ne bodo več organizirali, ker le-ti niso primerni. Tudi na blejski sestanek predstavnikov Tolmina ni bilo, bilo pa je rečeno, da bodo Tomnici to vprašanje ponovno dali v pretres skupščini.

Letos so za organizacijo pohoda na vrsti Jesenice. Borci pri pohodih vztrajajo in poudarjajo, da bodo sami organizatorji, če bodo občinske skupščine odpovedale sodelovanje. Prevelika škoda bi bila, da bi tako uspešno začeto delo propadlo. Pomoč bodo poiskali pri planincih, tabornikih in drugih. "Nobenih ideoloških vprašanj ni v pohodu na Triglav," pravi France Šmid, eden dosedanjih najprizadevnejših organizatorjev pohodov, "je le pohod ljubiteljev Triglava, simbola slovenstva; rekreacija in šport sta v tej zvezi drugotnega pomena."

Letos bodo še bolj poudarili vsebino pohoda na Triglav in pohod združili tudi z drugimi borčevskimi prireditvami leta 1991. Napovedujejo, da bi se kolona povzpela na vrh že prvi dan, v petek, 21. julija, drugi dan, v soboto, 22. julija, pa naj bi sestopila v dolino Vrat, zaključek pa naj bi bil ob 13. uri v Mojstrani pri muzeju Triglavskega narodnega parka. Tu bi se pohodniki pridružili srečanju aktivistov Gorenjske, ki ga bo letos prav tako pripravila jeseniška občina. S tem skupnim srečanjem naj bi proslavili tudi 50-letnico vstaje slovenskega naroda. Spremljal naj bi ga bogat kulturni program, v katerem naj bi nastopili vsi vidnejši slovenski zbori in ansambli. Za podrobnosti je sicer še dovolj časa, okvirno pa bo okrog pohoda, zbora aktivistov in proslavljanja 50-letnice vstaje dogovorjeno že te dni na Jesenicah. Tudi o predlogu Velike nagrade Triglava, ki naj bi jo vsako leto podeljevali za najbolj humane akcije, bodo spregovorili. Vsekakor pa so si borci enotni, da s pohodi na Triglav vsako leto nadaljujejo, da bo to postala tradicionalna slovenska, ne le gorenjska akcija borcev in mladih, Triglav kot simbol pa naj ostane sestavni del slovenskega grba, zastave. Želijo pa si seveda tudi, da bi Tolminci tudi v prihodnje sodelovali v pohodih kot tretja podtriglavska občina. ● **D. Dolenc**

SREDNJA TEKSTILNA, OBUTVENA IN GUMARSKA ŠOLA KRANJ P.O.
Cesta Staneta Žagarja 33
64001 Kranj

Odbor za delovna razmerja in varstvo pri delu Srednje tekstilne, obutvene in gumarske šole Kranj ponovno razpisuje dela in naloge

POUČEVANJE MATEMATIKE

za nedoločen čas

Nastop dela 4. 2. 1991.

Kandidati naj prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljejo v 8 dneh.

ISKRA TEL
Podjetje telekomunikacijskih sistemov, Kranj

K sodelovanju vabimo

MLADE INŽENIRJE IN INŽENIRJE

z izkušnjami za razvojna dela na komutacijskih sistemih SI 2000 in EWSD.

Zagotavljamo vam samostojno razvojno raziskovalno delo, možnost za strokovno usposabljanje in napredovanje.

Oglasite se v Iskri TEL pri g. Eli Križnar, tel.: 064/28-861, int. 2823 ali pisno na naslov Iskra TEL, kadrovska služba, Ljubljanska 24/a, Kranj.

I. B ZKL za člane

Zaslužena zmaga Triglava nad NAP

Kranj, 5. januarja — Dvorana na Planini, gledalcev 500, sodnika Džeđilović (Sarajevo), Labrović (Zagreb). Triglav : NAP (Novi Sad) 80 : 76 (42 : 44).

Triglav — Horvat 14, Čarapovič 21, Tadič 14, Bošnjak 20, Šušić 10, Mitič 1.

NAP — Vučurović 16, Maljković 9, Gajić 3, Rebrača 6, Nikolić 19, Milovojša 21, Jovanjčević 2.

V štirinajstem kolu je domači Triglav v dvorani na Planini zasluženo pomagal dobrega tekmeca iz Novega Sada, NAP, in si tako pridobil novi točki. Ekipa NAP je bila po trinajstem kolu na četrtem mestu, saj je zmagovala doma in v gosteh.

Tudi na tekmi v Kranju so bili že na začetku srečanja prepričani, da bodo fante Triglava iz Kranja premagali. Začeli so že tako močno, da so povedli. Vendar je tudi Triglav začel s svojo hitro igro in sta bili ekipi ob koncu prvega dela enakovredni. Gostje pa so bili ob koncu prvega dela le toliko močnejši, da so na odmor odšli z dvema točkama prednosti.

Tudi v drugem delu je bilo srečanje ves čas enakovredno. Povedli so gostje. Razlika ni bila velika in domača peterica jo je uspevala dohitevati. NAP je že vodil s šestimi točkami razlike. Vse je bilo videti, da bo Triglav tokrat srečanje izgubil. Toda ni bilo tako. V finišu tekme so domačini zaigrali tako, da so srečanje dobili s štirimi točkami razlike in zasluženo zmagali.

D. Humer

Felder vodi, Petek peti

Kranj, 7. januarja — Na devetintridesetem pokalu Intersport turneje v smučarskih skokih si je skupno zmago prislužil Nemec Weissflog, drugi je bil Avstrijec Felder, tretji Thoma (ZRN), na sedemnajsto mesto pa je pristal Franci Petek.

Jugoslovanski reprezentantje so na prvih dveh tekmah Intersport turneje začeli slabo. Slabo so začeli na prvi tekmi v Oberstdorfu. Skoraj enako slabo so nato skakali tudi na drugi tekmi v Garmisch-Partenkirchnu. Tudi na olimpijski skakalnici v Innsbrucku našim ni kazalo bolje. Petek je bil po prvi seriji enaindvajseti. Toda v finalni seriji je skočil res odlično in na koncu pristal na sedmem mestu. Zadnja, četrta tekma je bila to nedeljo v Bischofshofnu. Franci Petek je bil v obeh serijah imeniten in se uvrstil na odlično šesto mesto. V prvi seriji je nekaj slabše skočil Ulaga, toda v finalni tekmi je skočil dobro in pristal na štirinajstem mestu.

D. H.

40 let smučarskega doma na Joštu

Priljubljena izletniška točka

Kranj — Smučarski dom na Joštu nad Kranjem je decembra praznoval svojo 40-letnico. Marljivi smučarji iz Kranja so ga zgradili v prvih povojnih letih.

Svečano je bil odprt in izročen svojemu namenu v nedeljo, 3. decembra 1950. Smučarsko društvo Udarnik je začelo graditi svoj dom z zelo skromnimi sredstvi. Denarja je bilo malo, zato pa veliko pridnih rok. Poleg rednih treningov so vsi člani društva pridno gradili tudi dom na Joštu. Na pomoč so jim priskočili tudi pripadniki JLA, člani raznih ustanov in podjetij, pa tudi vozniki - domačini, so pokazali razumevanje za delo kranjskih smučarjev. Na Jošta so člano zvozili 30.000 kosov opeke, 6 m^3 desk in 1320 kg strešne lepenke, cement, salonit itd. Samo člani društva so opravili 54.000 prostovoljnih ur, ostali pa še 6.300 ur. Ves material je bilo potrebno prenesti na ramenih, ker ceste na Jošta še ni bilo. Najbolj zaslužni delavci pri gradnji doma so bili: vodja brigade Miran Napokoj, Čedo Stojanovič, Rajko Starc, Jože Terčon, Ivo Jereb in Bogdan Napokoj. Jubilej so graditelji in sedanji redni obiskovalci Jošta proslavili v soboto, 8. decembra 1990.

V teh 40 letih se je na Joštu precej spremenilo. Alpski smučarji so se preselili na Krvavec, smučarski dom je vedno bolj postajal zbirališče rekreativcev in izletnikov, saj je Jošt daleč najbolj priljubljena izletniška točka ne samo Kranjčanov in okoličanov, pač pa so redni in vedno bolj številni obiskovalci tudi iz ostale Gorenjske in Ljubljane. Vrh Jošta je nedvomno najlepša gorenjska razgledna točka - vidna je vsa Gorenjska tja do Ljubljane.

Na vrhu stoji tudi velika dvostolpna cerkev sv. Jošta, ki predstavlja krono gore.

Zvonovi so se oglašali zadnja desetletja le ob večjih cerkvenih praznikih. Od letošnjega novembra dalje so zvonovi elektrificirani in oznanjajo vsak dan jutro, poldne in večer. Vse to pomeni novo poživitev Jošta, ki dobiva v zadnjih dveh letih povsem novo podobo. SK Triglav je Dom obnovil znotraj in zunaj, na mestu nekdanjega razpadajočega senika je zrasla nova brunarica za mladinska srečanja, lani je bila obnovljena tudi kapela Marije Snežne. Spomladi bo obnovljena in asfaltirana tudi cesta od Stražišča do vrha Jošta. Nato bo prišla na vrsto še obnova fasade cerkve, ki že več let kriči po prenovi. S tem pa bo Jošt dobil povsem novo preobleko. Zato je pričakovati, da bo poslej še bolj privlačen za ljubitelje rekreacije, kulture, narave in cerkvenih obredov.

J. Javornik

Robert Kerštajn, reprezentant v smučarskih tekih

Cilj vsakega športnika je olimpiada

Naši reprezentanci v ženskih in moških smučarskih tekih tudi to zimo ne pričakujeta točk v svetovnem pokalu, saj kljub dobrim pripravam naši tekači še ne morejo konkurirati izkušenim Norvežanom, Švedom, Nemcem, Rusom, Fincem, Italijanom in še nekaterim.

Kranj, 3. januarja - "Smučarski tek je gotovo ena specifičnih športnih zvrsti, kjer je zelo pomembna tradicija. Če se samo spomnim štiritedenskih priprav, ki smo jih imeli pred leti na Švedskem, je hitro jasno, kaj to pomeni. Otroci so tam vse dni na smučeh. Čeprav nimajo načrtnih treningov tja do štirinajstega leta, s tem dobijo izreden občutek za koordinacijo, ravnotežje. Od petnajstega leta naredijo strogo selekcijo med najboljšimi. Pri nas pa je obratno. Pri desetih letih mlade tekmovalce "navijejo" kot avtomobilski motor in pri dvanajstih, trinajstih letih imamo odlične pionirje. Ko pridejo do mladincev, se njihovi rezulati še nekako merijo z ostalimi, v članski konkurenci pa se začne stagnacija, popuščanje. Ostali pa takrat šele naredijo odločilen skok naprej," razmišlja naš dolgoletni reprezentant v smučarskih tekih Robert Kerštajn.

Kranjskogorec Robert Kerštajn teče na smučeh že toliko časa, da je komaj verjeti, da mu je šele triindvajset let. Na smučke ga je postavil oče, ki je bil prav tako jugoslovanski reprezentant v smučarskih tekih in je bil na olimpiadi pred več kot dvajsetimi leti.

"Na smučkah sem pričel teči hkrati kot hoditi. Seveda je bilo sprva vse le igra, kmalu pa so se začele že prve tekme. Tako imam prvo medaljo iz pionirskega državnega prvenstva leta 1977, ko mi je bilo komaj deset let. Težko pa je govoriti o drugih, predvsem svetovnih uspehih, saj jugoslovanski tekači v svetovnem pokalu nimamo točk kot posamezniki. Tako mi največ pomeni medalja iz Univerziade 1987, ki sem jo sicer dobil v štafeti."

Smučarski teki so izrazito individualen šport, pa vendar ste tekači skupaj vsaj tretjino leta. Kako se razumete med seboj in s trenerjem?

"Na leto imamo od sto do stopetdeset dni priprav, včasih še več. Tako drug drugega zelo dobro poznamo in lahko rečem, da smo včasih tudi "siti" eden drugega. Tako skorajda moramo spoštovati drug drugega in imeti določeno distanco, da je vse, kot je treba. Naš trener je Čeh, dr. Jaroslav Honcu. Razumemo se kar dobro, čeprav je bilo lani še boljše kot letos. Ko je lani prišel in prevzel našo reprezentanco, je imel z nami višje cilje, vendar pa v prvih tekmah ni bilo tistega, kar je pričakoval. Tako je letos malo manj zagnan on in s tem tudi mi. Kar pa gotovo ni prav."

Letos vas tekače čaka tudi svetovno prvestvo v Val di Fiemmu, načrtujete pa tudi odhod na univerziado v Sapporo.

"Januarja imamo še tekmo svetovnega pokala na Češkem in državno prvenstvo, potem pa bo vodstvo odločilo, koliko in kateri naj bi šli na svetovno prvenstvo. Težko je sedaj reči, ali bosta to dva ali štirje. V začetku marca pa je univerziada za katero pa sredstva da študentska organizacija, ki ima sedež v Beogradu. Vendar pa le pod pogojem, da imamo možnosti za osvojitev medalje. Glede na to, da imam jaz že medaljo z univerziade, ko smo bili tretji, in glede na to, da konkurenca na univerzijadi ni tako huda, je za novo medaljo nekaj možnosti. Prvi sta seveda Rusija in Češka, nato pa bi bili lahko že mi."

Študiraš na Fakulteti za telesno kulturo v Ljubljani. Kakšni so tvoji načrti?

Seveda bi nekako v dveh letih rad končal študij, potem pa se bom najbrž posvetil trenerskemu poslu. Cilj vsakega športnika, in tako tudi moj, pa je, da bi tekmoval na olimpiadi. Tako vsaj do leta 1992 mislim še tekmovati, za naprej pa težko rečem, veliko je odvisno od razmer v naši smučariji in pogojev za delo." ● **V. Stanovnik**

Tri tekme za Zlato lisico v Kranjski Gori

Veleslalom in dva slaloma za svetovni pokal

Kranj, 7. januarja - Slabo vreme in pomanjkanja snega na Mariborskem Pohorju je botrovalo odločitvi, da se osemindvajseti svetovni pokal za Zlato lisico s Štajerskega preseli v Kranjsko Goro. Organizacijski odbor SK Branik se je odločil, da bodo na sporedu tri tekme in sicer v petek veleslalom, v soboto in v nedeljo pa slalom. V treh tekmah bo nastopilo nad sedemdeset tekmovalk iz sedemnajstih držav, med njimi tudi naše: Veronika Šarec, Nataša Bokal, Katjuša Pušnik, Tanja Šehovič, Urška Hrovat in Andreja Potisk.

Sicer pa so naše smučarke konec tedna nastopile na slalomu evropskega pokala v St. Mihaelu in dosegle lep uspeh. Zmagala je namreč Veronika Šarec pred Katjušo Pušnik, dobro pa se je izkazla tudi mlada Urška Hrovat, ki je bila četrta. Tako se nam že na današnji tekmi v Bad Kleinkirchheimu in tekmah v Kranjski Gori konec tedna obetajo dobre uvrstitve naših smučark.

Smučarji, ki so v Meringenu tekmovali v veleslalomu za evropski pokal, so imeli nekaj težav z vremenom, lep uspeh, peto mesto, je dosegel naš tekmovalec Mitja Kunc, enajsti je bil Robert Žan, dvanajsti pa Matej Jovan. ● **D. Humer**

Drugo odprto prvenstvo Škofje Loke

Partizan Škofja Loka, sekcija za namizni tenis, je tokrat drugič zapored organizirala odprto prvenstvo Škofje Loke v namiznem tenisu. V športni hali Poden je nastopilo 32 igralcev in igralk iz kranjske, tržiške in škofjeloške občine.

Lahko rečemo, da je zmagala rutina nad mladostjo, saj je v finalu zasluženo slavil veteran namiznega tenisa Stane Bec Sava Kranj, pred Petro Fojkar, že dokaj uveljavljeno mlado igralko Merkurja iz Kranja, ki pa je tokrat nastopila za Partizan iz Škofje Loke.

Končni vrstni red: 1. Stane Bec - Sava, 2. Petra Fojkar - Partizan, 3. Andi Ahčin - Jelovica, 4. Manjulov - Križe, 5.-6. Boštjan Rant in Jano Rant - oba Partizan, 7.-8. Janez Starman - Kondor, Tomaž Prevodnik - Partizan itd.

J. Starman

Zimski planinski tečaj

Kranj, 4. januarja - Alpinistični odsek Planinskega društva Kranj organizira to nedeljo, 13. januarja, zimski planinski tečaj. Tečaj bo v domu Kokrškega odreda na Kališču, začel pa se bo ob 8. uri zjutraj. Primeren je za planince, pa tudi za planinske in mladinske vodnike. Udeleženci tečaja bodo izvedeli marsikaj novega, predvsem pa poučnega o zimskem pohodništvu, o gibanju v gorah v zimskem času, o zimski opremi in njeni uporabi, pa tudi o ukrepanju v primeru nesreče, varstvu pred snežnimi plazovi in nevarnostih v gorah. Tečaj se bo predvidoma končal okoli 16. ure. Prijavnina zanj je 200 dinarjev, v ceno pa so vključeni vsi stroški tečaja, ter čaj in enolončnica v koči. Za tečaj se lahko prijavite v pisarni PD Kranj do 10. januarja. Organizatorji tudi opozarjajo, da morajo biti udeleženci tečaja primerno obuti in oblečeni, saj bo tečaj ob vsakem vremenu. Obvezno pa morajo imeti s seboj tudi cepin, dereze in 3 metre pomožne vrvice debeline 6 milimetrov. Za dodatne informacije vprašajte po telefonu 064/22-823. ● **V. S.**

Uspel seminar drsanja

Novembra in decembra smo na Zavodu RS za šolstvo, OE Kranj, v sodelovanju z Zvezo telesnokulturnih organizacij in Društvi pedagogov telesne kulture na Gorenjskem, organizirali poldnevne seminarje drsanja. Pobudo so dali učitelji razrednega pouka, učitelji športne vzgoje in vzgojiteljice v vzgojnovarstvenih organizacijah vseh gorenjskih občin.

Seminar je obsegal praktično delo na ledu in teoretične vsebine. Za učitelje razrednega pouka in vzgojiteljice smo predvajali video kaseto zamejskega Slovenca prof. Alda Rupla, Slovenski jezik skozi gib, za učitelje športne vzgoje pa Nacionalni program športne vzgoje in izvlečke s Kongresa športnih pedagogov Jugoslavije in I. mednarodnega simpozija lani na Bledu.

Udeleženci seminarja so se seznanili z novejšo strokovno literaturo s področja športne vzgoje, od predšolskih do srednješolskih vsebin.

Poudariti moram, da so bili za uspešno uresničitev seminarja drsanja pomembni trije naslednji pogoji: primeren strokovni kader, materialni pogoji za delo in finančna sredstva.

Na Gorenjskem imamo posebno srečo z vsemi tremi dejavniki, s kadrom, z materialnimi pogoji in z zglednim sodelovanjem z ZTKO, ki so finančno podprle seminar.

Pokrito drsališče imamo v Kranju, na Bledu in na Jesenicah. Za učitelje in vzgojiteljice jeseniške občine se bo seminar začel v torek, 8. januarja.

Stroške drsališča in učitelja ter vaditeljev drsanja so poravnale posamezne občinske ZTKO. ● **S.P.**

Hokej

Poraz Jeseničanov v Zagrebu

Hokejisti Jesenic so konec tedna gostovali v Zagrebu pri ekipi Medveščaka in izgubili z rezultatom 4 : 1 (1:0, 2:1, 1:0). Danes, v torek, 8. januarja, Jeseničani gostujejo v Beogradu pri Crveni zvezdi.

Težave pa so bile pri igranju 4. kola 1.B Zvezne hokejske lige, v kateri uspešno nastopa ekipa **Bleda.** Ker sta ekipi Partizana in Vojvodine zahtevali preložitev tekem in se je kasneje zapletlo pri uskajevanju terminov, je bila konec tedna odigrana le tekma med Spartakom in Mladostjo. Bled pa je kljub le trem odigranim tekmam s šestimi točkami še vedno prvi v ligi. ● **V. Stanovnik**

Veleslalom na Soriški planini

Škofja Loka - Smučarski klub Alpetour je na Soriški planini pripravil veleslalom za pionirje in pionirke zahodne regije Slovenije. Nastopilo je 160 mladih tekmovalcev iz Gorenjske in Primorske, ki trenirajo v dvanajstih klubih. Med mlajšimi pionirkami je bila najboljša **Sagadinova** iz SK Alpetour, med mlajšimi pionirji pa **Valenčič** iz Triglava. Pri starejših pionirkah je najboljši rezultat dosegla **Dovžanova** z Jesenic, pri starejših pionirjih pa je bil najhitrejši **Rupar** iz škofjeloškega Alpetoura. ● **P. Pokorn**

Začetek nogometnih treningov

Škofja Loka, 4. januarja - Iz NK Škofja Loka so sporočili, da se treningi pričnejo v soboto, 12. januarja, v Osnovni šoli Cvetko Golar na Trati. Pionirji in kadeti bodo imeli trening od 15.30 do 17. ure, mladinci in člani pa od 17. do 18.30 ure. Treningi bodo v veliki dvorani telovadnice. ● **V. S.**

Smrtni davek na gorenjskih cestah

Lani 38 mrtvih

Kranj, 7. januarja - Lani je na gorenjskih cestah v prometnih nesrečah umrlo 38 ljudi. V primerjavi z letom poprej, ko je bilo mrtvih 52, je gre za okroglo dvajset odstotkov manjši davek. Tudi ranjenih je bilo lani približno sto manj, število hujših nezgod pa je bilo za blizu 80 manjše kot leta 1989. Precejšnjo mero zaslug za to vsekakor smemo pripisati tudi policiji.

»Razen represivno smo v policiji zelo veliko delovali tudi preventivno,« pravi inšpektor Ivan Demšar. **»Praviloma smo bili nosilci številnih akcij za boljšo prometno varnost, medtem ko so drugi člani ostali več ali manj le pri besedah. Pohvalimo lahko le svete za preventivo in vzgojo v cestnem prometu.«**

Klasične črne cestne točke so lani zvodenele. Magistrala je terjala trinajst mrtvih, podobno kot prometno zelo obremenjene ceste, je smrt žela tudi na osamelih lokalnih cestah, denimo, v Poljanski dolini, Besnici, Kokri. Zelo hudih nezgod, v katerih bi življenje hkrati izgubilo več ljudi, lani na Gorenjskem ni bilo. Le v petih nesrečah, če seveda smemo reči "le", sta bila mrtva po dva človeka.

»V primerjavi s prejšnjimi leti prevelika hitrost ni več med glavnimi vzroki nesreč,« nadaljuje inšpektor Ivan Demšar. **»Gotovo so k preokretu precej pripomogli prav policisti, saj je radar tako rekoč vsak dan navzoč na cestah. V ospredje vzrokov nesreč stopa nepravilna stran vožnje (po levi), izsiljevanje prednosti pa tudi alkohol je še vedno navzoč v vsaki tretji do četrti prometni nezgodi.«**

Razen t.i. človeškega faktorja, ki najpogosteje botruje prometnim nezgodam, med vzroki običajno omenjamo tudi slabe ceste in stara, iztrošena vozila. Pri cestah lani na Gorenjskem res nismo napravili bistvenega koraka naprej, razveseljiv pa je podatek o pomladitvi vozil. V Sloveniji je lani speljalo kar 40.000 novih avtov, pretežno zahodne in japonske izdelave, od tega velik del prav na Gorenjskem. Tudi prevozna podjetja so vozne parke opremila s številnimi novimi avtobusi in tovornjaki.

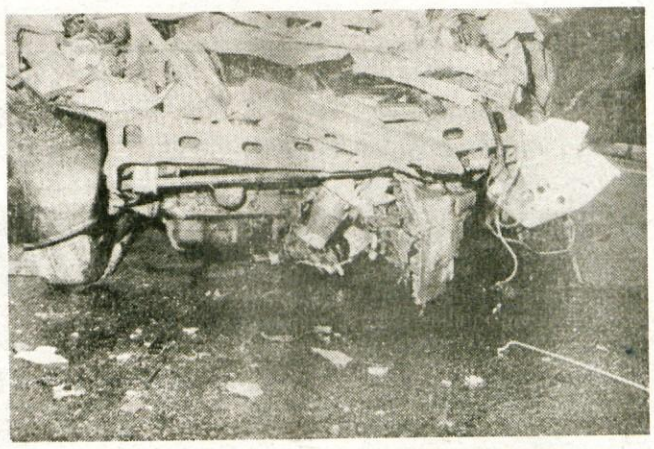

Kazni za prometne prekrške, čeprav so se julija za desetkrat povečale, po oceni Ivana Demšarja trenutno niso dovolj učinkovite. Težko popravljive posledice, ki se bodo poznale dve, tri leta, so lani storili tudi sodniki za prekrške, ko so (pred zvišanjem kazni) zavrgli veliko zadev, v katerih bi sicer postopek stal znatno več, kot bi iztržili od kazni. Prekrškarji se tudi zdaj na vse načine ogibajo kaznovalnim ukrepom, najsi gre za izterjavo denarnih kazni ali "predajo" vozniških dovoljenj. Slovenija, ki je v Beogradu dolga leta zaman ponujala svoje predloge za učinkovitejšo zakonodajo na področju varnosti v prometu, bo z lastno zakonodajo reševala to problematiko, brž ko bo dana ustavna osnova. Žal je tako, da vozniško kulturo še vedno bolj povzdiguje stroga represiva kot preventivno osveščanje voznikov. Prometnih nezgod in kajpak tudi posledic, ki jih je pri nas v primerjavi z razvitimi državami kar za pol preveč, namreč ne kaže meriti le s številom mrtvih in ranjenih. Gre tudi za ogromno škodo zaradi razbite pločevine, zdravljenja ranjenih, njihove odsotnosti z dela, invalidnosti... ● **H. Jelovčan**

Mladi v prometu

Ob lanskem tednu prometne varnosti, posvečenem predvsem mladim, nas je pretresel podatek, da je v zadnjih dvajsetih letih na slovenskih cestah umrlo za 40 razredov otrok oziroma mladoletnikov (1166), razen tega pa je bilo ranjenih še več kot 34.000 otrok.

V nekaterih razvitih deželah, denimo, v sosednji Avstriji, ki si jo tako radi postavljamo za zgled, je prometna vzgoja sestavni del obveznega programa izobraževanja od vrtca naprej. Pri nas ostajamo več ali manj le pri besedah.

Oglejmo si ljubljanski primer; pri zasebnem podjetju Heureka Master so 52 osnovnim šolam v Ljubljani in okolici poslali ponudbo, da bi za učence organizirali tečaj in končni izpit za moped. Odzvala se je ena samcata šola. In ko so pri Heureki naprej raziskovali, ali bi bili učenci, če že šole ne, vendarle zainteresirani za ta pouk, jih je od 525 anketiranih le petina odgovorila pritrdilno. Kar 36 odstotkov jih je odvrnilo, da jih stvar ne zanima, več kot 23 odstotkov pa se jih je izgovorilo, da nimajo časa. Vprašanje, kakšne odgovore bi dobili, če bi jih iskali na Gorenjskem. Bojim se, da ne bistveno drugačne.

Gre seveda le za droben člen v široki paleti vzgoje za večjo prometno varnost mladih. Droben, a pomemben, zlasti če vemo, koliko otrok in mladoletnikov od pomladi do pozne jeseni navija mopede med bloki in zelenicami stanovanjskih naselij, koliko se jih, z varnostnimi čeladami čez roko ali sploh brez njih, ne izvleče iz nezgode zgolj z nepomembnimi praskami.

Težavna najstniška leta so, žal, tudi leta nerazsodnosti, dokazovanja "poguma", nezavedanja posledic za sebe in druge. Lani, denimo, sta na Gorenjskem dva mladoletna voznika, kajpak brez vozniških dovoljenj, za volanoma avtov povzročila hudi prometni nezgodi, v kateri je en mlad človek umrl, deset pa jih je bilo huje ranjenih.

Prometni policisti ne tarnajo zaman, da so oni praviloma glavni in dostikrat tudi edini (poleg svetov za preventivo in vzgojo v cestnem prometu), ki svetovalno ali kaznovalno učijo mlade obnašanja v prometu. Tisti, ki so mladim najbližnji, to je starši in šole, se nevarnosti, ki mladim pretijo na cestah, očitno ne zavedajo dovolj resno. ● **H. Jelovčan**

KRIMINAL

Kraje smuči

Marsikomu, ki se zanaša na poštenost ljudi, se utegne veselje na smučišču preokreniti v jezo. Tatovi smuči so na delu. V sredo, 2. januarja, je izginil par smuči s palicami s stojala na Borovški cesti v Kranjski Gori. Lastnik jih je cenil na 4.500 dinarjev.

V nedeljo, 6. januarja, pa je neznanec zmaknil smuči in palice, vredne 6.000 dinarjev, v hotelu Kompas v Kranjski Gori in s tem zagrenil počitnice smučarju iz Zagreba.

Tatvina v Zapravljivčku

2. januarja zvečer je iz trgovine Zapravljivček v Stražišču, last Milana Bizjaka, tat odnesel izkupiček v znesku 67.419 dinarjev. Policiste iz kranjske postaje in oddelka za zatiranje kriminalitete je z zbiranjem obvestil in iskanjem storilca sled pripeljala do 18-letnega domačina Gregorja P.

Tatič je bil na ogledih v Zapravljivčku že 30. decembra. Tedaj je zmaknil originalen ključ vhodnih vrat, dal napraviti dvojčka, nato pa ključ prinesel nazaj. Istega dne zvečer je nepovabljen vstopil v trgovino, vendar denarja tedaj ni dobil. Naklep je ponovil 2. januarja, ko je bila bera kar znatna. Shranil jo je pri prijatelju, da bi mu bilo življenje lažje, ko bi se vrnil iz JLA. ● **H. J.**

Pohvale gasilcem

Kranj, 4. januarja - Na plenumu Gasilske zveze Slovenije konec lanskega leta so med drugim izrekli priznanja članstvu, ki je požrtvovalno pomagalo pri odpravljanju posledic jesenskih katastrofalnih poplav. Vsem sodelujočim društvom bodo podelili pisne pohvale. V kranjski občinski gasilski zvezi je kar 30 takih društev, katerih 673 članov je skupno opravilo več kot 10 tisoč ur; priznanja bodo društvom izročili na občnih zborih januarja in februarja 1991. V OGZ Kranj pa so posebej ponosni na odlikovanje za hrabrost, ki ga je na plenumu GZS prejel njihov član Anton Rupar iz GD Žabnica za rešitev utapljajoče se vaščanke. ● **S. Saje**

NESREČE

Avto zaneslo na levi pas

V soboto, 5. januarja, ob 8.45 je 38-letna Anica Erjavec iz Ljubljane z R-4 vozila po magistralni cesti proti Podkorenu. Na spolzki in plundrasti cesti v bližini Kranjske Gore je avto začelo zanašati, zdrsel je na levi vozni pas, kjer je trčil v opel, s katerim je pripeljal nasproti 33-letni Ravman Abdin, doma iz Bora. V nesreči je bila huje ranjena sopotnica v katrci Irena Erjavec, stara 18 let, ki so jo odpeljali na zdravljenje v jeseniško bolnišnico.

Trk v križišču

V križišču Ljubljanske, Savske in Vodopivčeve ulice v Kranju je 5. januarja ob 18. uri motorist Miro Krajnik, roj. 1939, iz Kranja, ki je prezrl desno pravilo, izsilil prednost pred voznikom stoenke Tadžudinom Dajićem, roj. 1954, iz Kranja. Vozili sta trčili sredi Ljubljanske ceste, huje ranjenega motorista so odpeljali v jeseniško bolnišnico.

Opekline zaradi elektrike

Zjutraj zadnjega dne minulega leta se je zaradi napake v električni napeljavi opekla po obeh golenih, levi nadlahti in hrbtu 65-letna Antonija Smolej z Bleda. Naslednjega dne jo je v sobi našla vnukinja. Žensko so odpeljali v jeseniško bolnišnico. Blejski policisti so ugotovili, da se je opekla, ko je odprla hladilnik (Gorenje), na katerem je prebijal električni tok. ● **H. J.**

Led na strehi

Kranj, 7. januarja - Vozniki, ki se pozimi odpravljajo na cesto, so se letos že navadili, da je pri sebi v avtu dobro imeti zimske verige, lopatko, metlico in strgalo za sneg. Večina ne zato, ker bi bili naenkrat zelo osveščeni, pa tudi ne zato, ker bi se bali kazni. Slabe izkušnje ob sneženju in poledici so največkrat vzrok, da smo poskrbeli, da je vožnja tudi v zimskih razmerah sploh mogoča, če že ne prijetna.

Drugače pa je s tistim, kar za normalno vožnjo ni nujno potrebno. To pa je čiščenje avta po strehi. Ob padavinah se na strehah, zlasti tovornjakov in večjih vozil, nabere sneg, ki kasneje postane led in je tako celo smrtno nevaren za voznike in sopotnike. Pa ne za tiste, ki se vozijo v tovornjaku, temveč za tiste, ki vozijo za njim. Pogosto sicer ostane le pri poškodbah na avtu, pa vendar je znanih tudi nekaj primerov hodih poškodb.

Mnogi šoferji ne razmišljajo o posledicah svoje malomarnosti, preden se odpravijo na pot z vozilom, ki ga prej niso očistili. Zato pa so v toliko večjem strahu šoferji, ki vozijo za tovornjakom, ki mu vsake toliko časa zleti ledena plošča pred ali na avto. ● **V. S.**

GORENJSKA NOČNA KRONIKA

Obležal v grabnu

Sredi belega dne v nedeljo je v grabnu ob regionalni cesti na Britofu obležal domačin K. L. Možak je očitno preveč nazdravljal svetim trem kraljem. Močno omamljenega je zaneslo v graben, iz katerega ga je rešil klic sovaščanu, ki je obvestil policijo.

Mož trdih pesti

M. S. s Tuga Vidmarja je ob 23. uri poklicala na pomoč može v modrem, da bi jo rešili pred nasilnim možem. Policisti so ugotovili, da se ženska in njen dragi M. sprla in nato še pomerila s pestmi. Kdo je bil močnejši, se kajpak ve. Na srečo šibkejša polovica ni utrpela hujših posledic.

Vesela družba

V četrtek je B. Z. iz Veljka Vlahoviča poklical policijo, ker ga je motilo veseljačenje v stanovanju soseda K. Ta je imel v gosteh nekaj prijateljev, ki so še opolnoči prepevali in razgrajali ter s tem drugim kratili spanec. Zagovarjali se bodo pri sodniku za prekrške.

Udarci brez vzroka

P. V. s Planine je prišel potožil policistom, da ga je na Cesti 1. maja brez razloga napadel in pretepel K. Z. Varuhi reda so pretepača našli in sprašali, potem pa ga prijavili sodniku za prekrške.

Nespodobno obnašanje

K. S. pa je zatožil K. V. z Gosposvetske 11, ki je dopoldne na javnem kraju kričal in se sploh nespodobno vedel do ljudi, ki so hodili mimo. Lepega vedenja ga bo v kratkem podučil sodnik.

NA SONČNI STRANI ALP

Razbitine na odpad

Kdor se pelje po stari cesti mimo Naklega, ne more prezreti asfaltne baze tik pred naseljem, ki je v preteklosti burila duhove zaradi onesnaževanja okolice. Po preureditvi in namestitvi čistilnih naprav je to eden najčistejših tovrstnih objektov v Sloveniji, menijo njegovi lastniki. Žal ni taka tudi okolica baze v Naklem. Na zgornjem robu, tik ob hišah, je namreč odlagališče neuporabnih vozil; kar 17 takšnih in drugačnih pločevinastih strašil se je že nabralo tam. Gre za karambolirana in druga uničena vozila, ki so jih lastniki pustili ob cestah, kranjski cestarji pa so jih "začasno" spravili na to neurejeno odlagališče. Če lastnikom ni mar za svoje "lepotce", bi bilo najbrž pametneje taka vozila takoj odpeljati na odpad, saj samo tja tudi sodijo! ● **Besedilo in slika: S. Saje**

HALO, 93

Kranjski poklicni gasilci so 31. decembra gasili požar v stanovanju na Župančičevi. Ogenj je prišel iz kamina, zagorela so tla. Drugi požar, vendar z manjšo škodo, je izbruhnil v smetnjaku, s tem pa je požarna statistika prejšnjega dne tudi sklenjena. Gasilci so v soboto odpirali stanovanje na Gosposvetski, ker so stanovalci izgubili ključe, razen tega pa so šestkrat tudi prevažali pokvarjene avtomobile do mehanikov. ● **H. J.**

DISKONT
NADA JELOVČAN
GRENC 2, 64220 ŠKOFJA LOKA, tel. 064-632 094

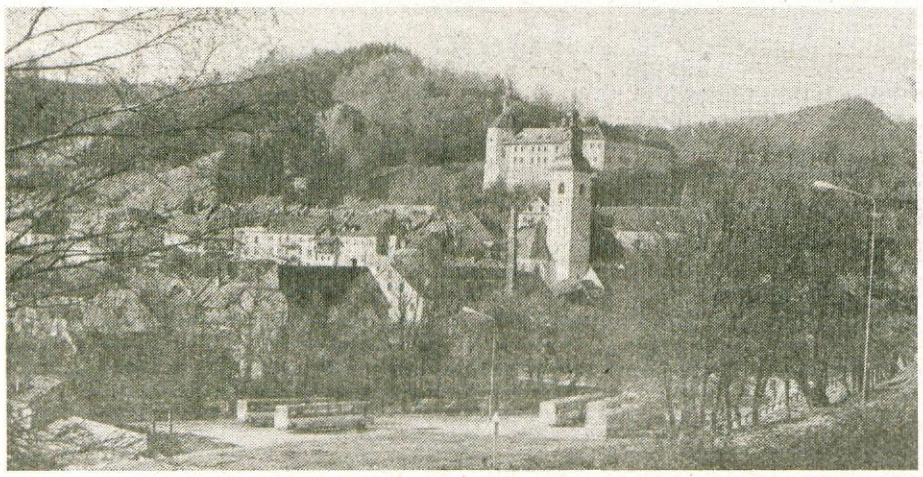

VSEM OBČANOM, PODJETJEM IN USTANOVAM, ČESTITAMO ZA OBČINSKI PRAZNIK

SKUPŠČINA OBČINE ŠKOFJA LOKA

LESNA INDUSTRIJA IN OBJEKTI GRADIS,
KIDRIČEVA 56, 64220 ŠKOFJA LOKA, tel.: 064/632-181

NAŠA PONUDBA:

- NOTRANJA OPREMA IN STAVBNO POHIŠTVO PO NAROČILU
- LESENE OBLOGE, OGRAJNI ELEMENTI IN STOPNICE
- ŽAGAN LES VSEH VRST

NOVOST V PONUDBI

MONTAŽNI KMETIJSKI IN DRUGI GOSPODARSKI OBJEKTI Z MOŽNOSTJO PREMAGOVANJA VELIKIH RAZPONOV (OD 10 DO 20 m) BREZ PODPOR.

OBČANOM ŠKOFJE LOKE ČESTITAMO OB OBČINSKEM PRAZNIKU

ESTETIKA, FUNKCIONALNOST, EKOLOGIJA

Vodilo, ki si ga je za svoj nastop na tržišču privzelo škofjeloško Embalažno grafično podjetje, ne razodeva, da prodajajo samo tisto, kar prvenstveno izdelujejo, to je embalažo, ampak da želijo kompleksno reševati potrebe kupcev po pakiranju, skladiščenju, transportu, prezentaciji njihovih izdelkov.

Zato se ob razvoju tehnološko ustrezne ravni proizvodnje, v kateri je veliko znanja in zmogljivosti svetovnega ranga, postopno uveljavlja ideja o embalažnem inženiringu. Njihova specializacija se zrcali predvsem v usposobljenosti za rentabilno maloserijsko proizvodnjo za posebne potrebe, s čimer sledijo procesom na trgu, na katerem se pojavljajo vedno novi izdelki.

Pri tem poslanstvu bo delavcem EGP zelo dobro služilo računalniško projektiranje, ki ga uvajajo in ob katerega navezujejo široko mrežo oblikovalcev. Žal se je lani povpraševanje po embalaži v nazadujoči industriji zelo zmanjšalo. Slab finančni položaj njihovih kupcev se odraža tudi na poslovanju EGP. Vse stabilizacijske napore v minulem letu so enostransko vgradili v svojo poslovno politiko.

Razdrobljenost, anarhija, ki vlada v njihovi branži, bo zahtevala visoko ceno, pravi Jure Žakelj, v. d. direktorja EGP. V glave ljudi se je zajedla preživetvena logika, ki ovira vsak razvoj. Zato se je tudi proces afirmacije embalaže zelo zaustavil. Stagnantne gospodarske razmere so upočasnile tudi razvoj EGP. Dohitevati so jih začeli številni zasebniki in jim uspešno konkurirajo. Sami vidijo svoj prostor tam, kjer ga zasebniki ne morejo zapolniti. Seveda pa morajo za oboje veljati isti pogoji. V tem primeru se konkurence ne bojijo, ampak vidijo zasebnike kot dobrodošlo dopolnitev njihove ponudbe in tudi kot možne odjemalce.

Med splošnimi pogoji gospodarjenja jih najbolj motijo visoke obremenitve in nelikvidnost, ki lahko potopijo tudi dobra podjetja. Jure Žakelj se zavzema za dosledno uporabo valutne klavzule.

Prepričan je, da se bo proces propadanja stopnjeval, če na globalni ravni ne bo hitro izpeljana privatizacija. V EGP želijo čimprej postati zasebno podjetje, da bi lahko začele veljati ekonomske zakonitosti. Organizirani so že kot delniška družba.

Embalažno grafično podjetje
Škofja Loka
Kidričeva 82
egp

NOVO!
V KRANJU
Mladinska 2
ob nekdanjem
Vino-Pivo

TRGOVINA

BARV, LAKOV, LEPIL, AVTOKOZMETIKE, PRIBORA itd.

ŠIROKA IZBIRA PO KONKURENČNIH CENAH

AVTO ŠOLA ing. HUMAR

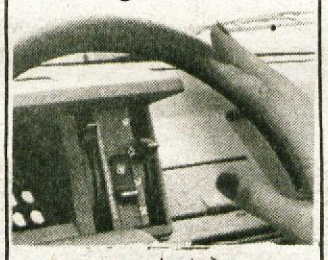

organizira tečaj
CESTNOPROMETNIH PREDPISOV
v kranjski gimnaziji
PRIČETEK TEČAJA BO V PONEDELJEK, 14. 1., OB 17. uri
PRAKTIČNA VOŽNJA - TAKOJ NA VOZILIH R - 5 CAMPUR

INFORMACIJE ☎ 11-035

CENTER SLEPIH ŠKOFJA LOKA
CENTER SLEPIH IN SLABOVIDNIH
dr. ANTONA KRŽIŠNIKA
Stara Loka 31

OBČANOM ČESTITAMO ZA OBČINSKI PRAZNIK ŠKOFJE LOKE

IN ŽELIMO DELOVNIH USPEHOV

Slovenijašport

VSE ZA ŠPORT IN REKREACIJO
VSE ZA LJUBITELJE SMUČANJA

V NOVOODPRTI TRGOVINI SLOVENIJAŠPORT V KRANJSKI GORI

Ul. Slavka Černeta 33

Delovni čas: od 8. - 20. ure, sobota od 8. - 16. ure

Kokra Kranj

OBČANOM ŠKOFJE LOKE ČESTITAMO OB OBČINSKEM PRAZNIKU

METKA Škofja Loka, KOKRA Škofja Loka, ZALA Gorenja vas, Slon Žiri, Novost Žiri, Kokra Žiri

MALI OGLASI

27-960
Cesta JLA 16

Vse naše naročnike oziroma oglaševalce obveščamo, da male oglase sprejemamo non - stop 24 ur dnevno preko avtomatskega odzivnika, na tel. št.: 27-960. Uradne ure za sprejem malih oglasov v Upravi ČP Glas, C. JLA 16, Kranj: vsak delavnik od 7. do 13.30, ob sredah pa do 16.30.
Se priporočamo!

APARATI STROJI

Prodam TRAKTOR Univerzal, star 5 let, pogon na vsa kolesa, s čelnim nakladačem, MLATILNICO Krobath, na delno čiščenje in KRAVO simentalko, ki bo tretjič telila. Vrhovnik, Apno 11, Cerklje, ☎ 42-474 49

Prodam industrijski ŠIVALNI STROJ Singer. ☎ 79-917 55

Poceni prodam barvni TV. ☎ 25-935 86

Ugodno prodam ŽAGO za razrez hlodovine, na 1 list. ☎ 65-518 88

SILOREZNICO Speiser, z nizkim dvižnim koritom in motorjem, prodam. Sr. vas 55, Šenčur 104

Prodam 4 leta star PRALNI STROJ Candy. ☎ 39-352 107

Prodam motorno ŽAGO Husqarna. Jože Zaplotnik, Zg. Veterno 1, Tržič (Cevarna Rog, Križe) 111

Prodam termoakumulacijsko PEČ. ☎ 51-424 117

GRADBENI MATERIAL

Prodam 2 kub. m. suhih hrastovih DESK, deb. 3 cm. ☎ 57-241, popoldan 83

NEMŠČINA ZA ZAČETNIKE
- 30-urni tečaj za odrasle ob petkih in sobotah

Inf. po tel. 622-942, Kon

KUPIM

Kupim 2.000 kg baliranega SENA. Narat, Grosova 7, Kranj 39

Kupim GARSONJERO brez centralnega ogrevanja, na Gorenjskem. Plačilo v devizah. ☎ 9943-4238-8303 (Ivana) 44

Iskra Inženiring kupi STANOVANJE v Kranju, velikosti približno 35 kvad. m., s centralnim ogrevanjem, po možnosti v Šorlijevem naselju ali na Planini. ☎ 28-861, int. 31-11 91

LOKALI

V najem vzamem LOKAL, na Bledu ali Radovljici, primeren za tekstilno trgovino. Informacije na ☎ 74-831 ali 78-458 84

Najboljšemu ponudniku oddam v najem PROSTOR, velikosti približno 30 kvad. m., za mirno obrt ali skladišče. Plačilo v naprej! ☎ 27-506 48

MOTORJI KOLESA

SUZUKI 1.0 GL, svetlo metalne barve, popolnoma nov, prodam. Informacije na ☎ 74-327, zvečer, od 20. do 21. ure 115

OBVESTILA

VODOVODNO INSTALACIJO NA NOVI HIŠI (tudi razne predelave, popravila), vam naredim kvalitetno in solidno, z garancijo. ☎ 28-427 4

J & J TV - VIDEO - HI-FI SERVIS Smledniška 80, Kranj. POPRAVLJAMO vse vrste TV, video in audio aparatov. ☎ 39-886 69

OSTALO

Tri ženske KOSTIME, z dvema kriloma, za manjšo postavo in še druga OBLAČILA, prodam za 1.000,00 din. ☎ 061/553-330 57

Prodam SENO in OTAVO. Šifra: SENO 61

Ugodno prodam sestavljivo OPREMO za trgovino, izdelava Jemc, Bled. Informacije na ☎ 84-167 94

PRIDELKI

Prodam neškropljena JABOLKA - voščenke in bobovec. Cena od 5,00 do 7,00 din za kg. Janko Kalan, Zg. Besnica 74, ☎ 40-613 113

POSESTI

Na lepi lokaciji v Križah pri Tržiču prodam PARCELO, velikosti približno 900 kvad. m. ☎ 51-024, zvečer 79

Prodam GARAŽO v garažni hiši pri Pokopališču v Kranju. Informacije na ☎ 42-676, popoldan 93

V najem oddam GARAŽO na Planini, v Vrečkovi ulici - Kranj. Ostale informacije na ☎ 22-835 95

DISKOTEKA PRIMADONA
ČP
NA TREBIJI

STAN. OPREMA

Prodam rabljene KUHINJSKE ELEMENTE z nerjavečim koritom, kombiniran ŠTEDILNIK ter kombiniran HLADILNIK. Informacije na ☎ 621-949, po 13. uri 68

STANOVANJA

V Kranju nudimo SOBO. ☎ 068/87-367, od 16. do 17. ure 46

VOZILA

Prodam Z 101, letnik 1973. Mandeljčeva 14, Kranj 40

Prodam JUGO GX 1.1, letnik 1988, SUZUKI GHX 750, letnik 1981 in Z 101, letnik 1981, po delih, MOTOR 6.000 km po generalni. ☎ 79-553 50

Prodam nov VPLINJAČ za Z 101, TELEFON Iskra, vlečno KLJUKO za kombi IMV ter tovorno PRIKOLICO za osebni avto. ☎ 79-994 52

OBVESTILO

V našem časopisu ste zasledili oglas objavljen pod **"šifro"**. Naročnik je s takim oglasom plačal anonimnost, zato Vam njegovega naslova ne moremo posredovati. V stik z njim lahko stopite tako, da na naš naslov odpišete, na kuverto pa natančno označite **naziv šifre**, nakar bo naročnik takega oglasa sam navezal stik z Vami, če bo to želel. V pismu pa lahko napišete vse, kar Vas glede takega oglasa zanima oziroma kaj Vi ponujate oglaševalcu.

Veliko uspeha Vam želi ČP Glas

Prodam GOLF diesel, letnik 1987. Vilfan, Dobropolje 5/b, Brezje 54

Prodam Z 750, neregistrirana, v voznem stanju. ☎ 39-912 56

Za 5.000,00 din prodam Z 101. Mihelič, Podbrezje 168, Duplje 58

Prodamo dva avtomobila JUGO 55 Skala, letnik 1990. Informacije na ☎ 22-891 ali 27-481 60

Prodam FIAT 132 - 1.800, letnik 1978. Cena po dogovoru. Blažič, Zl. polje 3/a, Kranj (Gradbinčevo naselje) 63

Ugodno prodam Z 750, letnik 1977. ☎ 41-514 65

Prodam LADO 1600, letnik december 1980, potrebna manjšega popravila. Cena po dogovoru. Ludvik Počič, Brode n.h., Škofja Loka 66

Prodam Z 101, letnik 1980. Mauko, Cankarjeva 4, Radovljica 71

Prodam R 4, letnik 1977 in REZERVNE DELE. ☎ 11-793 76

Prodam Z 101 Mediteran, letnik 1979, lepo ohranjena, z dodatno opremo. Cena po dogovoru. Lavrič, Koritenska 1, Bled 77

Prodam Z 750, starejši letnik, registrirana do novembra 1991. ☎ 622-427 81

Prodam zelo ohranjeni zimski GUMI, dim. 175 x 70 R 13. Cena 1.000,00 din. ☎ 45-160 82

Ugodno prodam JUGO 45 Koral, letnik 1989 in čevljarski SEKALNI STROJ. ☎ 58-356 87

Prodam AUDI 100 5 E, letnik 1978. ☎ 12-188 89

JUGO 45 Koral, letnik december 1989, registriran januarja 1990, prevoženih 13.000 km, ugodno prodam. ☎ 621-475 90

Prodam MERCEDES 200 D, letnik 1985. ☎ 22-464 108

GOLF diesel, bele barve, star 2 leti, 32.000 km, prodam. ☎ 78-154 118

Prodam Z 101, letnik 1977, ohranjena, registrirana do novembra 1991. ☎ 24-631 119

ZAPOSLITVE

PODJETNIKI IN OBRTNIKI! Za vodenje poslovnih knjig, izdelavo zaključnega računa ter davčne napovedi; pokličite na ☎ 24-971 21

DELO na vašem domu, delovne izkušnje niso potrebne! Pošljite kratek življenjepis in kuverto z vašim naslovom ter znamko, nato boste dobili potrebna navodila. Katarina Zupančič, Boh. Bela 91, 64263 Bohinjska Bela 26

Iščem uspešna KOMERCIALNA ZASTOPNIKA z lastnim prevozom, za prodajo knjižnega prvenca. Provizija 30 odstotkov ali 1.000 do 2.000 DEM mesečno. Ponudbe z življenjepisom pošljite na oglasni oddelek. Šifra: POŠTENO DELO - DOBRO PLAČILO 41

Zasebno podjetje išče ELEKTROTEHNIKA z nekajletno prakso. Pisne ponudbe pošljite na naslov: "Le-tehnika", Hrastje 75, Kranj 43

DELO na vašem domu! Delovne izkušnje niso potrebne. Pošljite kratek življenjepis in kuverto z vašim naslovom ter znamko, nato boste dobili potrebna navodila. (Pakiranje kuvert - 1 kuverta 7,00 din). Helena Tolar, Alpska 7, 64260 Bled 51

Expleo G&A
tel. 24-971
uradne ure: pon., sre., pet. od 10. - 12. ure
to., čet. od 17. - 19. ure
posredovanje
pri prodaji in nakupu, najemu in oddaji nepremičnin in vozil!
Vpis v evidenco je **brezplačen!**

Za knjigi Narediš sam in Lepota ženske, potrebujemo še nekaj ZASTOPNIKOV. Informacije na ☎ 50-846 62

Takoj zaposlimo KV KUHARICO. Gostilna "Turist", Črnivec, ☎ 79-970 64

Sprejmem serijsko ŠIVANJE ženske konfekcije na dom. ☎ 70-331 70

Zaposlimo dve NATAKARICI (ena z znanjem nemškega ali italijanskega jezika), kuhinjsko POMOČNICO in SOBARICO. Informacije osebno v Domu Planica ali ☎ 88-418 72

Gostišče "Mojca" v Bohinju zaposli NATAKARICO. OD po dogovoru. Informacije na ☎ 721-031, vsak dan po 12. uri 73

Iščemo GOSPODINJO - upokojenko, ki bi hotela skrbeti za naše starše na Gorenjskem. Šifra: BLEJSKO JEZERO 92

Zanimivo delo in odličen zaslužek vam omogoči PRODAJA novega knjižnega artikla. ☎ 57-459, po 13. uri 96

Honorarno zaposlimo izkušenega PRODAJALCA - PRODAJALKO v trgovini z elektro materialom. ☎ 77-133 97

Iščemo upokojenko za NEGO starejše osebe. Nudimo sobo, hrano in primerno plačilo! ☎ 24-775 103

Modelni MIZAR išče delo. Naslov v oglasnem oddelku. 110

Iščem DELO na dom, imam prostor, 3-fazni tok, telefon in poseben vhod. Šifra: ČAS 116

ŽIVALI

Prodam BIKCA SIMENTALCA, starega 7 dni. Zg. Duplje 42

Prodam KRAVO, breja, mlada frizijka. Bodovlje 9, Škofja Loka 37

Ugodno prodam 6 let staro KRAVO. Narat, Grosova 7, Kranj 38

Iščemo PERZIJSKEGA MAČKA - samca, sive, bele ali črne barve, za paritev. ☎ 38-476 42

Prodam dobro KRAVO po tretjem teletu. Zalokar, Sp. Gorjuše 12, Boh. Bistrica 47

Prodam polovico mlade KRAVE. ☎ 70-045 53

Prodam KRAVO za zakol ali zamenjam za telico. ☎ 801-637 59

Prodam 14 dni starega BIKCA. Podbrezje 53, Duplje 67

Prodam KRAVO, ki bo v kratkem telila. Voklo 20, Šenčur, ☎ 49-527 74

Oddam KOKERŠPANJELA - psičko in mladiča, dobrim ljudem. Sebenje 50/b, Križe, ☎ 58-030 78

Prodam 7 mesecev brejo TELICO. Cuznar, Rateče - Planica 113 80

Prodam PRAŠIČA za zakol, krmljen z domačo krmo in 1 leto starega BIKCA, za nadaljno rejo. ☎ 45-434 85

Prodam dva BIKCA, stara 1 teden in 3 tedne. Mavčiče 109 99

Prodam PRAŠIČA za zakol. Polica 1, Naklo 100

Prodam polovico MESA mladega bika. ☎ 66-234 101

Prodam PRAŠIČA za zakol, težkega 130 kg. Cegelnica 1, Naklo, ☎ 48-648 102

Prodam mlade KUŽKE mešančke. ☎ 631-003 105

Prodam mladiče in dve leti staro PSICO - nemški ovčar. ☎ 68-662 106

Prodam sveže SVINJSKO in GOVEJE MESO. Goriče 7, Golnik 109

Prodam 10 dni starega TELETA. Suha 38, Kranj 112

PRAŠIČKE, težke od 20 do 40 kg, KRAVO s teletom, VEZI in VRATA za peč, prodam. Fujan, Hraše 5, Smlednik 18550

v prodajalnah Kokre
Kokra Kranj
Posezonska razprodaja od 10. do 14. 1. 1991
moška, ženska in otroška konfekcija
znižane cene do 40 %

ZAHVALA

V 86. letu nas je zapustila naša draga mama, stara mama, babica, prababica in teta

JOŽEFA RAKOVEC

roj. Pretnar

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, dobrim sosedom, prijateljem in znancem za vsestransko pomoč, za izrečena sožalja, darovano cvetje in spremstvo na njeni zadnji poti. Lepa hvala zdravnikoma iz Z. D. Radovljica. Hvala tudi gospodu župniku v Podbrezjah in pevcem iz Podnarta za lepo opravljen pogrebni obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoči vsi njeni

Podnart, 6. januarja 1991

MATERI! besede slovesa
Zgodaj ste izgubili mamo.
Vseskozi ste jo pogrešali.
Življenje vam ni bilo lahko.
Zaspali ste z besedami na ustnicah.
Mama ! — Mama! — Mama! —
Za vedno ste odšli k njej, — v njeno naročje.
Izpolnila se vam je skrita želja.
Ne boste nikdar več čutili ne bolečin, ne trpljenja.
Naj vam bo lahka zemlja slovenska!

ZAHVALA

Ob smrti naše drage mame, stare mame, prababice

MARIJE DOLHAR

rojene Kuralt, iz Predoselj 21

se iskreno zahvaljujemo vsem ženam, ki so jo obiskovale, jo tolažile in vlivale novega upanja. Zlasti se zahvaljujemo dr. Bajžlju, častiti sestri in gospodu župniku za izkazano skrb, nego in duhovno tolažbo. Zahvaljujemo se sosedom Tomaževčevim in Kovačevim za pogoste obiske na domu. Zahvaljujemo se tudi vsem, ki so se poslovili od nje, nam izrekli sožalje in nas bodrili v žalostnih trenutkih, izkazovali pomoč in darovali cvetje. Hvala vsem za spremštvo na njeni zadnji poti.

Še enkrat vsem in vsakomur hvala.

Vsi njeni

ZAHVALA

Ob smrti naše drage máme, babice, prababice, sestre, tete in tašče

JUSTINE ROTAR

roj. Globočnik

se iskreno zahvaljujemo sosedom, sorodnikom, znancem, prijateljem in vaščanom iz Moš, ki ste nam v težkih trenutkih pomagali, nam izrekli sožalje, podarili cvetje in sveče. Posebna zahvala dr. Notarjevi za zdravljenje na domu. Zahvala vsem članom ZB Smlednik, posebej pa govorniku za lepe besede pri odprtem grobu. Hvala Društvu upokojencev Smlednik. Spoštovanje in hvaležnost izrekamo g. župniku iz Smlednika za lepo opravljen pogrebni obred. Še enkrat iskrena hvala vsem, ki ste jo pospremili na njeni zadnji poti.

ŽALUJOČI: Vsi, ki smo jo imeli radi

Moše, 25. decembra 1990

ZAHVALA

Ob prerani izgubi dragega moža in očeta

JANEZA DEMŠARJA

se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste nam v težkih trenutkih stali ob strani, nam pomagali, darovali cvetje ter ga pospremili na njegovi zadnji poti. Hvala g. župniku iz Poljan za izredno lepo opravljeno pogrebno svečanost, pevcem za lepo zapete žalostinke in trobentaču za ganljivo zaigrano »Tišino«. Posebej se zahvaljujemo ribičem RD Visoko, ki ste ga nosili na njegovi zadnji poti in se od njega poslovili s prelepimi besedami. Zahvaljujemo se tudi njegovim sodelavcem iz LTH za prav tako lep poslovilni govor. Še enkrat hvala vsem, ki ste ga imeli radi in se tako lepo poslovili od njega.

HVA LA!

ŽALUJOČI: žena Draga in sin Jani z družino

Log, januarja 1991

Strategija delovanja sindikata v zvezi s "programiranimi stečaji"

(Povzetek sklepov seje predsedstva Sveta kranjskih sindidkatov z dne 20. 12. 1990)

V zadnjem času se tudi na Gorenjskem vse pogosteje srečujemo s primeri stečajev podjetij, ki jih je po nekaterih skupnih značilnostih mogoče uvrstiti v kategorijo t.i. programiranih stečajev. Pojavljajo se sicer različni pristopi, v osnovi pa gre v glavnem vedno za naslednje temeljne značilnosti:

a) zaradi nepravočasnega reševanja problema presežnih delavec in sprejetja drugih ukrepov za sanacijo poslovanja (preusmeritev proizvodnje, opuščanje neperspektivnih programov itd.) se podjetje znajde v položaju, ko se je potrebno nemudoma odločiti za alternativo stečaja celotnega podjetja ali pa rešitve vsaj zdravega jedra podjetja pred stečajem;

b) iz "zdravega jedra" podjetja se s pretežnim delom premoženja podjetja in prehodom manjšega števila delavcev ustanovi novo podjetje, preostanek podjetja (staro podjetje, ki obstaja bolj ali manj le še kot "podjetje na papirju") z vsemi presežnimi delavci pa gre v stečaj;

c) eden glavnih ciljev takšnega stečaja je optimalno hitra, enostavna in za podjetje cenena rešitev problematike presežnih delavcev.

Močne težnje ekonomsko šibkih podjetij po hitrem reševanju presežkov delavcev preko programiranih stečajev so ekonomsko gledano dokaj normalna posledica naše veljavne zakonodaje, ki zaenkrat podjetjem v tem smislu resnično nalaga nesorazmerno velik del bremena. Dolžnost plačevanja 100-odstotnega nadomestila OD presežnim delavcem za dobo 2 let bi brez dvoma lahko kmalu in do konca ekonomsko izčrpala prav vsako podjetje z nekoliko večjim številom takšnih delavcev. Kljub vsemu pa v sindikatih na programirane stečaje v prihodnje ni mogoče več pristajati najmanj iz treh razlogov:

1. v kratkem bo sprejeta novela zakona o delovnih razmerjih, ki večji del bremena zagotavljanja ustrezne socialne varnosti presežkov delavcev vendarle prenaša s podjetij na državo;

2. dolgoročni makroekonomski učinki reševanja problematike presežkov delavcev preko programiranih stečajev so močno vprašljivi;

3. v primeru programiranega stečaja gre za očitno kršitev zakonskih pravic presežnih delavcev.

Po določilih osnutka novele zakona o delovnih razmerjih bo lahko presežnim delavcem prenehalo delovno razmerje že po 6 mesecih, poleg tega pa bo pri financiranju programa reševanja presežnih delavcev tako kot že doslej pod določenimi pogoji sodelovala država (do 50 odstotkov) s sredstvi skupnosti za zaposlovanje. Breme reševanja te problematike bo za podjetja torej bistveno lažje kot doslej. Dejstva, da si v naših ekonomskih razmerah zaradi nevarnosti in hudih povratnih negativnih posledic morebitne socialne eksplozije enostavno še ne moremo čez noč privoščiti dosledne uresničitve sicer zdravega tržnega načela, da je skrb za socialni položaj presežnih delavcev v celoti le stvar države in ne podjetij, se očitno dobro zaveda tudi zakonodajalec. Zato kljub vsemu tudi pušča vsaj del tega bremena še vedno na podjetjih samih. Gledano s tega vidika so v primeru programiranega stečaja presežni delavci, ki takoj ostanejo "na cesti", nedvomno prikrajšani za vse tiste pravice, ki bi jim jih v postopku rednega reševanja sicer moralo zagotoviti podjetje. Ker pa podjetje, ki so ga programirano spustili v stečaj, običajno niti nima več omembe vrednega premoženja za stečajno maso, so ti delavci navadno izigrani tudi kot morebitni upniki stečajne mase oziroma stečajni upniki v smislu 140. člena zakona o stečaju.

Stvar zakonodajalca in ne sindikata je rešitev vprašanja ekonomsko smotrne porazdelitve bremena zagotavljanja socialne varnosti presežnih delavcev med podjetja in državo. Dokler bo zakonodajalec presežnim delavcem določene pravice (npr. nadomestilo OD za dobo 6 mesecev) priznaval še vedno v breme podjetja in dokler bo programirani stečaj pomenil očitno izigravanje teh pravic, pa bo sindikat tovrstne stečaje ne glede na takšno ali drugačno ekonomsko logiko primoran obravnavati kot nezakonito dejanje. Zato bo celotno njegovo delovanje v zvezi z obravnavano problematiko temeljilo na izhodišču, da presežni delavci v nobenem primeru ne smejo biti prikrajšani za svoje zakonsko zagotovljene pravice. V tem pogledu bo delovanje sindikata temeljilo predvsem na naslednjih usmeritvah:

1. Najučinkovitejše zavarovanje zakonitih pravic presežnih delavcev prav gotovo predstavlja pravočasna preprečitev programiranega stečaja in preusmeritev reševanja problematike presežnih delavcev na redne poti, predvidene z zakonom. Tovrstno delovanje sindikata v obliki opozoril, zahtev in predlogov vodstvu podjetja, vključevanja pristojnih družbenih institucij (npr., družbenega pravobranilca samoupravljanja) in drugih ustreznih ukrepov je seveda možno in smiselno le v primerih, ko podjetje še ni ekonomsko zavoženo do te mere, da ne bi bilo sposobno z zdravim jedrom preživeti takšnega načina postopnega reševanja presežkov delavcev.

Posebno pozornost bo sindikat namenil pravicam delavcev, ki trenutno kot začasno presežni čakajo na delo doma, dejansko pa je zanje že danes jasno, da so v resnici trajno in ne le začasno presežni. Večina podjetij namreč iz razumljivih razlogov (nižje nadomestilo OD) v pričakovanju nove, zanje ugodnejše zakonodaje pod krinko začasnih presežkov v bistvu skriva trajne presežke. Ko bodo ti delavci tudi formalno opredeljeni kot trajni presežki, bo sindikat moral zahtevati, da se jim za nazaj priznajo materialne pravice (30 odstotkov razlike v nadomestilu OD), za katere so bili kot začasni presežki prikrajšani v primerjavi s trajnimi.

2. V večini podjetij, v katerih se sedaj pripravlja programirani stečaj, pa je položaj ekonomsko že tako kritičen, da bi bilo vztrajanje na preprečitvi takšnega stečaja popolnoma nesmiselno. Privedlo bi namreč lahko le do tega, da ne bi bilo več mogoče rešiti niti zdravega jedra podjetja, s čimer bi izgubili prav vsi. V teh primerih je treba zakonite pravice presežnih delavcev zavarovati tako, da:

- se (preden dejansko pride do stečaja) natančno dogovori poimenski spisek delavcev, ki bodo dobili zaposlitev v novoustanovljenem podjetju:
- preostalim delavcem, ki bodo ob stečaju ostali "na cesti", novoustanovljeno podjetje v obliki izdaje obveznic (izplačljivih v določenem roku, ko se bo to podjetje ekonomsko postavilo na noge) ali na drug ustrezen način že pred stečajem zagotovi neke vrste odpravnino v višini protivrednosti nadomestil za 6 mesecev, ki bi jim pripadala kot presežnim delavcem v primeru rednega postopka reševanja. Takšne zahteve presežnih delavcev, ki bi sicer ob stečaju ostali praznih rok, so prav gotovo popolnoma utemeljene. Novoustanovljena podjetja bodo namreč nastala iz premoženja prejšnjih, ki so ga soustvarjali tudi ti delavci. Za svoje pravice pa so bili izigrani prav na račun novega podjetja.

3. Če je do stečaja že prišlo in gre za programirani stečaj, bo sindikat v imenu presežnih delavcev, ki so bili na ta način prikrajšani za zakonite materialne pravice, enake zahteve kot pod prejšnjo točko uveljavljal pred sodiščem v obliki terjatve iz stečajne mase ali nasproti novoustanovljenem podjetju. Glede na veljavno zakonodajo je uspeh uveljavljanja tovrstnih terjatev sicer dokaj vprašljiv, vendar pa bo s tem potrebno vsekakor poskusiti. Ali je dejansko šlo za programirani stečaj pa bo treba v teh postopkih reševati kot predhodno vprašanje v vsakem primeru posebej.

Mato Gostiša

Jakob Štabuc:

Predilnica ne sme umreti

Tržič, 7. januarja - Novi vodstveni team tržiške BPT bo poskušal ustaviti stečajni postopek, vendar za to nujno potrebuje finančno pomoč v višini 20 milijonov dinarjev. Obetajo si pomoč bank in republike. Italijanski partner še vedno aktualen.

Tudi novo vodstvo se zaveda, da je treba ohraniti tovarno živo, je bilo poudarjeno na včerajšnji tiskovni konferenci v BPT. Stanje je še naprej kritično. Ta teden bodo skušali izplačati delavcem preostanek osebnega dohodka za november (dobili so po 2.000 din in za 1.000 din v prehrambenih artiklih) in del decembrskega. Najpomembnejša naloga novega 3-članskega teama vodstva - vsi so pogodbeni sodelavci - je ustaviti stečajni postopek. Pripravljeni program v prvem delu točno definira, kaj je potrebno storiti na področju proizvodnje, na področju trženja in financ. Na osnovi tega programa bodo te dni vzpostavili stik z republiškimi organi, bankami in z upniki BPT, da bi skupaj našli rešitev za ustavitev stečajnega postopka.

"Osnovno vprašanje, ki se poleg izplačila osebnih dohodkov trenutno trenutno postavlja pred vodstvo, so tehnološki presežki. Predvideno je, da bi letos bilo v BPT zaposlenih 766 delavcev. Vendar je ta številka še vedno previsoka: rešitev bo treba iskati za okrog 200 delovnih mest. Nimamo namena, da bi delavce preprosto metali na cesto," pravi **v. d. direktorja Jakob Štabuc,** "v BPT bomo morali izkoristiti tovarniške površine za povsem novo proizvodnjo, ki nima nobene povezave s tekstilno branžo. To bo zelo pomembna naloga, ki pa je ne bo mogoče uresničiti v zelo kratkem času, vendar je s tem nakazana realna perspektiva za BPT.

Doseči moramo, da BPT dobi finančni vložek v višini okrog 20 milijonov dinarjev, da bi tovarna lahko normalno delala, da bi tekoče izplačevali osebne dohodke. To ni velik denar, moramo pa pripraviti program, ki bo trden in resnično uresničljiv in bo izkoristil vse možnosti, ki jih BPT ima. Predilnica ima štiri svoje hidroelektrarne, ki 100-odstotno pokrivajo potrebe tovarne in elektriko še oddajajo v omrežje, ima velik stanovanjski fond, velik kamp in počitniški objekt v Poreču, več parcel po Tržiču in okolici. Vse to je treba vzeti v račun, marsikje tod so tudi možnosti za zaposlitev tovarniških delavcev. Ima pa tudi interesanten, živ trg. Še vedno je aktualen italijanski partner; z njim bomo imeli razgovore 23. januarja. Najprej pa se bomo pogovarjali z domačimi bankirji in ministrom za gospodarstvo. Moramo najti skupno rešitev, kajti BPT je usodnega pomena za Tržič, ima pa tolikšni kapital, da so vsi ti problemi a pravo mero razumevanja brez dvoma rešljivi." ● **D. Dolenc**

Dražja elektrika

Kranj, 7. januarja - Z novim letom je dražja tudi elektrika, vendar se je za gospodinjstva podražila le za 4,5 odstotka namesto predlaganih 15 odstotkov, saj so jo po priporočilu slovenske vlade odložili do 1. aprila, ko bo začela veljati poletna tarifa in bomo podražitev lažje prenesli.

Pri dvotarifnem merjenju kilovatna ura zdaj v času višje dnevne tarife stane 1,46 dinarja, v času nižje nočne pa 0,73 dinarja. Pri enotarifnem merjenju pa je kilovatna ura po 1,16 dinarja. Za obračunsko moč glavne varovalke v gospodinjstvih pa je treba plačati 10,80 dinarja za kilovat.

S 1. aprilom pa se bo elektrika podražila za 14,8 odstotka. Ker bo tedaj začela veljati nižja poletna tarifa, se bo v bistvu pocenila. Pri dvotarifnem merjenju bo višja dnevna tarifa znašala 1,12 dinarja za kilovatno uro, pri nižji nočni pa 0,56 dinarja. Pri enotarifnem merjenju pa bo kilovatna ura po 0,88 dinarja. Kilovat energije na glavni varovalki pa bo stal 8,30 dinarja.

Kranj, januarja - Kdor je decembra nakupoval v Jeans klubu Petrič v Kranju, je dobil bon za nagradno žrebanje, ki je obetalo pet privlačnih nagrad. Prvo nagrado, barvni TV sprejemnik Sony 51 cm, je žreb te dni prisodil Katarini Pagon iz Škofje Loke. Drugo, bon v vrednosti 2.000 dinarjev, je dobila Ana Pungeršek iz Ljubljane, tri preostale nagrade, bone v vrednosti 500 dinarjev, pa Nada Jerič iz Besnice, Milena Grčar iz Cerkelj in Damjan Bukovšek iz Medvod. Na sliki: Vanja Petrič izroča televizor prvonagrajeni Katarini Pagon. - Foto: G. Šinik

Karitas obdaroval Krivčevo družino iz Davče

Škofja Loka, 7. januarja - V soboto popoldne je predstavnik Karitasa Miro Teržan izročil družini Tineta Kejžarja, po domače Krivca, iz Davče ček za 80.000 šilingov.

Denar so za prizadete v novembrskih poplavah zbrali v koroškem Karitasu. Izročitvi čeka, ki so ga bili Krivčevi nadvse veseli, sta prisostvovala tudi dr. Janez Gril iz Družine in predsednik škofjeloškega izvršnega sveta Vincencij Demšar. Krivčeve so v Karitasu izbrali na priporočilo predsednika krajevne skupnosti Davča Lojzeta Jelenca.

V družini, kjer za služi samo gospodar Tine Kejžar, je šest otrok; dva se šolata v Škofji Loki, eden v Železnikih, trije pa so še doma. Poplava je na več mestih odnesla pot, ki vodi do njihove hiše. Ena, krajša, je še razdrta, tako da bo Karitasov denar prišel več kot prav za popravilo. Če ga bo le kaj ostalo, je dejal Tine Kejžar, ga bodo vložili za dokončanje hiše, ki je že pod streho in zaprta. ● **H. J.**

V petek, 18. januarja, ob 19. uri
bo v hotelu Creina v Kranju
prva letošnja
GLASOVA PREJA
Na temo
SLOVENIJA PO PLEBISCITU
se bosta pogovarjala
predsednik slovenske skupščine
dr. France BUČAR
in voditelj Glasovih prej
Viktor ŽAKELJ
Pokličite po telefonu 21-860 ali 21-835 in rezervirali Vam bomo sedež v restavraciji!

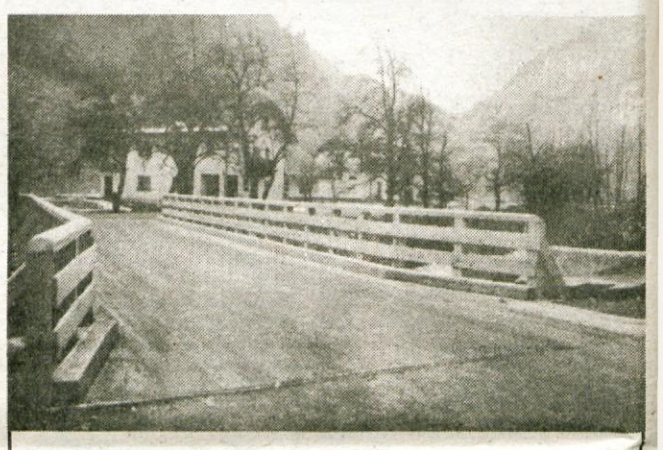

Zgrajen celo pred rokom - Malokdo je v začetku decembra verjel, da bo Gradis Ljubljana v Železnikih pri Tehtnici do 25. decembra lani zgradil začasni most za tovorni in avtobusni promet. Graditi so ga namreč začeli 3. decembra, potem pa sta jim že prvi teden nagajala slabo vreme in narasla Sora. Pa vendar, kot je kmalu po začetku gradnje napovedal delovodja Peter Kunstič, da bodo zamujeno skušali nadoknaditi in da bodo delali v podaljšanem času in tudi ob sobotah in nedeljah, so vse zamude "ujeli" in celo "prehiteli". Most je bil namreč zgrajen celo kakšen dan pred rokom. V krajevni skupnosti Železniki, kjer so delo Gradisovcev skrbno spremljali, so nam pred dnevi povedali, da za takšno hitro in kakovostno gradnjo zaslužijo pohvalo. Sedanji most pa je tako kot tisti, ki so ga takoj po poplavi zgradili, začasni. Trajni most bodo do srede tega leta zgradili med obema sedanjima - začasnima. - A. Ž.

Krščanski demokrati iz Radovljice vabijo na predavanje psihologa, prof. dr. Vida Pečjaka, Vzgoja za ustvarjalnost in optimizem. Predavanje bo 10. 1. 1991 ob 19. uri v hotelu Grajski dvor v Radovljici.

Občinski odbor SKD Radovljica

Boljše dimnikarske storitve

Škofja Loka, 7. januarja - Ločanom se v kratkem obeta, da bodo deležni boljših oziroma pogostejših dimnikarskih storitev. Dimnikarskemu podjetju Kranj in žirovskemu zasebniku Padovcu se bo namreč pridružil še dimnikarski mojster Marjan Jež iz Stražišča.

V oddelku za ljudsko obrambo škofjeloške občine so zato pripravili novi razdelilnik območij, na katerih bodo omenjeni trije "konkurenti" opravljali svoje poslanstvo. Tako bo mojster Jože Padovec skrbel za 2513 stanovanjskih hiš in dvanajst podjetij na območju Poljanske doline od Žirov do Loga, Marjan Jež za 3050 hiš in štiri podjetja v Selški dolini, vključno s Staro Loko in Podlubnikom, medtem ko Dimnikarskemu podjetju ostaja 2851 hiš in štirinajst podjetij na območju Škofje Loke in okolice, vštevši krajevno skupnost Zminec.

Hkrati z novo razdelitvijo območij je občinski izvršni svet naložil inšpekcijskih službam budnejši nadzor nad delovanjem dimnikarske službe. ● **H. J.**

Posvet o šolstvu in športu

Kranj, 7. januarja - Slovenski šolski minister dr. Peter Vencelj vabi v četrtek ob 9.30 na gorenjski posvet o aktualnih zadevah s področja šolstva in športa.

Gre za razpravo o osnutku šolskega zakona ter osnutku zakona o zavodih in o sistemu javnih financ, za informacijo o delovanju in pristojnostih občinskih upravnih organov in športnih zvez ter o pripravi zakona o športu, razen tega pa bo podal tudi informacijo o proračunu in financiranju šolstva in športa v letu 1991, o razpisu vpisa za naslednje šolsko leto, o imenovanju ravnateljev in organizacijskih zadevah. Posvet bo v dvorani kranjske skupščine. ● **H. J.**